RADA POWIATU
w Limanowej

UCHWAŁA NR XVIII/180/17
RADY POWIATU LIMANOWSKIEGO

z dnia 1 lutego 2017 r.

w sprawie: przyjęcia do realizacji „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Limanowskim na lata 2017 – 2023"

Na podstawie art. 12 ust. 9c i 11, w związku z art. 4 ust.1 pkt 3, 3a, 4, 5, 17 i 22 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 814 ze zm.), art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.) oraz art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 645 ze zm.) Rada Powiatu Limanowskiego uchwala co następuje:

§ 1.

Realizując zadania własne powiatu z zakresu pomocy społecznej i promocji zatrudnienia przyjmuje się do realizacji „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Limanowskim na lata 2017 – 2023" stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Koordynację działań jednostek realizujących strategię, o której mowa w § 1 powierza się:

1. w zakresie pomocy społecznej – Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej,
2. w zakresie promocji zatrudnienia – Dyrektorowi Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej.

§ 3.

Wykonanie niniejszej uchwały zleca się Zarządowi Powiatu Limanowskiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Tomasz Krupiński

Załącznik do Uchwały Nr XVIII/180/17
Rady Powiatu Limanowskiego
z dnia 1 lutego 2017 r.

POWIAT LIMANOWSKI

POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LIMANOWSKIM NA LATA 2017 – 2023

I.

DIAGNOZA SPOŁECZNA

POWIATU LIMANOWSKIEGO

Spis treści

I. POLITYKA SPOŁECZNA 4
II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU LIMANOWSKIEGO – SYTUACJA DEMOGRAFICZNA 7
III. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE LIMANOWSKIM 12
IV. NIEPEŁNOSPRAWNI W POWIECIE LIMANOWSKIM 32
V. PIECZA ZASTĘPCZA 50
VI. PRZEMOC DOMOWA 64
VII. BEZROBOCIE W POWIECIE LIMANOWSKIM 70

I. POLITYKA SPOŁECZNA

1. Definicja polityki społecznej

Świadczenia społeczne rozumiane jako obustronne zobowiązania członków społeczeństwa, posiadające instytucjonalny charakter, stały się ważną cechą rozwoju dzisiejszych społeczeństw. Precyzuje to związek realizowania świadczeń społecznych z funkcjonowaniem i zakresem instytucji, która jest najważniejsza dla społeczeństwa, to jest państwem. Fakt wywiązywania się państwa z podjętych funkcji z zakresu zabezpieczenia bytu obywatela definiuje się jako politykę socjalną. Podstawowym zadaniem polityki społecznej staje się zapewnienie obywatelowi pomyślnej ciągłości rozwoju.[1]

Nie istnieje jedna definicja polityki społecznej. Pojęcie to jest wieloznaczne i odnosi się zarazem do dyscypliny naukowej, a także do działalności praktycznej uprawnionych podmiotów, które realizują zadania polityki społecznej. Polityka społeczna rozumiana jako dyscyplina naukowa to naukowa teoria, a także określenie metod badawczych i metodologii, które zajmują się kwestiami potrzeb materialnych i duchowych jednostki oraz grup społecznych. Potrzeby te badane są na określonym stadium rozwojowym państwa przy uwzględnieniu uwarunkowań kulturowych i geofizycznych.

Polityka społeczna jako działalność praktyczna także posiada wiele definicji. Jan Rosner rozumie politykę społeczną jako działalność państwa oraz organizacji społecznych w obszarze kształtowania warunków bytu oraz pracy, które zmierzają do optymalnego zaspokojenia potrzeb indywidualnych i społecznych. Natomiast Kazimierz Secomski określa politykę społeczną jako działalność praktyczną jej podmiotów zmierzającą do tego aby jak najefektywniej wykorzystać środki materialne do podniesienia poziomu życia populacji i rozbudowania urządzeń socjalnych. W tej działalności należy założyć stałe polepszanie oraz stymulowanie zadowalających i korzystnych zmian w zakresie wielostronnego zaspokojenia potrzeb zarówno indywidualnych jak i społecznych. Celowym oddziaływaniem państwa, związków zawodowych oraz innych organizacji na funkcjonujący układ stosunków społecznych, które zmierza do poprawienia warunków bytowych i warunków pracy społeczeństwa, a także do eliminowania nierówności społecznych i podnoszenia kultury życia, definiuje politykę społeczną Wacław Szubert.[2]

W encyklopedii PWN politykę społeczną określono jako działalność państwa oraz innych organizacji w obszarze formowania warunków życia oraz pracy społeczeństwa, a także stosunków społecznych. Działalność ta ma między innymi zapewnić bezpieczeństwo socjalne, zaspokoić

potrzeby wyższego rzędu, zapewnić ład społeczny.[3]

Polityka społeczna skupia uwagę na problemach społecznych, a także na tym w jaki sposób je ograniczyć i rozwiązać. Jest działalnością na rzecz usuwania przeszkód, które blokują poprawę jakości życia. [4]

Wspólnym elementem wszystkich definicji jest to, iż podkreśla się celowe działania podmiotów polityki społecznej, które mają na celu przyczynienie się do postępu społecznego oraz zaspokojenie potrzeb społeczeństwa.

2. Zadania i cele polityki społecznej

Biorąc pod uwagę definicje polityki społecznej, dotyczy ona w szczególności warunków bytowych, rozwoju, a także współdziałania wszelkiego rodzaju podmiotów, które stworzone są do realizacji tych celów. Działalność takich podmiotów jak państwo, samorząd czy organizacje pozarządowe służy realizacji celów głównych polityki społecznej. [5]

Cele polityki społecznej, rozumianej zarówno jako nauka jak i praktyczna działalność państwa, wyznaczają jej dziedziny to jest obszary. Fundamentalnymi dziedzinami polityki społecznej jest polityka:

1) ludnościowa i rodzinna,
2) w zakresie zatrudnienia, płac oraz warunków i ochrony pracy,
3) mieszkaniowa,
4) ochrony zdrowia,
5) oświatowa,
6) kulturalna,
7) zabezpieczenia społecznego oraz pomocy społecznej,
8) ochrony środowiska naturalnego,
9) bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologii społecznej. [6]

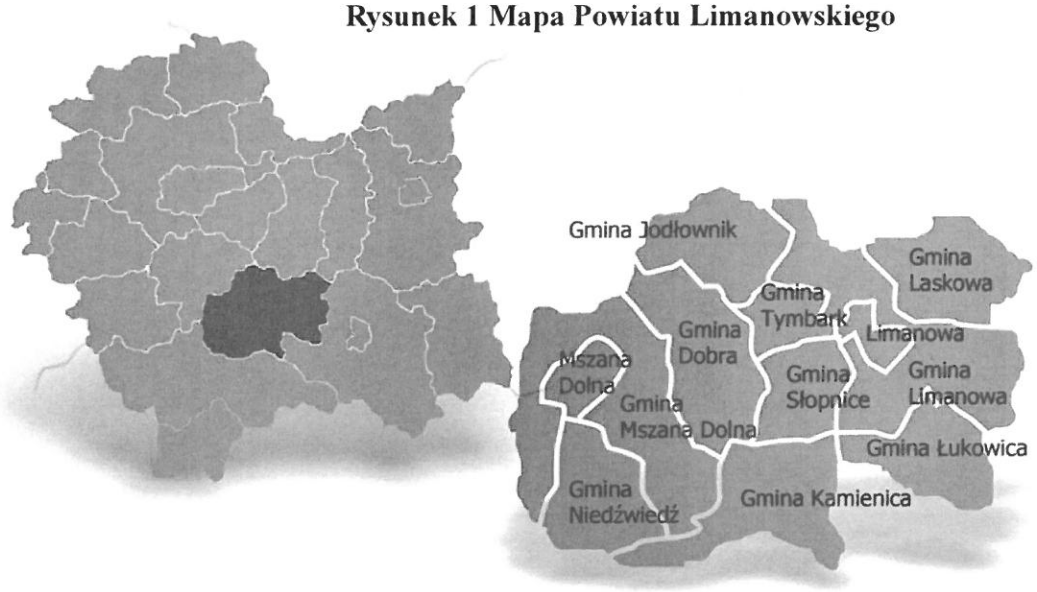
Aby te cele mogły być realizowane konieczny jest aktywny udział społeczeństwa w kreowaniu warunków zaspokajania swoich potrzeb. Polityka społeczna potrzebna jest do tworzenia ogólnych warunków bytowych, ale przede wszystkim siłami obywateli. W sytuacji kiedy społeczeństwo nie radzi sobie samodzielnie na przykład z powodu niepełnosprawności, ubóstwa państwo pomaga w rozwiązaniu problemów. Polega to na zasadzie pomocniczości, a nie wyręczaniu społeczeństwa w kreowaniu warunków bytowych rodziny. [7]

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU LIMANOWSKIEGO – SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

1. Dane o sytuacji demograficznej w Powiecie Limanowskim

Utworzony w 1999 r. po reformie administracyjnej Powiat Limanowski leży w środkowej części województwa małopolskiego graniczący z takimi powiatami jak: bocheński, myślenicki, nowotarski, brzeski i nowosądecki. Powierzchnia Powiatu wynosi 951km^2. Powiat tworzy 12 gmin, z czego 2 gminy to gminy miejskie (Mszana Dolna i Limanowa) a 10 to gminy wiejskie (Jodłownik, Dobra, Kamienica, Limanowa, Łukowica, Laskowa, Mszana Dolna, Słopnice, Niedźwiedź i Tymbark). W skład Powiatu wchodzi 171 miejscowości i 91 sołectw.

Rysunek 1 Mapa Powiatu Limanowskiego

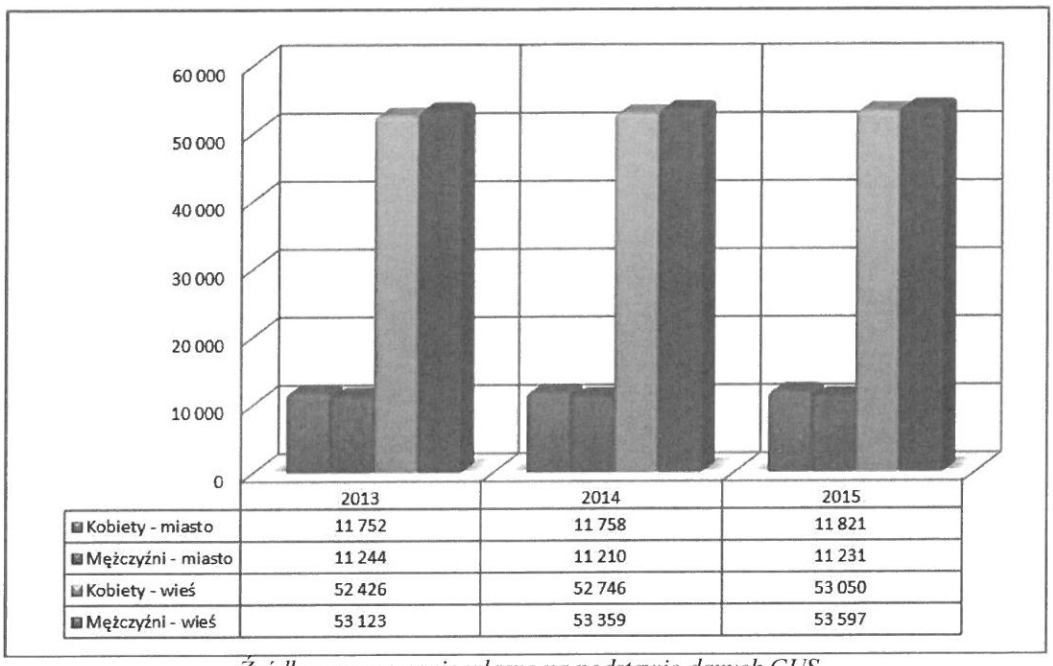


Źródło: Strona internetowa Powiatu Limanowskiego

1.1. Liczba mieszkańców Powiatu Limanowskiego w latach 2013 – 2015

W 2015 r. Powiat Limanowski zamieszkiwało 129 699 mieszkańców, co stanowiło 3,8 % ogółu mieszkańców województwa małopolskiego. Struktura mieszkańców pod względem płci przedstawiała się następująco: 64 828 mężczyzn (49,98 %) i 64 871 kobiet (50,02 %). W Powiecie Limanowskim większość populacji stanowili mieszkańcy wsi – 106 647 – 82,23% (53 597 mężczyzn – 50,26%; 53 050 kobiet – 49,74%). Natomiast w miastach liczba mieszkańców wyniosła 23 052 – 17,77% (11 231 mężczyzn – 48,72%; 11 821 kobiet – 51,28%).

Wykres 1 - Struktura demograficzna mieszkańców Powiatu Limanowskiego 2013 – 2015

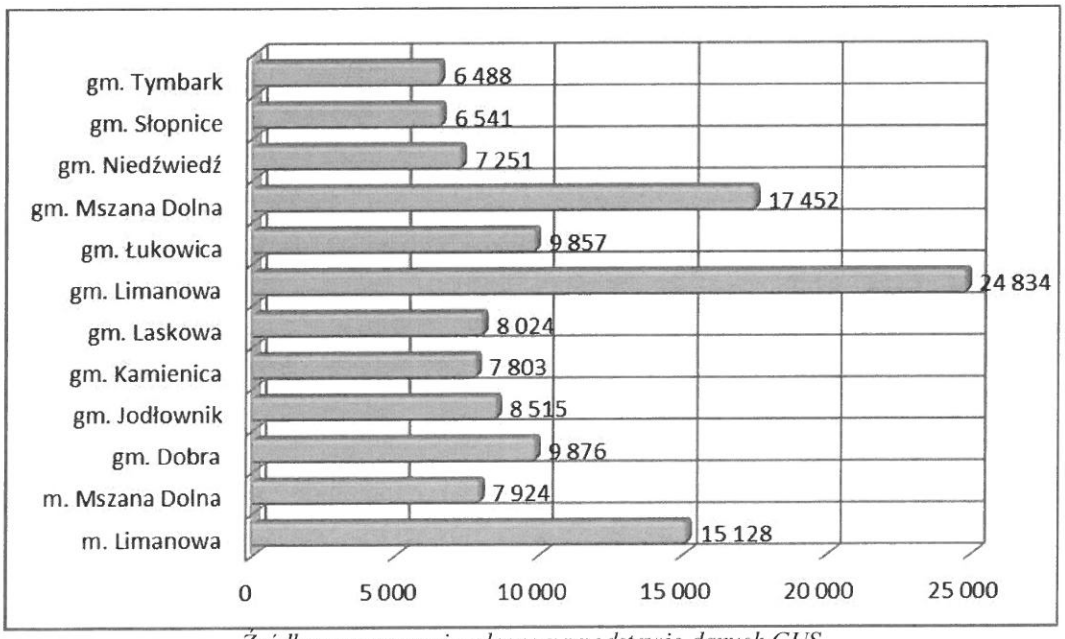


	2013	2014	2015
Kobiety - miasto	11 752	11 758	11 821
Mężczyźni - miasto	11 244	11 210	11 231
Kobiety - wieś	52 426	52 746	53 050
Mężczyźni - wieś	53 123	53 359	53 597

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Powiecie Limanowskim najwięcej osób zamieszkuje w gminie Limanowa, gminie Mszana Dolna oraz w mieście Limanowa.

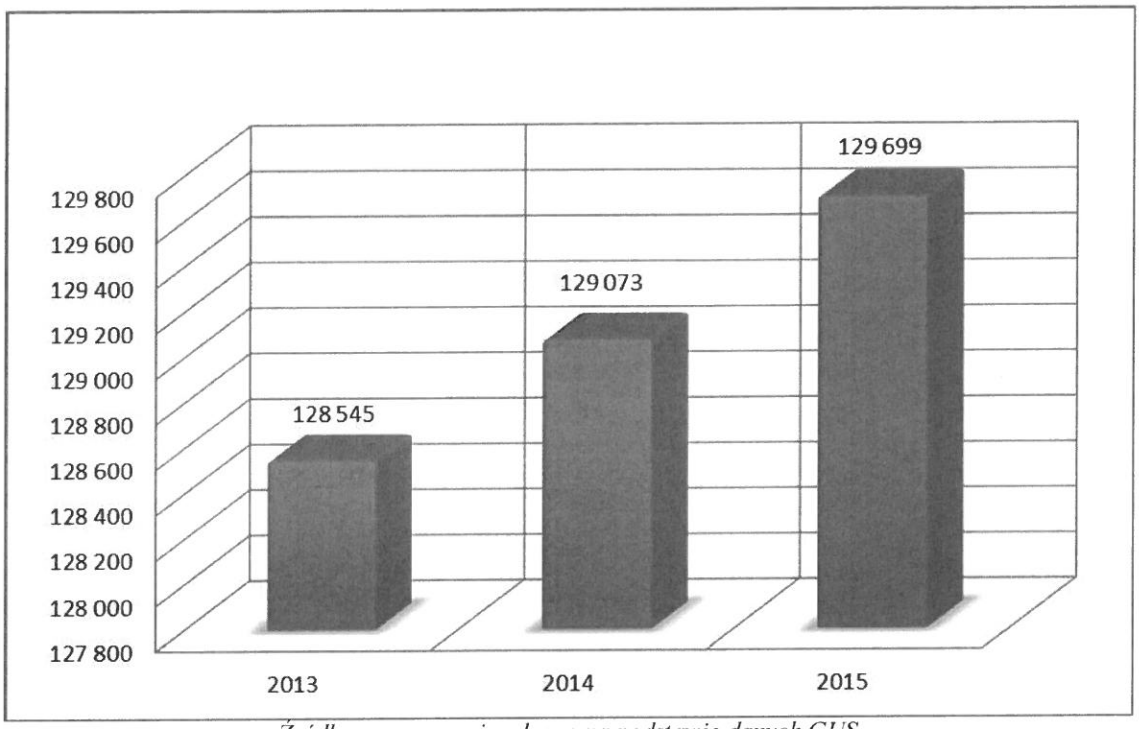
Wykres 2 - Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach w 2015 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2013 – 2015 obserwuje się wzrost ogólnej liczby mieszkańców Powiatu Limanowskiego co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3 - Liczba mieszkańców Powiatu Limanowskiego w latach 2013 – 2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.2. Przyrost naturalny

Powiat Limanowski wykazuje się niekorzystnymi zmianami w strukturze demograficznej – z roku na rok nieznacznie, ale jednak zmniejsza się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, natomiast zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Zdecydowaną większość osób w wieku poprodukcyjnym stanowią kobiety, natomiast w nieznacznym stopniu więcej jest mężczyzn w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób w poszczególnych kategoriach wiekowych utrzymuje się na podobnym poziomie co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1- Liczba ludności Powiatu Limanowskiego w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w latach 2013 – 2015 procentowo

Rok	Liczba ludności ogółem	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2013	128 545	24,42%	61,32%	14,26%
2014	129 073	24,09%	61,51%	14,40%
2015	129 699	23,77%	61,59%	14,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (demografia.stat.gov.pl)

Strukturę ludności na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawia poniższa tabela.

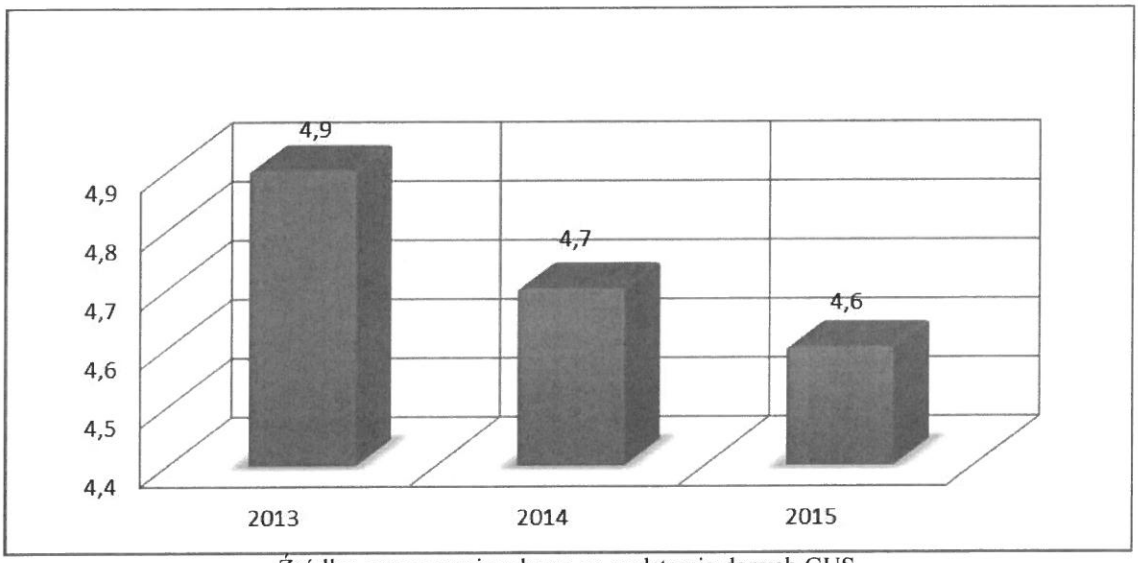
Tabela 2 - Struktura mieszkańców Powiatu Limanowskiego w latach 2013 – 2015

Rok	Wiek przedprodukcyjny			Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny		
	Kobiety	Mężczyźni	**ogółem**	Kobiety	Mężczyźni	**ogółem**	Kobiety	Mężczyźni	**ogółem**
2013	15 270	16 122	**31 392**	36 541	42 279	**78 820**	12 367	5 966	**18 333**
2014	15 137	15 953	**31 090**	36 877	42 521	**79 398**	12 490	6 095	**18 585**
2015	15 017	15 813	**30 830**	37 165	42 714	**79 879**	12 689	6 301	**18 990**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (demografia.stat.gov.pl)

Mimo, iż różnice w strukturze demograficznej mieszkańców Powiatu Limanowskiego na przestrzeni poszczególnych lat są niewielkie to jednak obserwować można tendencję starzenia się społeczeństwa. Potwierdza się to również w analizie przyrostu naturalnego, który maleje, co pokazuje poniży wykres.

Wykres 4 - Przyrost naturalny w Powiecie Limanowskim w latach 2013 – 2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

III. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE LIMANOWSKIM

Pomoc społeczna to instytucja polityki społecznej państwa, której głównym celem jest pomoc w przezwyciężaniu trudnych warunków i sytuacji życiowych, osobom i rodzinom, które nie są w stanie ich pokonać przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości.

W ramach pomocy społecznej osoby i rodziny są wspierane w podejmowaniu wysiłku zmierzającego do zaspokojenia podstawowych i niezbędnych potrzeb dzięki czemu mają możliwość życia w godnych warunkach.

Dzięki podejmowaniu działań, które zmierzają do życiowego usamodzielnienia a także integracji ze środowiskiem, pomoc społeczna zapobiega trudnym sytuacjom życiowym.

Do zadań pomocy społecznej należy przede wszystkim:

- praca socjalna,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń,
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analiza i ocena zjawisk, które rodzą zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacja zadań, które wynikają z rozeznanych potrzeb społecznych.[8]

Zasady funkcjonowania pomocy społecznej określa przede wszystkim ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

1. Osoby korzystające z pomocy społecznej w Powiecie Limanowskim

Ustawa o pomocy społecznej określa powody udzielania pomocy społecznej osobom i rodzinom, a należą do nich:

1) ubóstwo,
2) sieroctwo,
3) bezdomność,
4) bezrobocie,
5) niepełnosprawność,
6) długotrwała lub ciężka choroba,
7) przemoc w rodzinie,
8) potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi,
9) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
10) bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
11) trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,

12) trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

13) alkoholizm lub narkomania,

14) zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa,

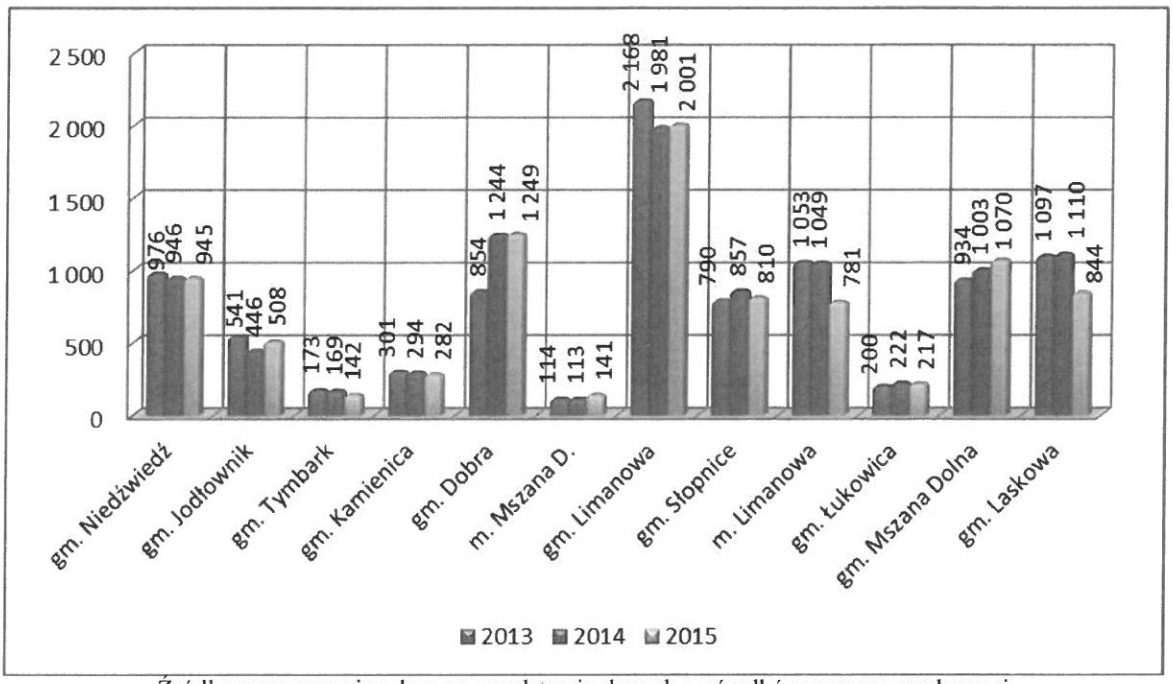
15) klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W latach 2013 – 2015 żaden z ośrodków pomocy społecznej działających na terenie Powiatu Limanowskiego nie udzieliły pomocy z powodu potrzeby ofiar handlu ludźmi oraz trudności w integracji cudzoziemców. Natomiast pomocy z powodu sieroctwa udzieliły tylko ośrodki w Dobrej (2013 r. – 8 osób, 2014 r. – 12 osób, 2015 r. – 8 osób), mieście Mszana Dolna (2015r. – 1 osoba) i mieście Limanowa (2014 r. – 2 osoby). Podobnie pomoc z powodu klęski żywiołowej lub ekologicznej była udzielana najrzadziej – udzieliły jej tylko ośrodki w Jodłowniku (2014 r. – 38 osób) oraz w gminie Mszana Dolna (2014 r. – 142 osoby).

Pozostałe powody udzielania pomocy społecznej wymienione w Ustawie były powszechnie występujące na terenie gmin Powiatu.

Pierwszym masowo występującym problemem społecznym, który wymaga udzielania pomocy społecznej jest ubóstwo. Problem ten najbardziej dominuje w gminie Limanowa we wszystkich analizowanych latach. Kolejnymi gminami, w których udzielono wsparcia największej liczbie osób z powodu ubóstwa są gmina Mszana Dolna, Laskowa, Dobra a także miasto Limanowa. Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

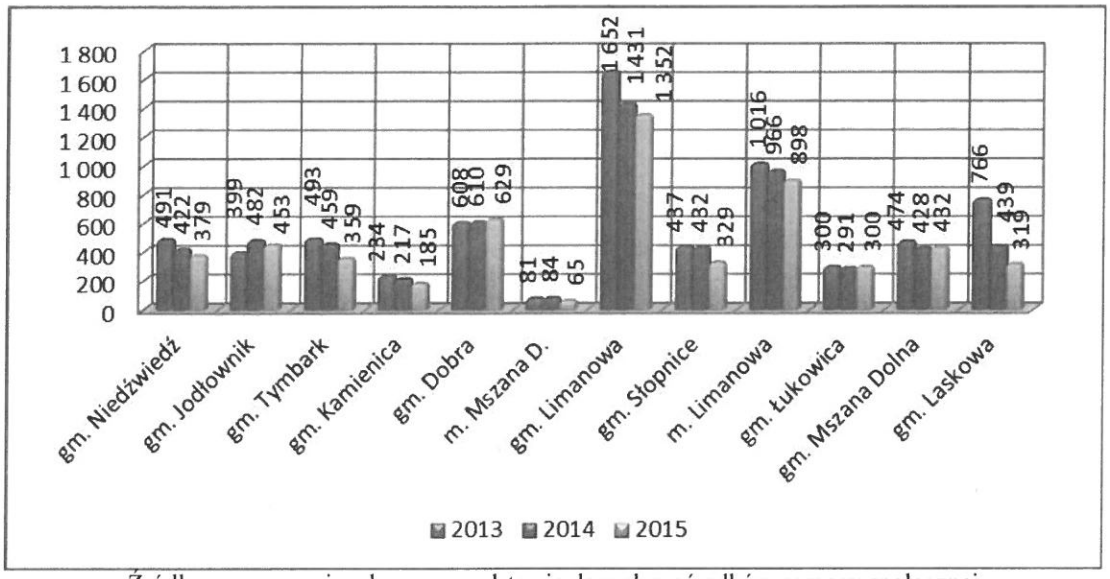
Wykres 5 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Kolejnym istotnym problemem społecznym, który jest równocześnie powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie. Z przeprowadzonej analizy wynika, że z tego powodu najwięcej osób objęto wsparciem w gminie oraz mieście Limanowa. W pozostałych gminach liczba ta utrzymuje się na porównywalnym poziomie oprócz miasta Mszana Dolna gdzie liczba ta jest niewielka. Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

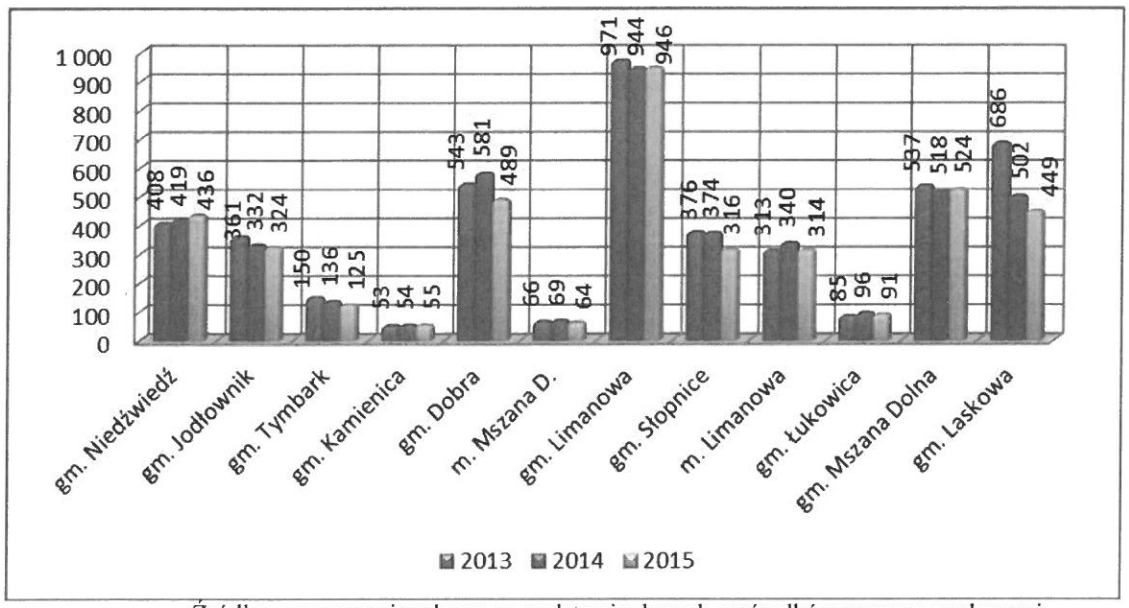
Wykres 6 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Następnym bardzo istotnym problemem społecznym, z powodu którego udzielana jest pomoc społeczna jest niepełnosprawność. Najwięcej osób objęto wsparciem z tego powodu w gminie Limanowa, natomiast najmniej w gminie Łukowica i Kamienica oraz mieście Mszana Dolna co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

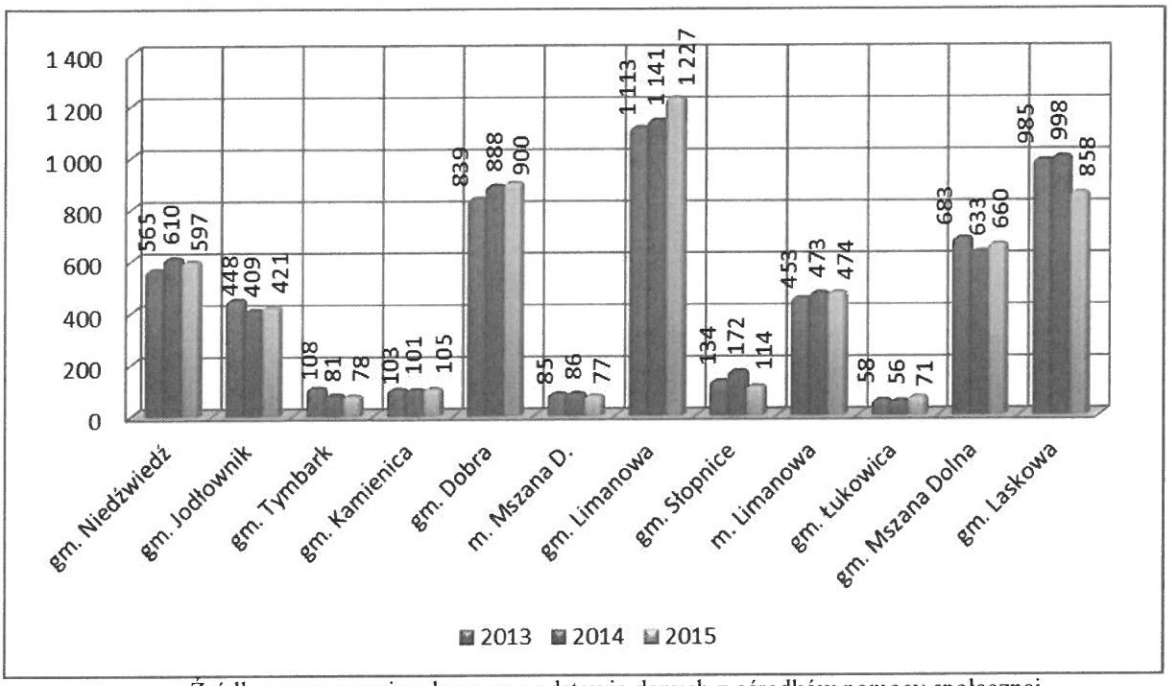


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Długotrwała lub ciężka choroba jest kolejnym powodem udzielania pomocy społecznej. Na terenie Powiatu Limanowskiego niejednolicie wygląda sytuacja w tej kwestii. Najwięcej osób otrzymało pomoc z tego powodu w gminie Limanowa, natomiast znacznie mniejsza liczba osób

skorzystała z pomocy w gminie Tymbark, Kamienica, Słopnice, Łukowica oraz mieście Mszana Dolna.

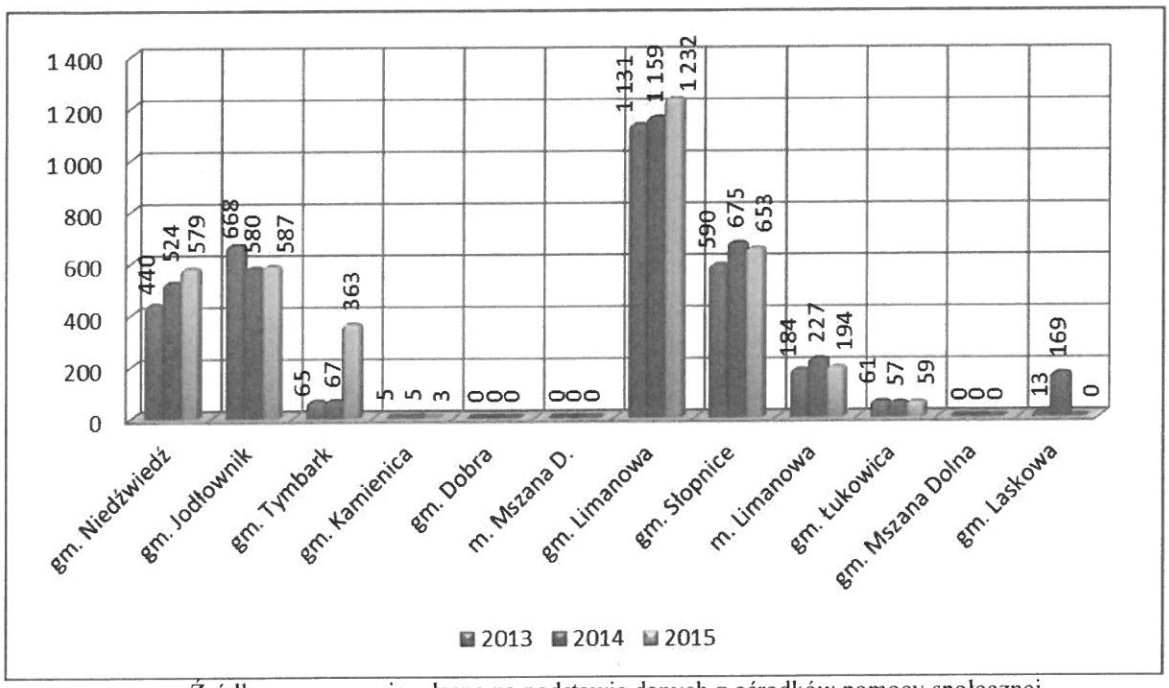
Wykres 8 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Podobna sytuacja jest w przypadku udzielania pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. Największe potrzeby w tym zakresie występowały w gminie Limanowa, Słopnice, Jodłownik i Niedźwiedź. Natomiast na terenie gminy Dobra oraz miasta i gminy Mszana Dolna nie występowała w ogóle taka potrzeba w analizowanym okresie.

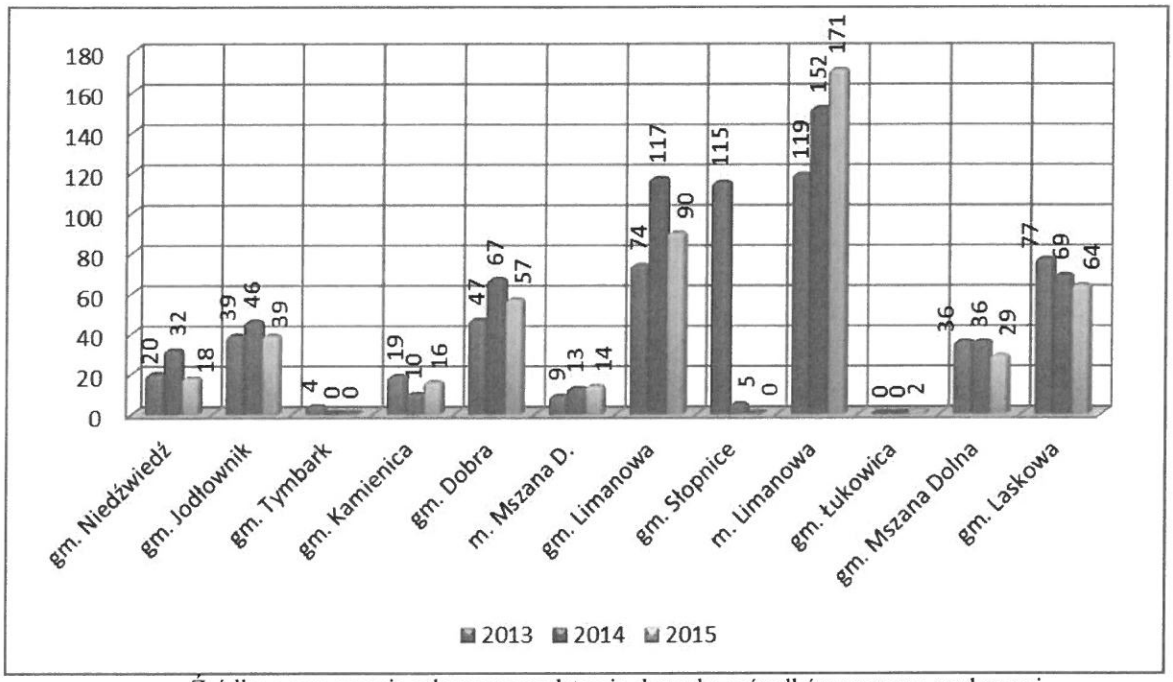
Wykres 9 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Istotnym problemem społecznym, który jest powodem korzystania z pomocy społecznej jest stosowanie przemocy w rodzinie. Z tej grupy beneficjentów pomocy społecznej najwięcej osób skorzystało ze wsparcia w mieście i gminie Limanowa oraz w roku 2013 w gminie Słopnice gdzie jednak obserwuje się znaczny spadek liczby tych osób w kolejnych latach. Najmniej osób skorzystało z tego powodu z pomocy społecznej w gminie Tymbark (2013 r. – 4 osoby) i gminie Łukowica (2015 r. – 2 osoby).

Wykres 10 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy

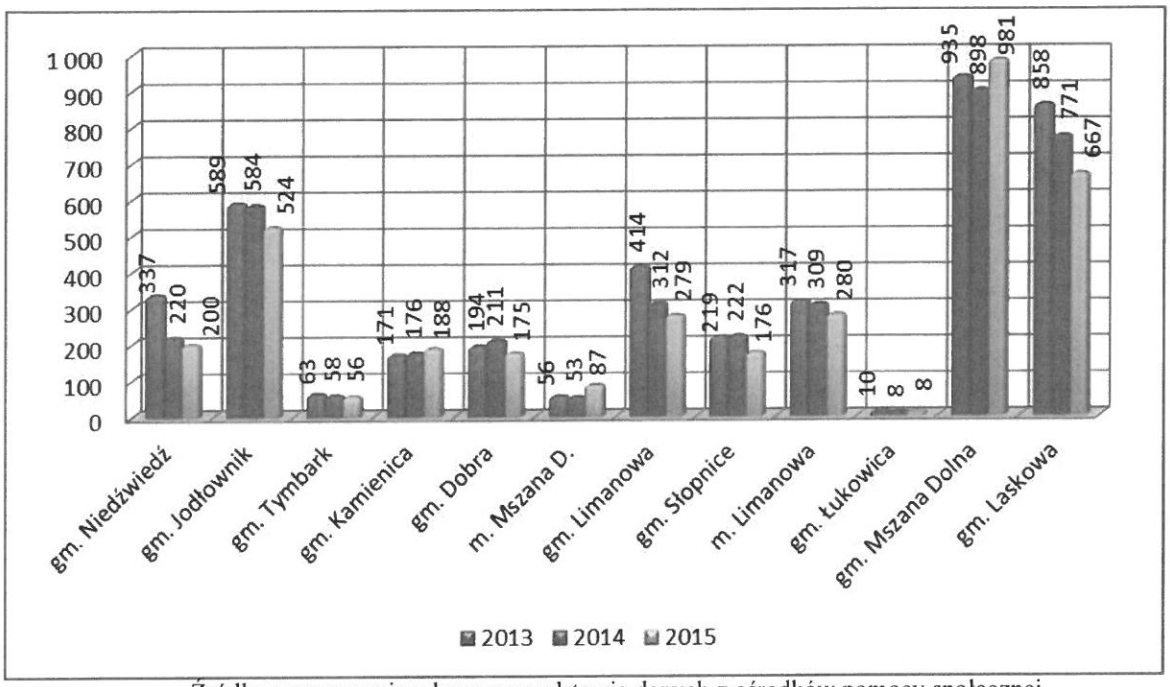


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Znaczna liczba osób skorzystała również z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych – najwięcej w gminie Mszana Dolna i Laskowa. Szczegóły widoczne są na poniższym wykresie.

Wykres 11 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności

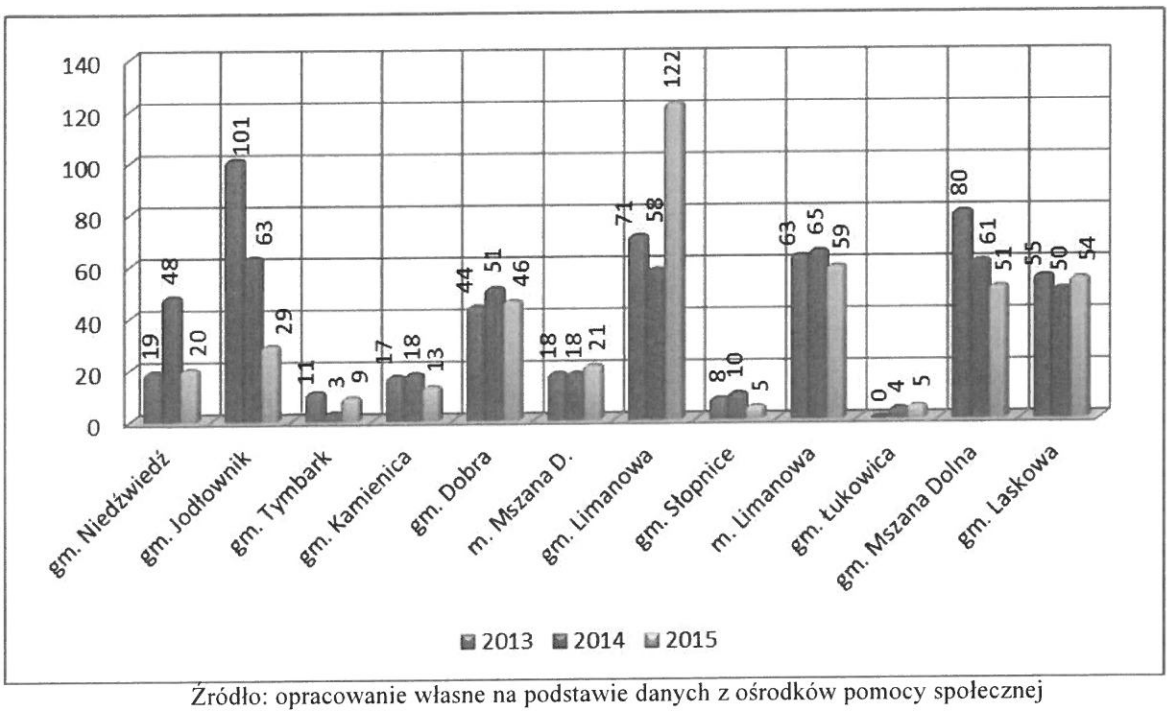
w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Powszechnym problemem, choć nie tak jak opisane powyżej, jest alkoholizm i narkomania. Z tego powodu najwięcej osób uzyskało wsparcia w gminie Limanowa, Jodłownik, Mszana Dolna. Najmniejsza liczba odbiorców pomocy z tego powodu występowała w gminie Łukowica, Słopnice i Tymbark.

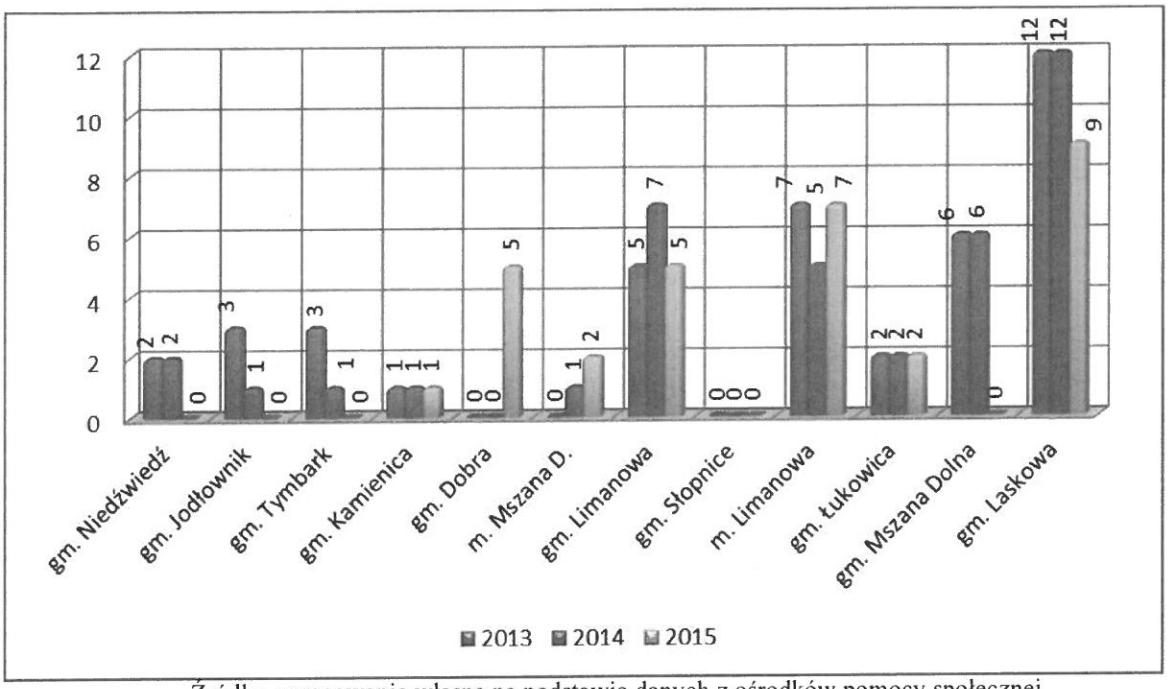
Wykres 12 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Ustawa przewiduje również pomoc osobom, które mają trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Najwięcej pomocy takim osobom udzielono w gminie Laskowa, gminie i mieście Limanowa. W pozostałych gminach udzielono wsparcia kilku osobom w pojedynczych latach, natomiast w gminie Słopnice nie było potrzeby pomocy w tym zakresie.

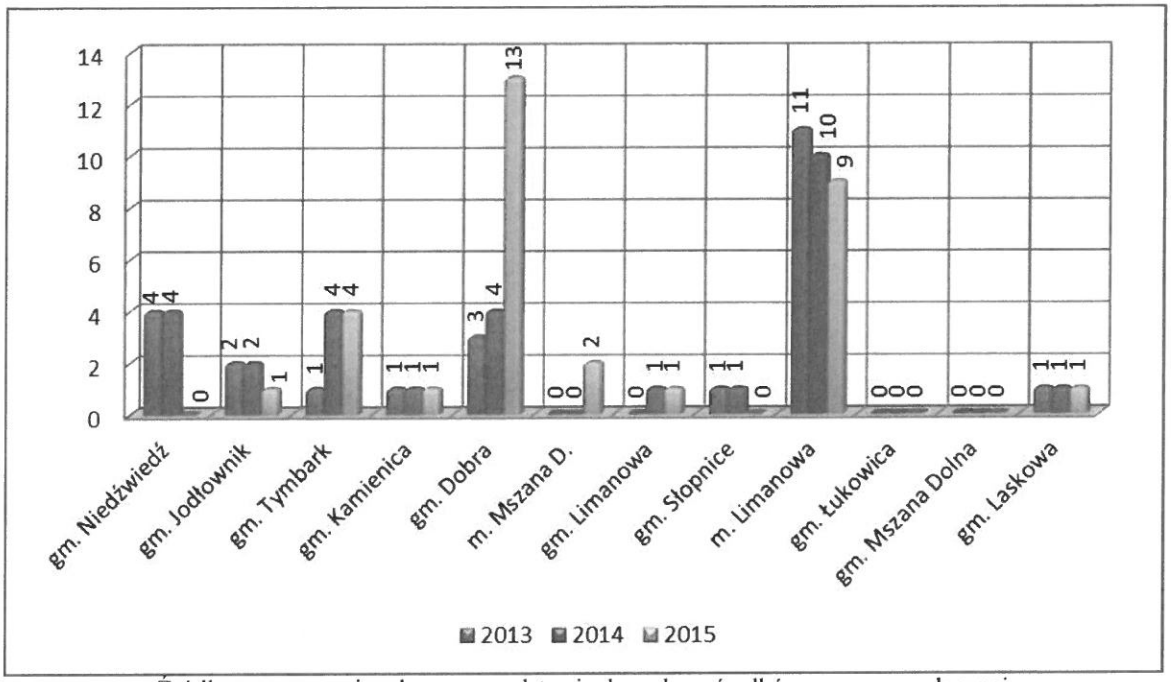
Wykres 13 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Jak wynika z danych ośrodków pomocy społecznej na terenie Powiatu występuje również problem bezdomności. Z tego powodu największej liczbie osób pomogły ośrodki w gminie Dobra oraz mieście Limanowa. W pozostałych ośrodkach udzielono wsparcia kilku osobom bądź w ogóle.

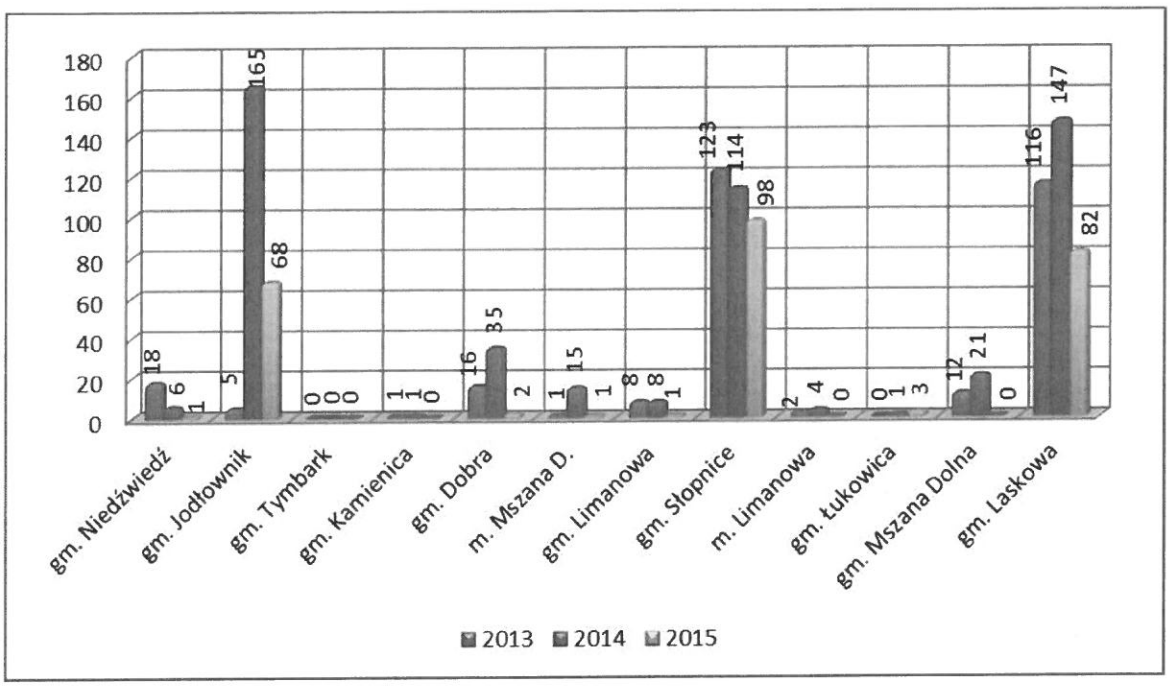
Wykres 14 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe są kolejnym powodem przyznawania pomocy społecznej. Najwięcej osób skorzystało ze wsparcia z tego powodu w gminie Jodłownik, Słopnice oraz gminie Laskowa.

Wykres 15 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

2. Rodzaj przyznawanych świadczeń

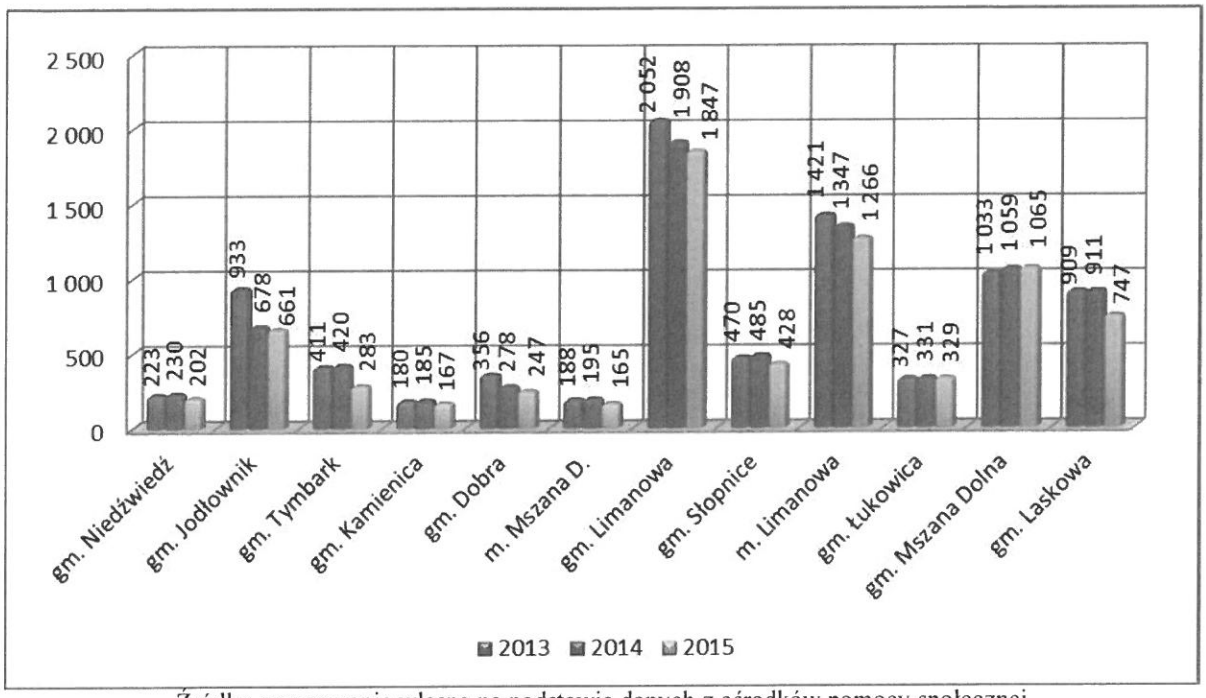
Rodzaj świadczeń z pomocy społecznej określa Ustawa o pomocy społecznej. Generalnie można je podzielić na pieniężne i niepieniężne.

Do świadczeń pieniężnych możemy zaliczyć wszelkiego rodzaju zasiłki. Warunkiem otrzymania świadczenia pieniężnego jest spełnienie kryterium dochodowego. Natomiast świadczeniami niepieniężnymi niezależnymi od dochodu świadczeniobiorcy są m.in. praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, posiłek czy usługi opiekuńcze.

2.1. Świadczenia pieniężne

W Powiecie Limanowskim najwięcej świadczeń pieniężnych w okresie 2013 – 2015 przyznał Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej. Natomiast liczba świadczeń przyznanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej i Laskowej oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej w tym okresie jest na podobnym poziomie. Pozostałe ośrodki pomocy społecznej przyznały świadczenia mniej niż 500 osobom.

Wykres 16 - Liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne

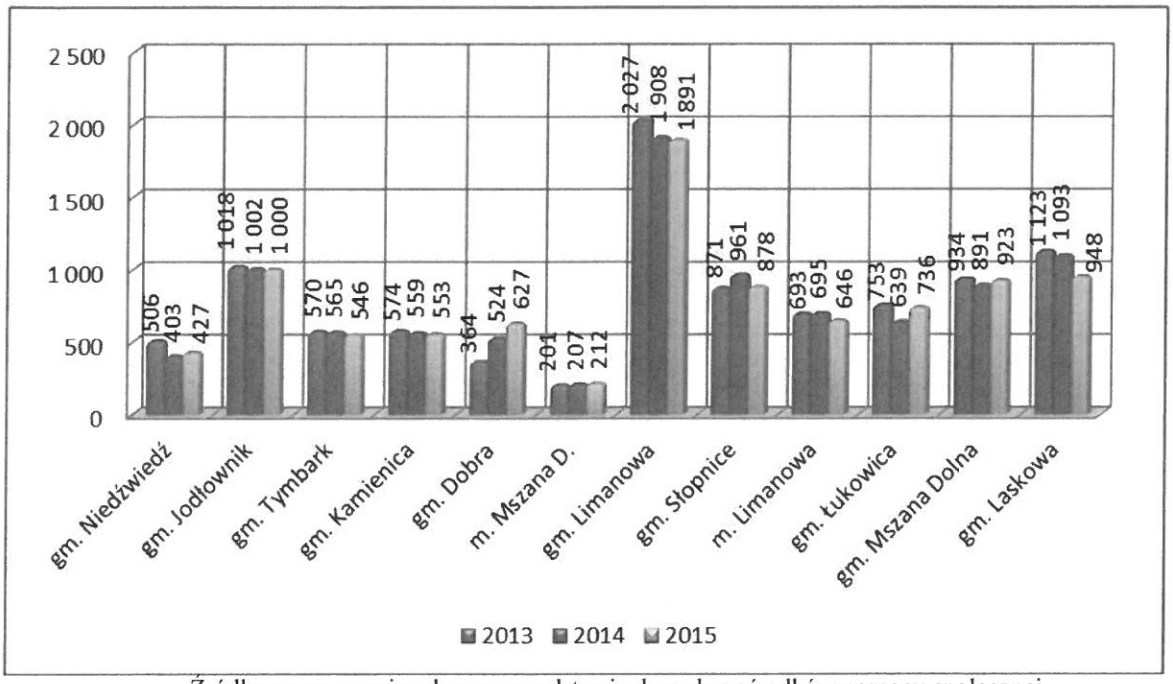


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

2.2. Świadczenia niepieniężne

Przyznawanie świadczeń niepieniężnych jest bardzo istotnym elementem pomocy społecznej. Najwięcej tego typu świadczeń przyznano w gminie Limanowa, w której liczba beneficjentów tej pomocy znacznie wyróżnia się w porównaniu z innymi gminami. Najmniej osób skorzystało z tego typu wsparcia w mieście Mszana Dolna.

Wykres 17 - Liczba osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne



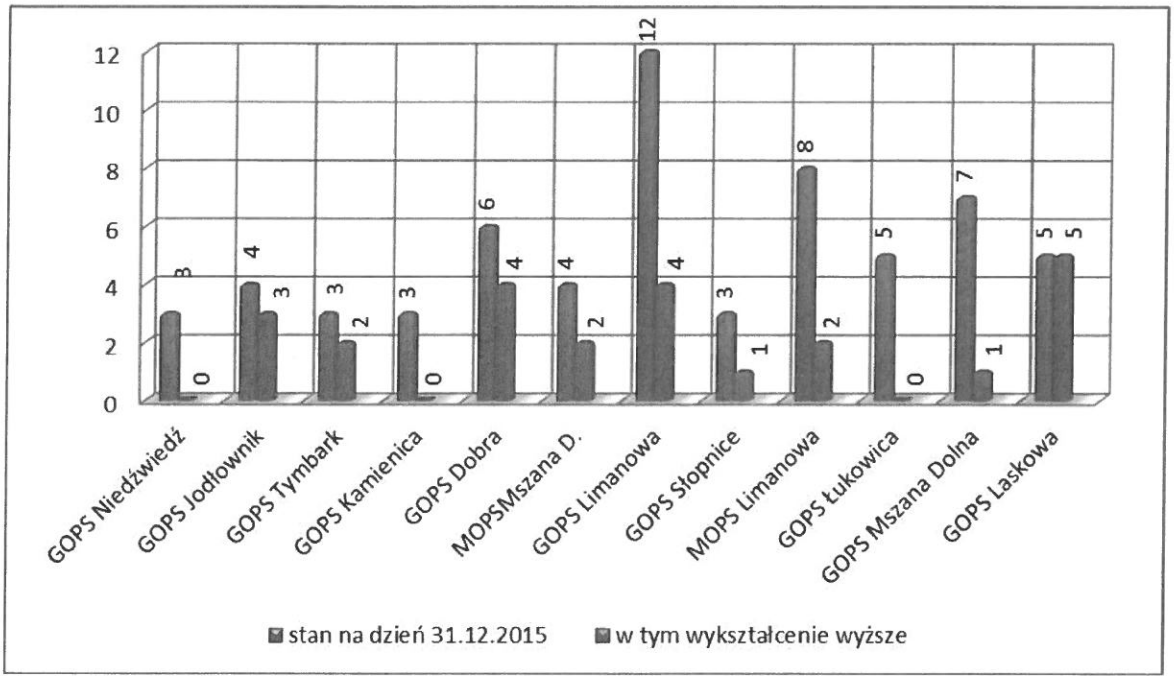
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

2.2.1. Praca socjalna

Praca socjalna jest bardzo ważnym elementem udzielania pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej mówi, że celem pracy socjalnej jest „pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi." [9]

Pracę socjalną świadczą w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej pracownicy socjalni. Ustawa o pomocy społecznej określa wymagania co do wykształcenia osoby zatrudnionej na tym stanowisku. Ustawa nakłada również na ośrodki pomocy społecznej zatrudnienie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby mieszkańców gminy. Poniższy wykres przedstawia liczbę pracowników socjalnych zatrudnionych w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej – stan na 31.12.2015 r.

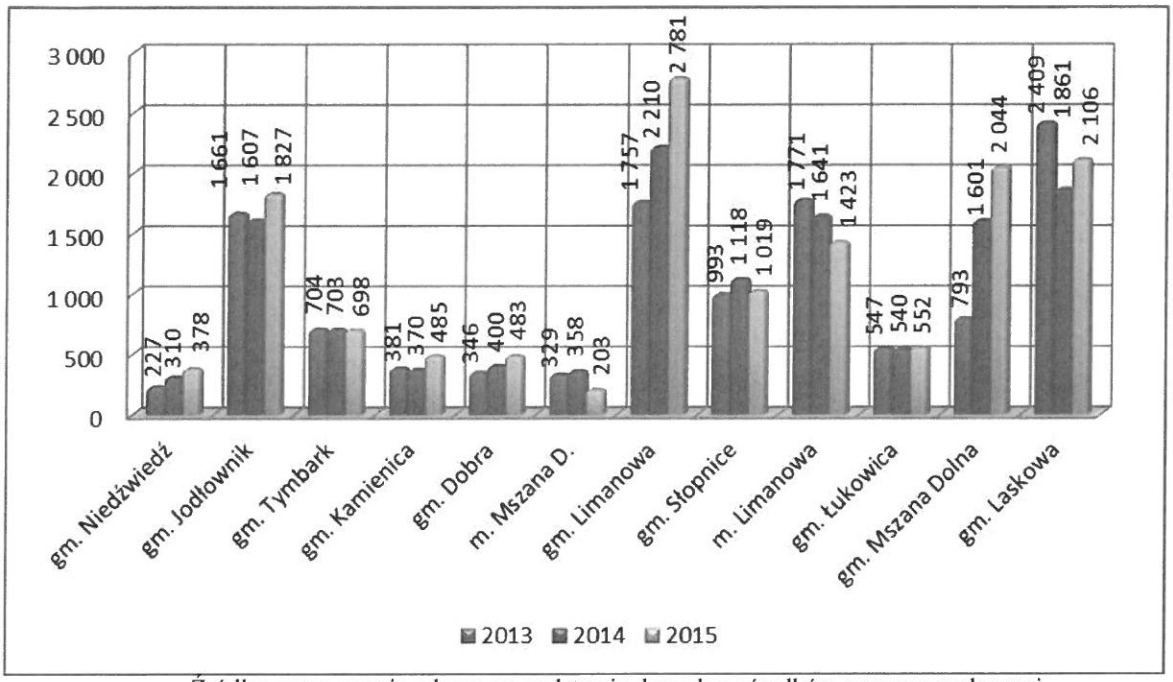
Wykres 18 - Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej (stan na 31.12.2015 r.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

W okresie 2013 – 2015 ze wsparcia w postaci pracy socjalnej najwięcej osób skorzystało w gminie Limanowa, Laskowa, Mszana Dolna, Jodłownik. Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19 - Liczba osób, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

2.2.2. Specjalistyczne poradnictwo

Do świadczeń niepieniężnych przyznawanych w ramach pomocy społecznej należy również udzielanie poradnictwa specjalistycznego. Niemal wszystkie ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Limanowskiego udzielają poradnictwa psychologicznego. W większości ośrodków istnieje również możliwość skorzystania z porad prawnych. W trzech ośrodkach klienci mogą uzyskać pomoc terapeuty uzależnień a ponadto w każdym ośrodku świadczone jest poradnictwo socjalne.

Poza tym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej dostępna jest pomoc w zakresie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego a także medycznego. Wszystkie z wyżej wymienionych form wsparcia są świadczone bezpłatnie.

3. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej

Do zasobów instytucjonalnych pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Limanowskiego należy wiele jednostek działających w różnych kierunkach. Należą do nich m.in. domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, warsztat terapii zajęciowej czy placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego.

Ponadto niemal każda gmina dysponuje mieszkaniem chronionym. Powiat Limanowski również dysponuje mieszkaniem chronionym z przeznaczeniem w szczególności dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób opuszczających pieczę zastępczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcom.

III.1. Domy Pomocy Społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Dom pomocy społecznej jest to instytucja świadcząca na poziomie obowiązującego standardu usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej kierowanie do domu pomocy społecznej należy do zadań własnych gminy. Zadaniem powiatu natomiast jest prowadzenie i rozwój infrastruktury domów znajdujących się na terenie tego powiatu oraz umieszczanie w nich skierowanych osób. Pobyt pensjonariusza w domu pomocy społecznej jest odpłatny w wysokości 70% posiadanej renty lub emerytury. W pozostałych kosztach utrzymania kolejno partycypuje rodzina podopiecznego (małżonek, zstępni, przedwstępni), a następnie gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

W Powiecie Limanowskim funkcjonują dwa typy domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dla osób przewlekle somatycznie chorych i dla osób przewlekle psychicznie chorych. Zapewniają one swoim podopiecznym przede wszystkim:

1) całodobową opiekę pielęgnacyjną,
2) pomoc lekarską,
3) rehabilitację i fizykoterapię,
4) pomoc duszpasterską,
5) pomoc psychologiczną,
6) możliwość uczestniczenia w zajęciach terapii zajęciowej,
7) pomoc pracownika socjalnego,
8) pomoc w kontaktach z rodziną,
9) wyjazdy integracyjne.

Na terenie Powiatu Limanowskiego funkcjonuje 5 domów pomocy społecznej.

Trzy domy prowadzone są przez Powiat:

1) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych – ul. Witosa 24/26, 34 – 600 Limanowa,
2) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych – ul. Rakoczego 9, 34 – 730 Mszana Dolna,

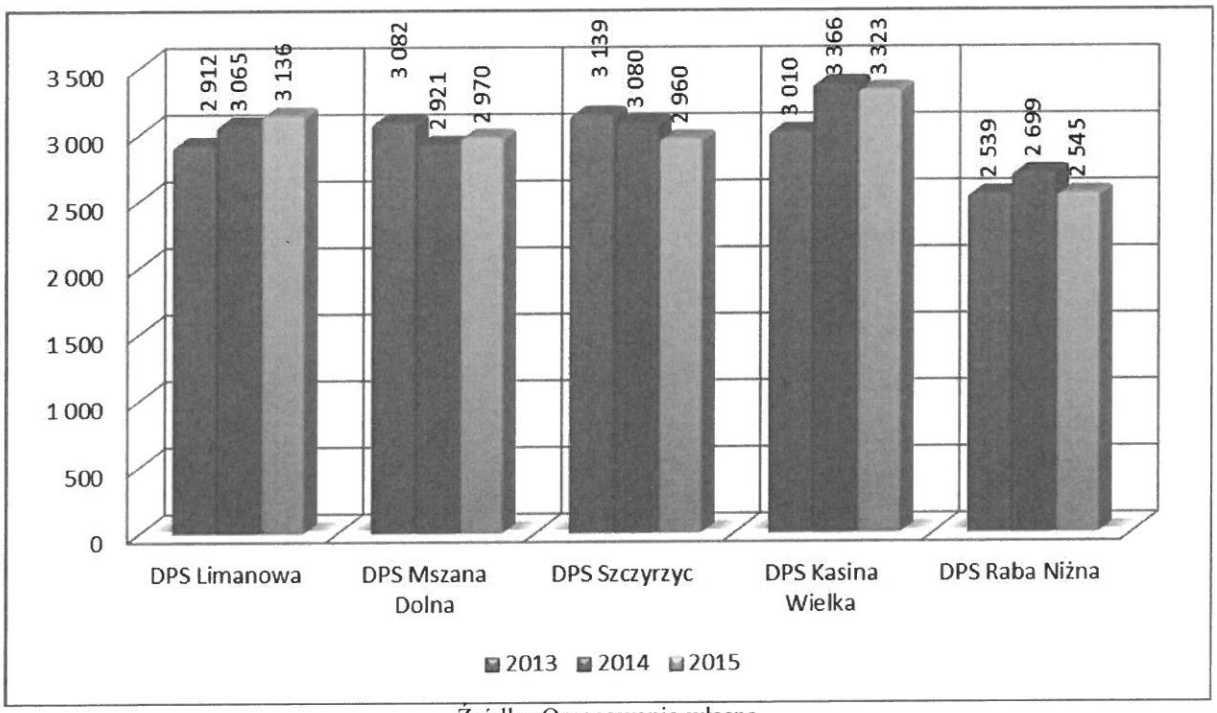
3) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych – 34 – 623 Szczyrzyc 182.

Dwa działają na podstawie umowy o zlecenie zadań z zakresu pomocy społecznej:

1) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych – 34 – 741 Kasina Wielka 448,
2) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych – Raba Niżna 1, 34-730 Mszana Dolna.

W 2013 roku wpłynęło 58 wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej – wydano 41 decyzji. W roku 2014 wpłynęła taka sama ilość wniosków – wydano 35 decyzji o umieszczeniu. Natomiast w roku 2015 wpłynęło 96 wniosków – wydanych zostało 81 decyzji.

Wykres 20 - Średnie miesięczne koszty utrzymania mieszkańca w DPS w latach 2013 – 2015



Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3 - Liczba miejsc statutowych oraz mieszkańców w poszczególnych domach pomocy społecznej w powiecie limanowskim w latach 2013 – 2015

Nazwa D	DPS Limanowa /dla przewlekle somatycznie chorych/	DPS Mszana Dolna /dla przewlekle psychicznie chorych/	DPS Szczyrzyc /dla przewlekle psychicznie chorych/	DPS Kasina Wielka /dla przewlekle psychicznie chorych/	DPS Raba Niżna /dla przewlekle psychicznie chorych/

P S										
ROK	Liczba m-c statutowych	Średniomiesięczna l. mieszkańców	Liczba m-c statutowych	Średniomiesięczna l. mieszkańców	Liczba m-c statutowych	Średniomiesięczna l. mieszkańców	Liczba m-c statutowych	Średniomiesięczna l. mieszkańców	Liczba m-c statutowych	Średniomiesięczna l. mieszkańców
2013	60	59,58	48	48	46	45,92	66	58,58	90	71,50
2014	60	59	48	48	46	45,75	66	65,75	90	79,33
2015	60	58,16	48	48	I – II 46 III – XII 99	64,92	66	65,75	90	80,08

Źródło: Opracowanie własne

Największą ilością miejsc statutowych dysponuje Dom Pomocy Społecznej w Szczyrzycu, najmniej posiada ich DPS w Mszanie Dolnej. Zmiany ilości mieszkańców w przeważającej części są wynikiem zgonów. Najwięcej wniosków o umieszczenie dotyczy domów dla osób przewlekle psychicznie chorych.

III.2. Środowiskowe Domy Samopomocy

Na terenie Powiatu Limanowskiego funkcjonują 2 środowiskowe domy samopomocy –w Ujanowicach i w Limanowej.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Ujanowicach przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz upośledzonych umysłowo. Działa od 2006 r. i przeznaczony jest dla 25 osób powyżej 18 roku życia.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Limanowej działa od 2008 r. – wcześniej w strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej a obecnie jako samodzielna jednostka będąca jednostką organizacyjną miasta Limanowa. ŚDS w Limanowej przeznaczony jest dla 35 osób powyżej 18 roku życia z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną.

IV. NIEPEŁNOSPRAWNI W POWIECIE LIMANOWSKIM

1. Dane statystyczne

Obecnie w prawodawstwie i literaturze funkcjonuje wiele definicji niepełnosprawności. Biorąc pod uwagę stan zdrowia człowieka Światowa Organizacja Zdrowia ustaliła następujące definicje niepełnosprawności:

1) niesprawność – to każda utrata sprawności bądź wszelkiego rodzaju nieprawidłowości w budowie i funkcjonowaniu organizmu pod względami psychologicznymi, anatomicznymi lub psychofizycznymi,
2) niepełnosprawność – to każde ograniczenie lub niemożność prowadzenia aktywnego życia, ograniczenia te wynikają z niesprawności,
3) ograniczenia w pełnieniu ról społecznych – to niedomaganie określonej jednostki, które wynika z niesprawności bądź niepełnosprawności i ogranicza lub uniemożliwia ono pełną realizację ról społecznych. [10]

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych stanowi, że niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych, co spowodowane jest stałym bądź długotrwałym naruszeniem sprawności organizmu, a w szczególności powodującym niezdolność do pracy. W Ustawie tej określono trzy stopnie niepełnosprawności:

1) znaczny,
2) umiarkowany,
3) lekki. [11]

Główny Urząd Statystyczny do celów przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego za osobę niepełnosprawną uznaje osobę posiadającą orzeczenie wydane przez uprawniony do tego organ. Osobą niepełnosprawną jest również osoba, która odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności stosownie dla swojego wieku.

Niepełnosprawność dzieli się na 2 grupy:

1) niepełnosprawność prawna – to znaczy, że osoba posiada odpowiednie i aktualne orzeczenie wydane przez uprawniony do tego organ,
2) niepełnosprawność biologiczna – to znaczy, że osoba nie posiada orzeczenia jednak odczuwa całkowicie lub znacznie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności. [12]

W Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych przyjętej Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej z dnia 1 sierpnia 1997 roku osobę niepełnosprawną określono jako osobę, której sprawność fizyczna, umysłowa bądź psychiczna w sposób trwały lub okresowy utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia codzienne życie, naukę, pracę a także pełnienie ról społecznych. [13]

W Polsce za źródło danych dotyczących rozmiarów i struktury osób niepełnosprawnych uważa się informacje uzyskane podczas przeprowadzania powszechnych spisów ludności. Jednak należy wziąć pod uwagę fakt, iż podczas przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku pytanie dotyczące niepełnosprawności było dobrowolne. Mogły pojawiać się takie osoby, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności, jednak z różnych względów nie udzieliły odpowiedzi na pytanie, które dotyczyło tego problemu. Taka sytuacja z pewnością rzutuje negatywnie na rzetelność danych dotyczących faktycznej liczby osób niepełnosprawnych.

Tabela 4 - Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Limanowskim według Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 i 2011 roku

Rok	Liczba niepełnosprawnych prawnie		Liczba niepełnosprawnych biologicznie		Liczba niepełnosprawnych ogółem	
2002	Ogółem: 22 362		Ogółem: 1 903		**24 265**	
	K	**M**	**K**	**M**	**K**	**M**
	11 911	10 451	1 165	738	13 076	11 189
2011	Ogółem: 9 811		Ogółem: 3 182		**12 992**	
	K	**M**	**K**	**M**	**K**	**M**
	5 131	4 678	1 708	1 473	6 840	6 152
	W wieku przedprodukcyjnym					
	Ogółem: 529		Ogółem: 123		652	
	K	**M**	**K**	**M**	**K**	**M**
	195	333	61	62	256	395
	W wieku produkcyjnym					
	Ogółem: 4 411		Ogółem: 1 290		5 700	
	K	**M**	**K**	**M**	**K**	**M**
	1 563	2 847	479	810	2 043	3 658
	W wieku poprodukcyjnym					
	Ogółem: 4 871		Ogółem: 1 769		6 640	
	K	**M**	**K**	**M**	**K**	**M**
	3 373	1 498	1 168	601	4 541	2 099

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS,
Narodowy Spis Powszechny 2002 r. i 2011 r., www.stat.gov.pl

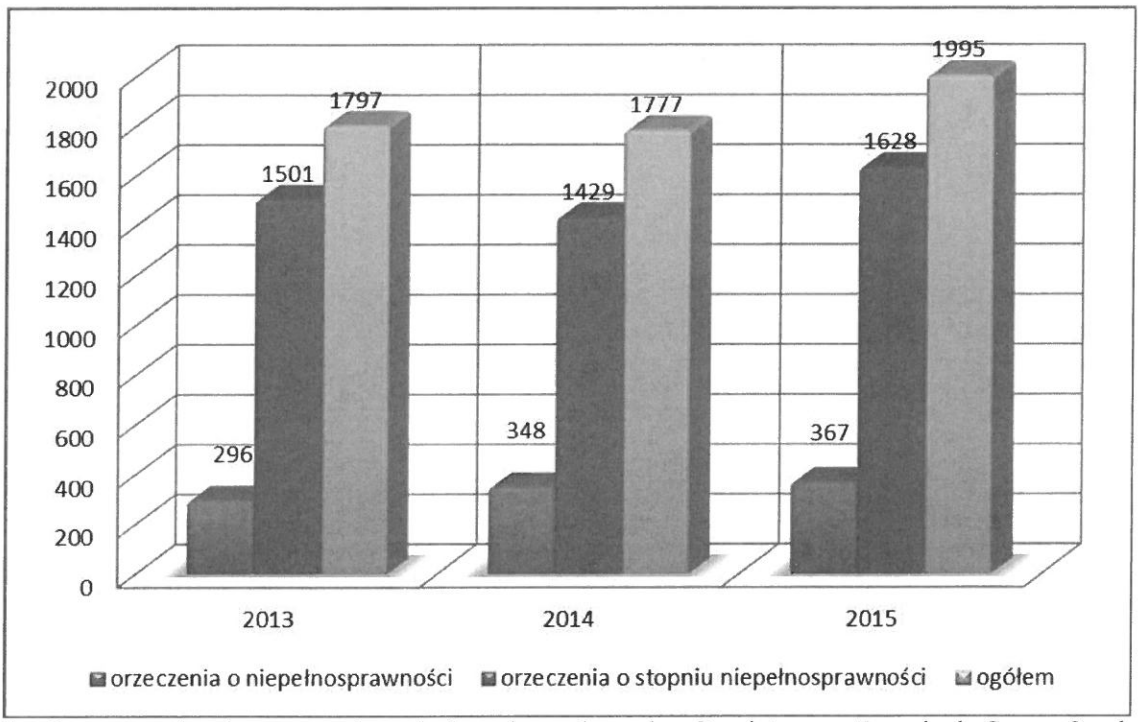
Zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie orzekania w Powiecie Limanowskim realizuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Posiada on uprawnienia organu orzekającego o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień jako instancja I stopnia. Ponadto na mocy przepisów ustawy z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 1446 ze zm.) – począwszy od dnia 1 lipca 2014 r., na powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności zostało nałożone nowe zadanie. Aktualnie Przewodniczący Zespołu posiada uprawnienia do wydawania kart parkingowych uprawnionym osobom niepełnosprawnym i placówkom.

Sprawy rozpatrywane w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Limanowej:

1. Zespół wydaje orzeczenia o:
    1) niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
    2) stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
    3) wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.
2. Zespół wydaje legitymacje dokumentujące:
    1) niepełnosprawność – w przypadku orzeczenia niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia,
    2) stopień niepełnosprawności – w przypadku orzeczenia stopnia niepełnosprawności osoby, która ukończyła 16 rok życia.
3. Zespół wydaje karty parkingowe:
    1) uprawnionym osobom niepełnosprawnym,
    2) uprawnionym placówkom.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Limanowej w latach 2013 – 2015. Pokazuje on w pewnym stopniu skalę problemu niepełnosprawności w Powiecie, choć dane dotyczą orzeczeń wydawanych tylko przez Powiatowy Zespół.

Wykres 21 - Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Limanowej w latach 2013 – 2015



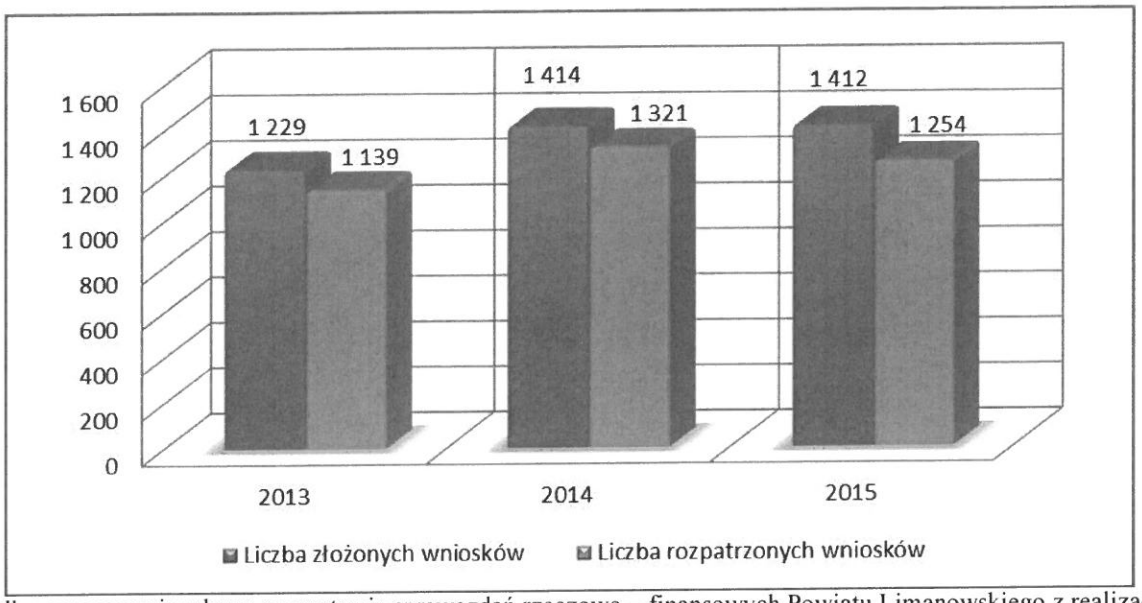
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Limanowej

2. Rehabilitacja społeczna

2.1. Turnusy rehabilitacyjne

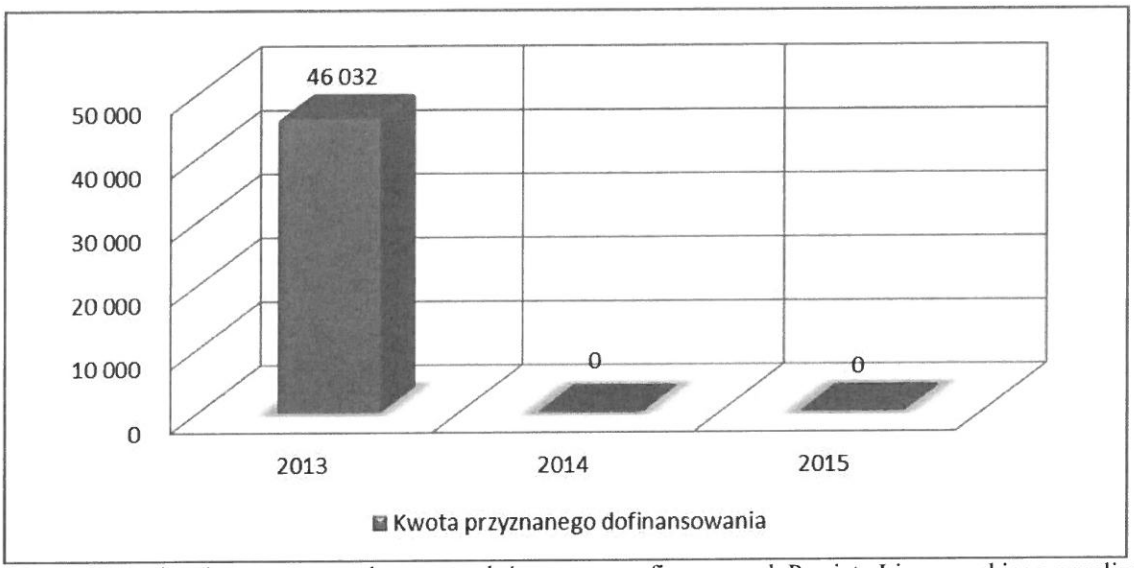
Turnus oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz wzmocnienie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Wysokość dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest uzależniona od stopnia niepełnosprawności.

Wykres 22 - Turnusy rehabilitacyjne – liczba złożonych i rozpatrzonych wniosków



Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

Wykres 23 - Turnusy rehabilitacyjne – kwota przyznanego dofinansowania



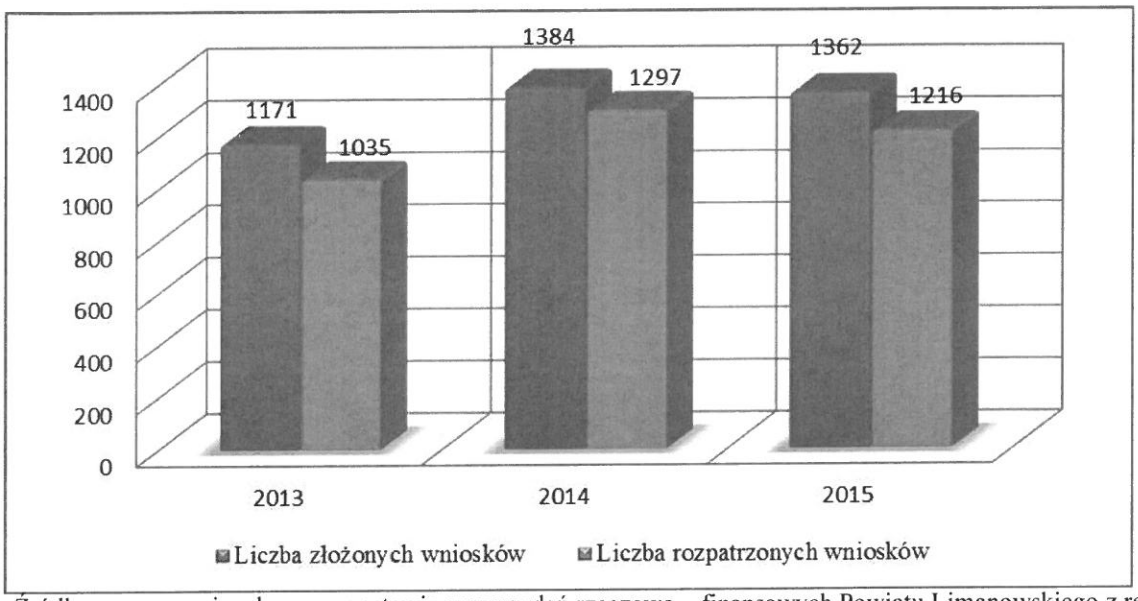
Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

Powodem nie przyznawania dofinansowania ze środków PFRON do turnusów rehabilitacyjnych od 2014 r. jest zmniejszona kwota środków jaką przyznaje Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizacje zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

2.2. Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

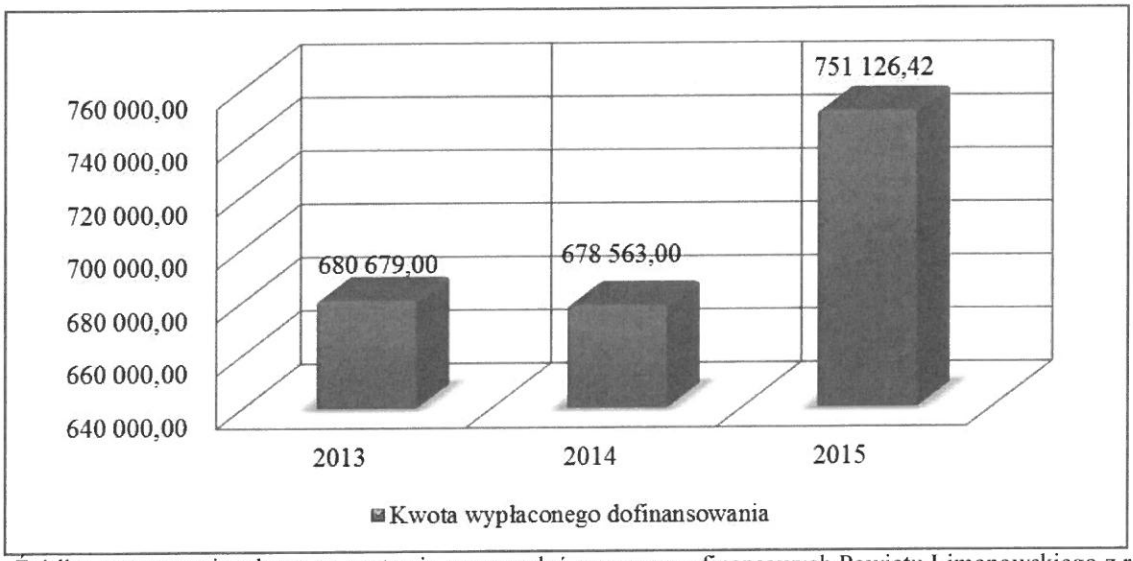
Osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze przyznawane na podstawie odrębnych przepisów. Podstawą dofinansowania są faktury za zakupione przedmioty, objęte częściową refundacją Narodowego Funduszu Zdrowia, wraz z kopiami zrealizowanych zleceń potwierdzonymi za zgodność z oryginałem przez świadczeniodawcę.

Wykres 24 - Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – liczba złożonych i rozpatrzonych wniosków



Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

Wykres 25 - Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – kwota wypłaconego dofinansowania



Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

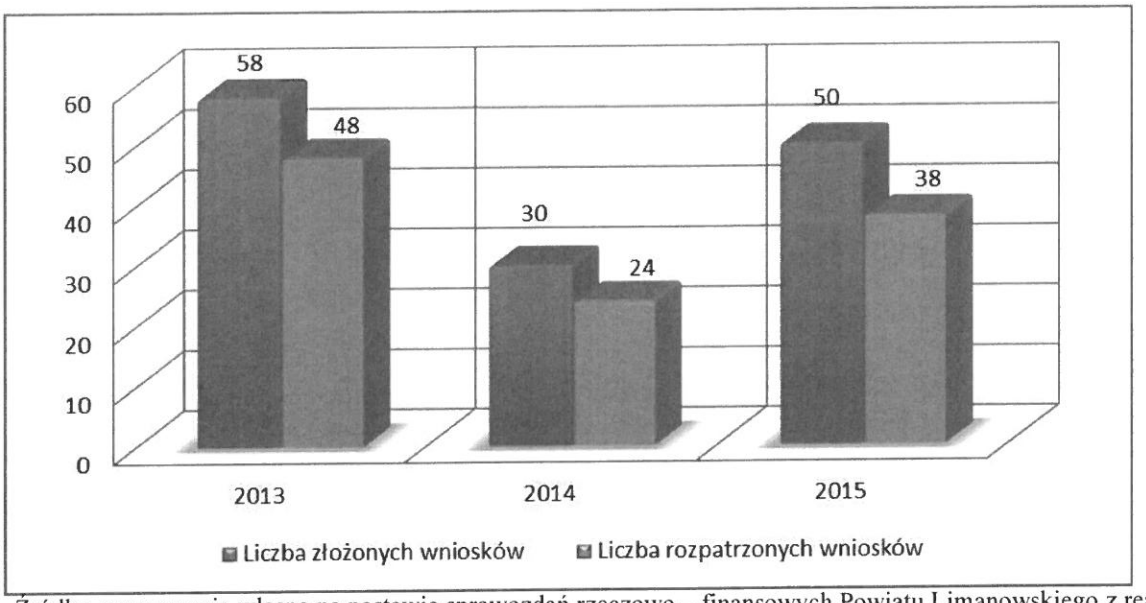
Znaczną większość wnioskodawców stanowią osoby niepełnosprawne dorosłe, w szczególności w podeszłym wieku, które wymagają stałego zaopatrzenia w środki pomocnicze takie jak pieluchomajtki, cewniki, worki do zbiórki moczu.

2.3. Sprzęt rehabilitacyjny

O dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku.

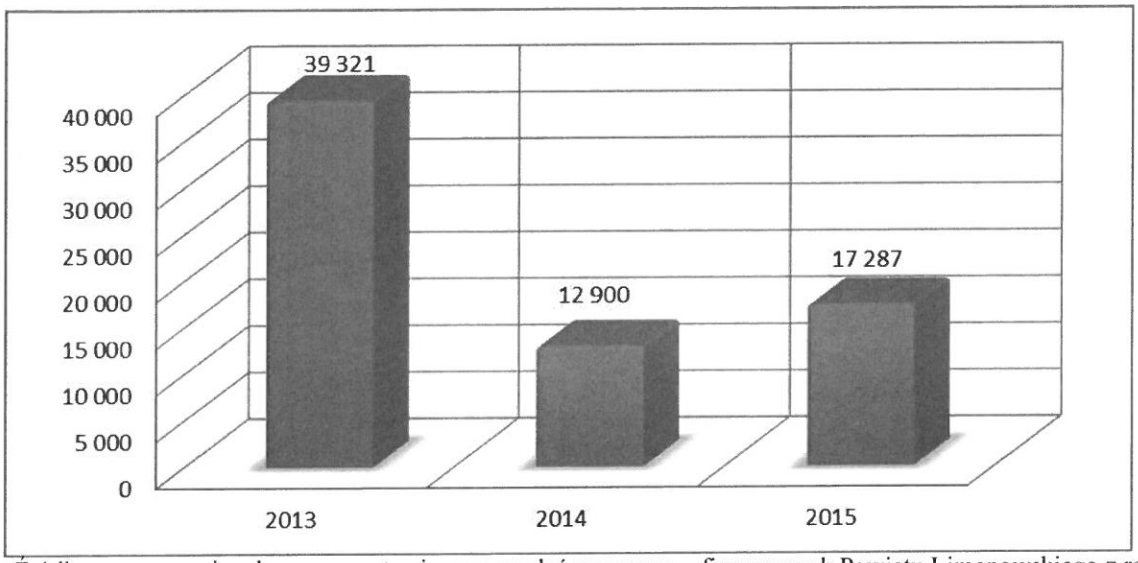
Z dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego korzystały przede wszystkim osoby dorosłe.

Wykres 26 - Sprzęt rehabilitacyjny – liczba złożonych i rozpatrzonych wniosków



Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

Wykres 27 - Sprzęt rehabilitacyjny – kwota wypłaconego dofinansowania



Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

2.4. Likwidacja barier funkcjonalnych dla indywidualnych osób niepełnosprawnych

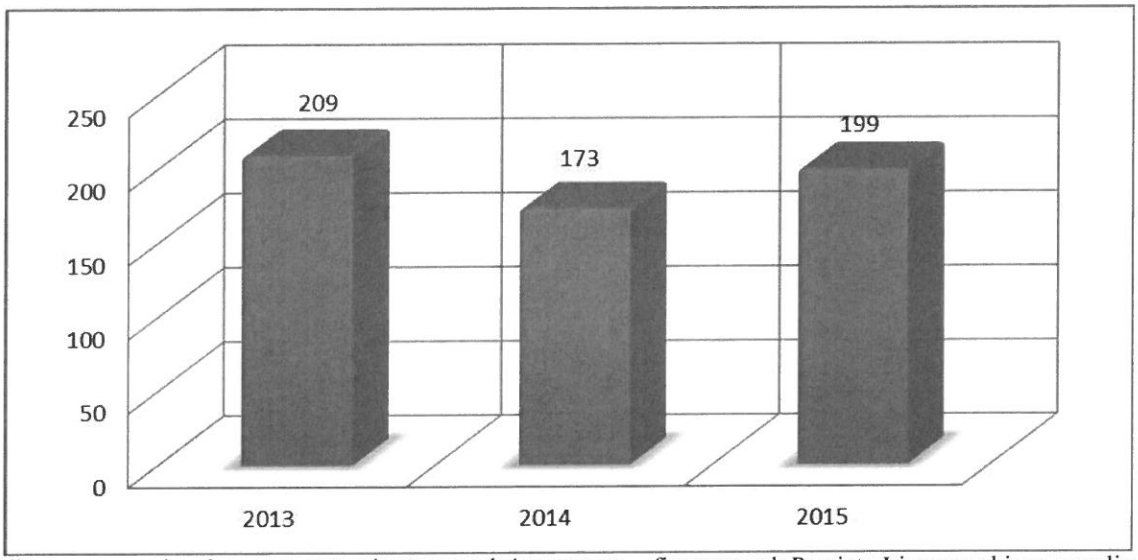
Bariery architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym.

Bariery techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tych barier powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić jej wydajniejsze funkcjonowanie.

Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

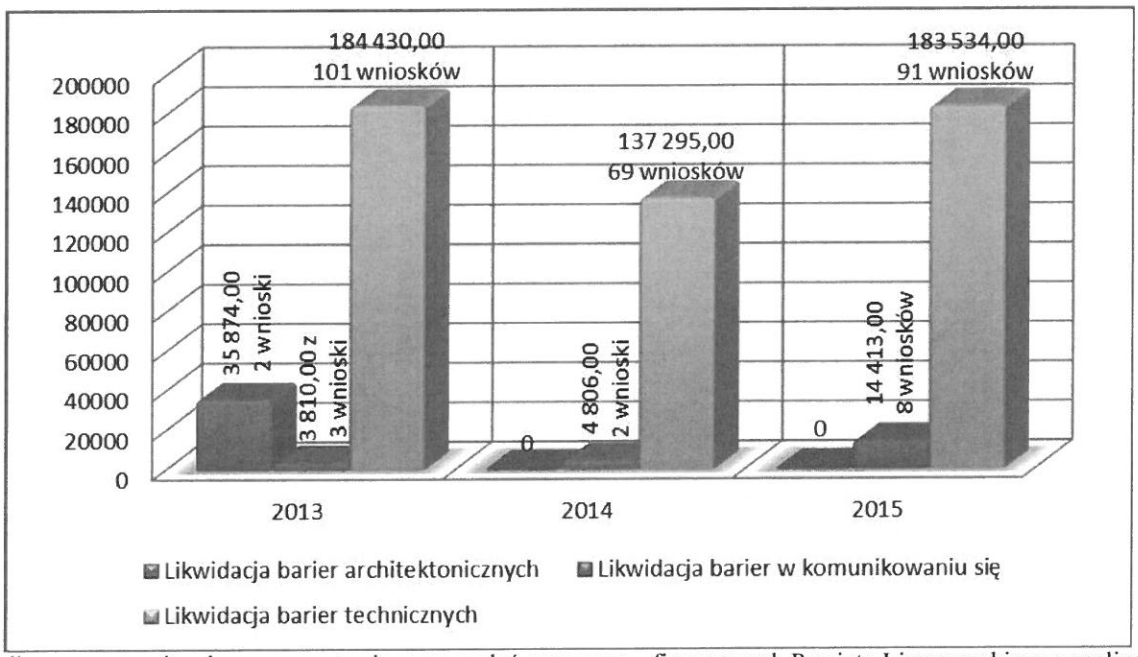
Od 2014 r. nie realizowano likwidacji barier architektonicznych ze względu na zmniejszoną kwotę środków jaką przyznaje PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Natomiast realizowano dofinansowanie do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnością.

Wykres 28 - Likwidacja barier – liczba złożonych wniosków



Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

Wykres 29 - Likwidacja barier – kwota wypłaconego dofinansowania i liczba wniosków



Źródło: opracowanie własne na postawie sprawozdań rzeczowo – finansowych Powiatu Limanowskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON

Większość wnioskodawców to osoby dorosłe leżące i niezdolne do samodzielnej egzystencji.

2.5. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych

O dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się zarówno osoby prawne jak i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli:

1) prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku,

2) udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania,

3) udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Tabela 5 - Sport, kultura i rekreacja osób niepełnosprawnych – liczba zawartych umów i wartość przyznanego dofinansowania

Rok	Środki przyznane	Wypłacone dofinansowanie	Wykorzystanie środków w %	Zawarte umowy	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w ramach dofinansowania
2013	11 783,00 zł	11 783,00 zł	100,00%	8	363
2014	5 000,00 zł	5000,00 zł	100,00%	5	360
2015	4 000,00 zł	4 000,00 zł	100,00%	4	210

Źródło: opracowanie własne

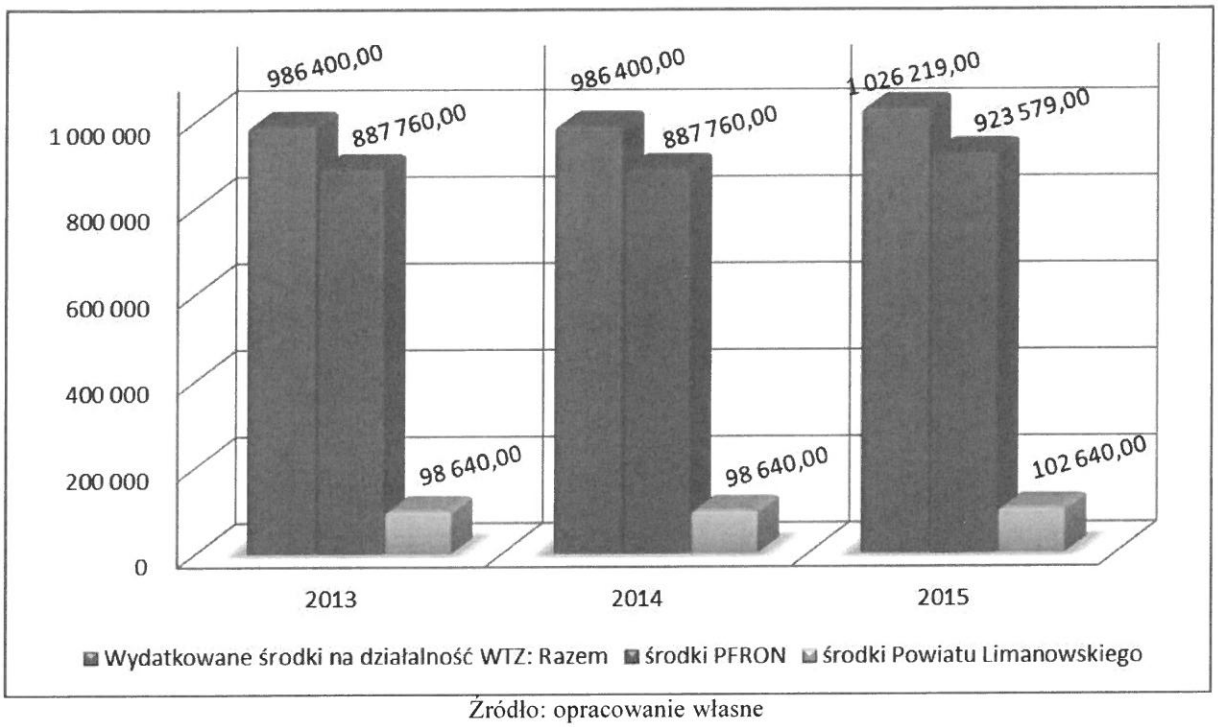
Mimo niewielkiego dofinansowania ze środków PFRON na realizację imprez kulturalnych duża liczba osób korzysta z tej formy pomocy.

2.6. Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Na terenie Powiatu Limanowskiego istnieje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej działający przy Stowarzyszeniu „Remedium" w Tymbarku. W Warsztacie uczestniczy 60 osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Limanowskiego. Osoby te posiadają w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wskazanie do udziału w terapii zajęciowej.

Wykres 30 – Dofinansowanie działalności WTZ



Źródło: opracowanie własne

2.7. Pilotażowy program „Aktywny samorząd"

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej prowadzi wieloletnią działalność na rzecz i dla dobra osób niepełnosprawnych. Świadczone usługi mają charakter kompleksowy i pozwalają na dotarcie z pomocą do szerokiego grona osób posiadających różne dysfunkcje i problemy zdrowotne. Realizowany od 2012 roku pilotażowy program „Aktywny samorząd" był dużym krokiem w kierunku zmiany i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych.

Tabela 6 - Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd" edycja 2013 – 2015 w ramach Modułu I i II

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową			
Obszar i zadanie	Rodzaj przekazanych przez PFRON środków	**rok**	**Wysokość wypłaconych środków /w zł/**
A2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	**bieżące**	2013	**970,00**
		2014	**0,00**
		2015	**3 619,68**
B2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu, elektronicznego i oprogramowania		2013	**1 664,00**
		2014	**0,00**
		2015	**0,00**
D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej		2013	**0,00**
		2014	**1 222,75**
		2015	**4 033,20**
A1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	**inwestycyjne**	2013	**8 500,00**
		2014	**3 928,00**
		2015	**0,00**
B1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania		2013	**152 487,88**
		2014	**93 497,68**
		2015	**0,00**
C1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym		2013	**114 389,00**
		2014	**16 728,00**
		2015	**0,00**
C2 – pomoc w utrzymaniu		2013	**1 600,00**

sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym		2014	**1 880,00**
		2015	**9 439,22**
C3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne		2013	**0,00**
		2014	**106 730,00**
		2015	**49 390,96**
C4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne		2013	**0,00**
		2014	**0,00**
		2015	**0,00**
	bieżące	2013	**95 769,00**
		2014	**145 661,20**
		2015	**142 747,40**

Źródło: Opracowanie własne

Analiza danych zawartych w tabeli nr 6 przedstawia realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd" na przełomie lat 2013 – 2015. Program składa się z modułów, obszarów i zadań. W ramach Modułu I obejmującego likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową otrzymane z PFRON kwoty dofinansowania podzielono na wydatki bieżące i wydatki inwestycyjne. Do wydatków bieżących zalicza się pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B w ramach obszaru A zadania nr 2, kolejno dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania w ramach obszaru B zadania nr 2 oraz pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej w ramach obszaru D. Również wydatki w zakresie Modułu II tj. pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym zalicza się do wydatków bieżących.

Wydatki inwestycyjne obejmują pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu w ramach obszaru A zadania nr 1, pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania w ramach obszaru B zadania nr 1, kolejno pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym w zakresie obszaru C zadania nr 1, a także pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym w ramach obszaru C zadania nr 2, pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne w ramach obszaru C

zadania nr 3 oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne w ramach obszaru C zadania nr 4.

Na przełomie trzech ostatnich lat najwyższą kwotę dofinansowania w ramach wydatków bieżących otrzymano z PFRON w 2013 r. w wysokości kolejno 35 500 zł, kolejno w 2015 r. w wysokości 10 325,07 zł i 2014 r. w wysokości 10 000 zł.

W ramach Modułu II najwyższą kwotę dofinansowania otrzymano w 2014 r. w wysokości 15 2201,20 zł., kolejno w 2015 r. w wysokości 14 3043,32 zł i 2013 r. w wysokości 72 278,00 zł.

W związku z realizacją pilotażowego programu „Aktywny samorząd" najwyższą kwotę w ramach wydatków inwestycyjnych otrzymano w roku 2013 w wysokości 276 976,88 zł, kolejno w 2014 r. w wysokości 222 763,70 zł, a także w wysokości 59 681,96 zł w 2015 r. Stosunkowo niższa kwota dofinansowania przyznana przez PFRON w 2015 r. wynika z braku realizacji programu w obszarze A zadaniu nr 1, obszaru B zadaniu nr 1 i obszaru C zadaniu nr 1.

Dokonując analizy procentowego wykorzystania środków na przełomie lat 2013 – 2015 dostrzega się, iż procent utrzymuje się nieco powyżej 98. Najwyższy procent zanotowano w 2015 r. a był to 98,21%, kolejno w 2014 r. 98,15 % a w 2013 r. – 98%. Opisany powyżej procent wykorzystania otrzymanych z PFRON środków wskazuje na zaangażowanie realizatora w pełną i efektywną realizację programu. Otwieranie się na potrzeby osób niepełnosprawnych pozwala na wnioskowanie o wyższe kwoty dofinansowania z roku na rok.

2.8. Program Wyrównywania Różnic Między Regionami II

Celem „Programu wyrównywania różnic między regionami II" jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych poprzez ułatwianie im dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej. Odbywa się to również poprzez likwidację barier architektonicznych i transportowych. Bariery architektoniczne uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym komfortowe korzystanie z obiektów budowlanych pośrednio przyczyniając się do ich izolacji społecznej. Dostosowanie placówek środowiskowych, edukacyjnych, szkół, urzędów i zakładów opieki zdrowotnej daje możliwość swobodnego korzystania ze świadczonych przez w/w instytucje i placówki usług. Likwidacja bariery transportowej umożliwiła osobom z niepełnosprawnością sprawniejsze poruszanie się i komunikację z otoczeniem, zwiększając szanse na ich aktywizację i integrację społeczną.

W ramach realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami II" Powiatowe Centrum Rodziny w Limanowej w 2013 r. dokonało rozliczenia zawartych w 2012 r. umów dotyczących realizacji trzech projektów. W ramach pierwszego projektu dokonano likwidacji barier architektonicznych – likwidując bariery w poruszaniu się i w dostępie osób niepełnosprawnych do opieki medycznej Szpitala Powiatowego w Limanowej. Inwestycja obejmowała rozbiórkę

istniejących dwóch pochylni dla osób niepełnosprawnych i budowę nowych pochylni dla osób niepełnosprawnych, wykonanie dojścia do budynku. Całkowity koszt inwestycji wynosił 93 399,35 zł. Powiat Limanowski otrzymał dotację z PFRON w wysokości 83 142,12 zł. Jednakże faktycznie wykorzystano kwotę 56 039,61 zł. Środki własne na ten cel przeznaczono w wysokości 37 359,74 zł. Ponadto w związku z realizacją „Programu wyrównywania różnic między regionami II" w 2013 r. w ramach likwidacji bariery transportowej dokonano rozliczenia kolejnych projektów na które w 2012 r. zawarto umowy. Na rzecz Szpitala Powiatowego w Limanowej zakupiono mikrobus do przewozu osób niepełnosprawnych a dla Domu Pomocy Społecznej w Szczyrzycu samochód do przewozu niepełnosprawnych mieszkańców.

Kolejno w związku z realizacją „Programu wyrównywania różnic między regionami II" dokonano w ramach likwidacji barier transportowych – zakup samochodu dla DPS w Szczyrzycu. Kwota dofinansowania ze środków PFRON przeznaczona na realizację projektu wynosiła 72 710,00 zł. Kwota zakupu samochodu 9 – miejscowego przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym osób na wózkach inwalidzkich wynosiła łącznie 127 700,00 zł. z uwzględnieniem kwoty wkładu własnego w wysokości 54 990,00 zł.

W 2014 r. rozliczono dwa projekty, w tym zakup samochodu dla niepełnosprawnych mieszkańców Domu Pomocy Społecznej „DIANA" w Kasinie Wielkiej oraz zakup mikrobusu do przewozu osób niepełnosprawnych na rzecz Szpitala Powiatowego w Limanowej w ramach likwidacji bariery transportowej. Koszt zakupu samochodu dla mieszkańców DPS „DIANA" w Kasinie Wielkiej wynosił 121 153,00 zł. Z PFRON otrzymano kwotę w wysokości 79 000,00 zł. Zakupu dokonano przy udziale własnym w wysokości 42 153,00 zł. Na zakup samochodu 9 – miejscowego przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla stacji Dializ Szpitala Powiatowego w Limanowej otrzymano z PFRON kwotę 58 100,00 zł. Całkowity koszt zakupu samochodu wynosił 98 900,00 zł przy udziale własnym w wysokości 40 800,00 zł.

W 2015 r. dokonano rozliczenia umów zawartych w 2014 r. na realizację dwóch projektów w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II". Na realizację projektu obejmującego likwidację barier architektonicznych – przystosowanie SPZOZ w Mszanie Dolnej dla potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym zakup i montaż platformy dla osób niepełnosprawnych, przebudowa schodów otrzymano z PFRON środki w wysokości 92 470,76 zł. Wykorzystano kwotę 89 953,58 zł. Łączny koszt inwestycji wynosił 149 922,64zł. Wkład własny uiszczono w kwocie 59 969,06 zł. Następnie na realizację projektu obejmującego likwidację barier architektonicznych – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez budowę windy w

SPZPOZ w Dobrej otrzymano z PFRON środki w wysokości: 93 933,30 zł. Wkład własny instytucji wynosił 211 474,95 zł. Łączna kwota realizacji zadania wyniosła 305 408,25 zł.

Tabela 7 - Realizacja „Programu wyrównywania różnic między regionami II" w latach 2013 – 2015r.

Lp.	Projekt dofinansowany ze środków PFRON (Nazwa)	Edycja	Kwota otrzymana z PFRON na realizację zadania	Kwota z PFRON wykorzystana na realizację projektu	Kwota wkładu własnego	Ogółem (Całkowity koszt realizacji projektu)
1.	Likwidacja barier architektonicznych – likwidacja bariery w poruszaniu się i w dostępie osób niepełnosprawnych do opieki medycznej Szpitala Powiatowego w Limanowe	2012	83 142,12	56 039,61	37 359,74	93 399,35
2.	Likwidacja barier transportowych – zakup samochodu dla DPS w Szczyrzycu.	2012	72 710,00	72 710,00	54 990,00	127 700,00
3.	Likwidacja barier transportowych- zakup samochodu dla niepełnosprawnych mieszkańców Domu Pomocy Społecznej „DIANA" w Kasinie Wielkiej	2013	79 000,00	79 000,00	42 153,00	121 153,00
4.	Likwidacja barier transportowych- zakup samochodu 9 -cio miejscowego przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla stacji Dializ Szpitala Powiatowego w Limanowej	2013	58 100,00	58 100,00	40 800,00	98 900,00
5.	Likwidacja barier architektonicznych – przystosowanie SPZOZ w Mszanie Dolnej dla	2014	89 953,58	89 953,58	59 969,06	149 922,64

	potrzeb osób niepełnosprawnych w tym zakup i montaż platformy dla osób niepełnosprawnych, przebudowa schodów					
6.	Likwidacja barier architektonicznych – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez budowę windy w SPZPOZ w Dobrej	2014	93 933,30	93 933,30	211 474,95	305 408,25

Źródło: Opracowanie własne

V. PIECZA ZASTĘPCZA

1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzina zastępcza stanowi jedną z najpopularniejszych, najbardziej optymalnych form opieki kompensacyjnej dla dziecka pozbawionego opieki ze strony rodziców biologicznych. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice nie żyją i tych których zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej lub gdy władza ta została im ograniczona. Trzeba podkreślić, iż rodzinna piecza zastępcza ma charakter czasowy. Zapewnia czas potrzebny na pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub – gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka.

Rodzina zastępcza, pomimo, iż winna wypełniać funkcje rodziny naturalnej, nie posiada pełniej mocy prawnej do podejmowania kluczowych decyzji dotyczących dziecka.

1.1. Rodzina zastępcza

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone małżonkom lub osobie

niepozostającej w związku małżeńskim, jeżeli osoby te spełniają następujące warunki:

1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
2) nie są i nie były (nigdy) pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
3) wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego (wyroku sądu, ugody),
4) nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
   a) zaświadczeniami o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionymi przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
   b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa,
6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
7) zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
   a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
   b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
   c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego,
8) nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Ponadto, kandydaci chętni do objęcia funkcji opiekunów zastępczych zobowiązani są do posiadania świadectwa ukończenia szkolenia dla rodzin zastępczych. Kwestie związane z zakresem programowym szkolenia reguluje Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 w sprawie szkoleń kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

Rodzinne formy pieczy zastępczej można podzielić na:

1) **Rodziny spokrewnione** – rodzina spokrewniona zakłada powołanie nowych opiekunów dla dzieci w ich najbliższej rodzinie – u dziadków, starszego rodzeństwa. Dzięki temu, w sposób naturalny podtrzymywane są więzi rodzinne, a jednocześnie dzieci pozostają w swojej dalszej, co prawda, ale biologicznej rodzinie. W spokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych umieszcza się do trojga dzieci – liczba ta może ulec zwiększeniu w przypadku umieszczenia licznego rodzeństwa.
2) **Rodziny niezawodowe** – tworzą je małżonkowie lub osoby, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W rodzinie w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej

niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej ilości dzieci.

3) **Rodziny zawodowe, w tym pogotowie rodzinne oraz rodzina specjalistyczna** – w rodzinie zastępczej zawodowej w tym samym czasie może przebywać nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które uzyskały pełnoletność. Wyjątek stanowi konieczność umieszczenia rodzeństwa. Zawodowe rodziny zastępcze to rodziny, które z tytułu wykonywanej pracy otrzymują wynagrodzenie. Opiekują się niespokrewnionymi dziećmi, najczęściej we własnych mieszkaniach czy domach. Poza opiekowaniem się dziećmi każda rodzina zawodowa ma obowiązek gromadzić dokumentację dziecka, odpowiadać na zapytania sądu rodzinnego i podtrzymywać (tam gdzie to możliwe) kontakt dziecka z jego rodziną naturalną.

Pogotowie Rodzinne – rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko:

- na podstawie orzeczenia sądu,
- w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną,
- na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W rodzinie zastępczej pełniącej funkcje pogotowia umieszcza się dziecko do czasu unormowania jego sytuacji życiowej, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o:

- powrót dziecka do rodziny,
- przysposobienie,
- umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina specjalistyczna – w rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności:

- dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności bądź orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawie nieletnich,

– małoletnie matki z dziećmi.

W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej nie można umieścić w tym samym czasie umieszczać dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności i dzieci umieszczanych na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Obecnie na terenie Powiatu Limanowskiego nie funkcjonuje rodzina zastępcza tego typu.

4) **Rodzinny dom dziecka** – w rodzinnym domu dziecka w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W przypadku konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci. Z prowadzącym rodzinny dom dziecka Starosta lub podmiot, któremu Powiat zlecił organizowanie rodzinnego domu dziecka, zawiera umowę na okres co najmniej 5 lat.

Rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania. Dodatkowo mogą otrzymać:

1) dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego zwane dodatkiem wychowawczym na każde umieszczone w rodzinie dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia,
2) dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
3) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
4) świadczenie na pokrycie:
    a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,
    b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo,

Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym. W przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej umieszczonych jest więcej niż 3 dzieci Starosta jest zobowiązany przyznać takie świadczenie.

Ponadto rodzinie zastępczej zawodowej może zostać przyznane raz w roku świadczenie na

pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

1.2. Struktura rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Limanowskim

Dane liczbowe przedstawiające strukturę rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 - Struktura rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Limanowskim w latach 2013 – 2015

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba rodzin zastępczych, w tym:	62	61	63
Spokrewnionych	34	29	28
Niezawodowych	24	27	29
Zawodowych	4	4	5
Zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	0	1	1
Zawodowych specjalistycznych	0	0	0
Liczba rodzinnych domów dziecka	0	0	0
Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej	107	99	107

Źródło: opracowanie własne

Zmianie ulega także liczba rodzin, które zostają rozwiązane głównie z uwagi na zmianę sytuacji dziecka umieszczonego w danej rodzinie. Zestawienie zmian w rodzinnej formie opieki na terenie Powiatu Limanowskiego zobrazowano w tabelach poniżej.

Tabela 9 - Zmiany w rodzinnych formach opieki nad dzieckiem w latach 2013 – 2015

	Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015	
Rodziny zastępcze	nowe	rozwiązane	nowe	rozwiązane	nowe	rozwiązane
	6	13	17	16	11	9

Źródło: opracowanie własne

1.2.1. Powody rozwiązania rodzin zastępczych

Powody rozwiązania rodzin zastępczych w lata 2013 – 2015 r. przedstawiono poniżej.

W roku **2013**:

- 4 rodziny rozwiązano ponieważ dzieci wróciły pod opiekę rodziców biologicznych,
- 2 rodziny niezawodowe zostały rozwiązane, a dzieci trafiły pod opiekę babci oraz brata, co spowodowało powstanie dwóch rodzin spokrewnionych,
- podopieczna z jednej rodziny niezawodowej trafiła do placówki opiekuńczo – wychowawczej,
- 6 rodzin zastępczych rozwiązano z powodu odejścia pełnoletnich już wychowanków i rozpoczęcia przez nich samodzielnego życia.

W **2014** roku rozwiązaniu uległo 16 rodzin, w tym:

- 6 rodzin zakończyło swoje funkcjonowanie z powodu usamodzielnienia się wychowanków, którzy otrzymują pomoc na kontynuowanie nauki,
- 10 rodzin rozwiązano ponieważ dzieci powróciły pod opiekę rodziców biologicznych.

Natomiast w roku **2015** rozwiązaniu uległo 9 rodzin, w tym:

- 2 rodziny zakończyły swoje funkcjonowanie z powodu usamodzielnienia się wychowanków, którzy otrzymują pomoc na kontynuowanie nauki,
- 4 rodziny rozwiązano ponieważ dzieci powróciły pod opiekę rodziców biologicznych,
- jedna rodzina została rozwiązana ponieważ nie spełniała formalnych warunków, które są niezbędne do funkcjonowania zgodnie z wytycznymi zwartymi w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- jedno dziecko zostało przysposobione przez dotychczasowych rodziców zastępczych,
- jedna rodzina przesiedliła się na teren innego Powiatu.

Najwięcej rodzin zastępczych powstało w roku 2014. Wówczas utworzono również rodzinę zastępczą zawodową o charakterze pogotowia rodzinnego oraz 5 rodzin zastępczych niezawodowych i 11 rodzin zastępczych spokrewnionych. Dla porównania w roku 2013, powstała jedna rodzina zawodowa, jedna rodzina niezawodowa oraz 4 rodziny spokrewnione. Natomiast w

roku 2015 powstały 4 rodziny spokrewnione oraz 7 rodzin zastępczych niezawodowych.

Pomimo działań informacyjnych PCPR, na terenie Powiatu Limanowskiego wciąż jest zbyt mała liczba zgłaszających się kandydatów na rodziny zastępcze. Celem promowania idei rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej stale dostępna jest informacja dotycząca warunków jakie należy spełnić aby ubiegać się o ustanowienie rodziną zastępczą. Ponadto osoby odwiedzające wspomnianą witrynę internetową mogą uzyskać podstawową wiedzę odnośnie rodzajów rodzin zastępczych oraz informacje na temat funkcjonowania pieczy zastępczej na terenie Powiatu Limanowskiego. Powyższe informacje dostępne są również na profilu facebookowym PCPR w Limanowej, który funkcjonuje od 2015 roku. Osoby zainteresowane rodzicielstwem zastępczym mogą zawsze porozmawiać z pracownikami Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 – 15:30.

Pod koniec 2015 r. wydrukowano kilkaset ulotek i kilkadziesiąt plakatów zachęcających do podjęcia funkcji opiekuna zastępczego. Materiały te zostały udostępnione w różnych miejscach na terenie Powiatu Limanowskiego m.in. na lokalnych tablicach ogłoszeń i w ośrodkach zdrowia.

1.3. Koszty funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej

Koszty funkcjonowania różnych form rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Limanowskiego prezentuje poniższa tabela.

Tabela 10 - Koszty funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015

Lp.	Rodzaj świadczenia	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1.	Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	924 695 zł	1 010 764 zł	1 024 333 zł
2.	Dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	16 000 zł	25 266 zł	23 482 zł
3.	Jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanych dzieci	17 335 zł	39 530 zł	42 420 zł
4.	Środki finansowe na	0 zł	0 zł	10 392 zł

	utrzymanie domu jednorodzinnego			
5.	Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	3 000 zł	4 200 zł	5 000 zł
6.	Świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	0 zł	2 000 zł	9 000 zł
RAZEM		**961 030 zł**	**1 081 760 zł**	**1 114 627 zł**
	Liczba rodzin zastępczych pobierających comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	62	61	63
	Liczba dzieci, na które pobierane jest comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	107	99	107

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych, największy wzrost wysokości świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej odnotowany został w 2015r. Sytuacja ta w znacznej mierze została spowodowana wzrostem liczby dzieci umieszczonych w tym czasie w w/w formach pieczy zastępczej. Zwiększeniu uległa ponadto wysokość świadczeń fakultatywnych i obligatoryjnych przyznawanych rodzinom zastępczym.

Tabela 11 - Wysokość wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla rodzin zastępczych w latach 2013 – 2015

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2014	2015
1.	Wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla rodzin zastępczych zawodowych /	106 020 zł	127 082 zł	164 489 zł

	prowadzących rodzinne domy dziecka			
	SUMA	**106 020 zł**	**127 082 zł**	**164 489 zł**

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z tabeli, koszty wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych z roku na rok wzrastają. Tym samym konieczne jest podejmowane działań prewencyjnych w celu zapobiegania umieszczaniu dzieci poza rodziną biologiczną.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

2.1. Placówki opiekuńczo – wychowawcze

W świetle Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko pozbawione opieki ze strony rodziców biologicznych może zostać umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, placówce interwencyjnej, placówkach typu rodzinnego bądź specjalistyczno – terapeutycznego. Placówki opiekuńczo – wychowawcze są formą instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców biologicznych. W placówkach tych można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Limanowskiego funkcjonuje placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego – Dom Dziecka im. Matki Zofii Czeskiej w Łukowicy – Lasek 134. Dom ten realizuje zadania Powiatu Limanowskiego w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną nieprzerwalnie od 1996 roku. Placówka ta przeznaczona jest dla 12 dziewcząt w wieku od 10 do 18 lat z możliwością przedłużenia pobytu do czasu ukończenia nauki. Wychowanki umieszczone są w Domu Dziecka w Łukowicy na podstawie skierowań wydawanych z upoważnienia Starosty Limanowskiego przez Dyrektora PCPR.

Dom Dziecka w Łukowicy zapewnia wychowankom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Pracownicy Placówki na bieżąco pracują z rodzinami i krewnymi wychowanek, zapoznają się z warunkami życia rodziny i badają możliwości ewentualnego powrotu dziecka do rodziny.

Warunki lokalowe Domu są bardzo dobre i odpowiadają standardom usług jakie winna spełniać tego typu placówka. Pomieszczenia są przytulne, zadbane.

2.2. Koszty funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej

Wydatki na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w okresie 2013 – 2015 utrzymują się na podobnym poziomie co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 - Miesięczne koszty utrzymania wychowanek w Domu Dziecka w Łukowicy

Rok	Miesięczny koszt utrzymania wychowanki
2013	2 283,39 zł
2014	2 320,00 zł
2015	2 318,00 zł

Źródło: opracowanie własne

2.3. Umieszczanie w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Ponieważ na terenie Powiatu Limanowskiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczona dla dziewcząt, czasami istnieje konieczność umieszczenia dzieci z naszego terenu poza Powiatem Limanowskim. Dzieje się tak w przypadku umieszczania chłopców oraz dziewcząt, które zgodnie z postanowieniem Sądu winny przebywać w placówce innej niż typu socjalizacyjnego. Przestrzega się zasady, aby dziecko przebywało możliwie jak najbliżej domu rodzinnego. Ponadto PCPR w Limanowej od lat stara się umieszczać dzieci w rodzinnych formach opieki zastępczej. Dlatego umieszczanie w placówkach jest ostatecznością.

Dotychczas umieszczano dzieci w poniższych placówkach:

1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Interwencyjnego w Nowym Sączu,
2) Dom Dziecka w Pawlikowicach,
3) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Przyjazny Dom" w Tarnowie,
4) Salezjańska Placówka Wychowawcza dla chłopców „Dom Bosko" w Gostwicy,
5) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Tarłowie.

Tabela 13 - Rzeczywista liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych

Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba przebywających dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,	11	16	13
W TYM: Liczba nowo umieszczonych dzieci	6	6	1

w placówkach opiekuńczo - wychowawczych			

Źródło: opracowanie własne

W analizowanych latach największa liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wyniosła w 2014 r. – 6 małoletnich zostało nowo umieszczonych, natomiast 10 przebywało już w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Najczęstszym powodem opuszczania placówek opiekuńczo – wychowawczych jest usamodzielnienie, co wskazuje na fakt, iż wychowankowie przebywają w placówkach bardzo często do czasu osiągnięcia pełnoletności, a nawet dłużej, o ile kontynuują naukę.

3. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 140 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej usamodzielniany to osoba opuszczająca, po osiągnięciu pełnoletności:

- rodzinę zastępczą,
- rodzinny dom dziecka,
- placówkę opiekuńczo – wychowawczą,
- regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną.

Osobom tym przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie

oraz udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, któremu podlegają pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych, mający na celu podjęcie przez nich samodzielnego, dojrzałego życia w integracji ze środowiskiem. Osoby te najczęściej pozostawione są same sobie i nie mogą liczyć na żadną pomoc rodziny.

Pomoc w ramach usamodzielnienia przysługuje z racji pobytu w rodzinie zastępczej lub placówce. Usamodzielniany wychowanek w celu otrzymania świadczeń z pomocy społecznej ma obowiązek:

- wskazania przed osiągnięciem pełnoletności osoby, która podejmie się pełnienia funkcji

opiekuna usamodzielnienia,

- opracowania wspólnie z opiekunem usamodzielnienia Indywidualnego Programu Usamodzielnienia,
- realizacji postanowień zawartych w Indywidualnym Programie Usamodzielnienia,
- realizacji obowiązku szkolnego,
- współdziałania z opiekunem usamodzielnienia i pracownikiem socjalnym, informowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie o każdej istotnej zmianie sytuacji osobistej i majątkowej.

Przede wszystkim jednak, działania w procesie usamodzielniania winny aktywizować osoby do uczestnictwa w życiu społecznym.

W latach 2013 – 2015 liczba usamodzielnianych wychowanków objętych pomocą uległa niewielkim wahaniom, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 14 Usamodzielniani wychowankowie w latach 2013 – 2015

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Wychowankowie rodzin zastępczych	34	35	34
Wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych	3	2	3
Wychowankowie placówek pomocy społecznej (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze)	3	2	1

Źródło: opracowanie własne

W analizowanych latach liczba usamodzielnianych wychowanków ogółem utrzymuje się na podobnym poziomie z widoczną przewagą usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych.

Wychowanek w trakcie procesu usamodzielniania może korzystać z różnych form wsparcia, w tym pomocy pieniężnej. W poniższej tabeli zaprezentowano poniesione wydatki w 3 ostatnich latach na ten rodzaj pomocy.

Tabela 15 - Wysokość pomocy pieniężnej dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych w latach 2013 – 2015

Lp	Rodzaj pomocy pieniężnej dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej	2013	2014	2015
1	pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	130 696	129 685	152 817
	liczba usamodzielnianych wychowanków pobierających pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki	27	30	34
2	pomoc pieniężna na usamodzielnienie	21 435	49 452	24 729
3	pomoc pieniężna na zagospodarowanie	48 214	19 330	15 000
Razem:		**200 345**	**198 467**	**192 546**
Lp	**Rodzaj pomocy pieniężnej dla usamodzielnianych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej**	2013	2014	2015
1	pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	5 930	7 903	17 930
	liczba usamodzielnianych wychowanków pobierających pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki	1	2	3
2	pomoc pieniężna na usamodzielnienie	6 600	6 588	6 600
3	pomoc pieniężna na zagospodarowanie	5 000	3 950	5 000
Razem:		**17 530**	**18 441**	**29 530**
SUMA:		**217 875**	**216 908**	**222 076**

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, wysokość pomocy udzielana wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kształtuje się na podobnym poziomie i nie ulega znaczącym zmianom. Zaobserwować natomiast można wzrost usamodzielnianych wychowanków pobierających pomoc na kontynuowanie nauki, co jest pozytywne, gdyż uzyskane kwalifikacje ułatwią im start w dorosłe życiu.

Specyficznym wsparciem wychowanków w procesie pełnego usamodzielnienia jest możliwość korzystania przez nich z mieszkania chronionego. W tym celu w 2015 r. na terenie Powiatu Limanowskiego utworzono mieszkanie chronione. Mieści się ono przy Domu Pomocy Społecznej w Szczyrzycu. Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla osób, które ze względu na trudna

sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu.. Jest ono formą pomocy społecznej przygotowującej osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz w integracji ze społecznością lokalną.

W 2015 r. ze wsparcia w przedmiotowym mieszkaniu korzystała jedna usamodzielniana wychowanka rodziny zastępczej.

VI. PRZEMOC DOMOWA

1. Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie

Dane Powiatowej Komendy Policji w Limanowej wskazują, iż na przełomie trzech ostatnich lat nastąpił spadek występowania aktów przemocy na terenie Powiatu Limanowskiego. W roku 2013 zanotowano 449 przypadków występowania aktów przemocy. Natomiast w roku 2014 odnotowano 434 a w 2015 roku 309.

Spośród osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie znaczącą przewagę mieli mężczyźni. W roku 2013 takich przypadków odnotowano 426. W 2014 r. zaobserwowano nieco mniej – 395 a w 2015 r. – 279 przypadków stosowania przemocy przez mężczyzn. Dane wskazują jednak, iż kobiety także dopuszczały się aktów przemocy. W roku 2013 liczba kobiet podejrzanych o stosowanie przemocy wynosiła 25. W roku 2014 zanotowano wzrost liczby kobiet do 38, a w 2015 r. odnotowano nieznaczny spadek i liczba ta wyniosła 29 kobiet.

Na przełomie trzech ostatnich lat odnotowano jeden przypadek stosowania przemocy wobec bliskich ze strony nieletnich. Dane te zawiera poniższa tabela.

Tabela 16 - Zestawienie liczbowe obejmujące osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie

Osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie				
Rok	Kobiety	Mężczyźni	Nieletni	Razem
2013	25	423	1	449
2014	38	395	1	434
2015	29	279	1	309

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Limanowej.

1.1. Stosowanie przemocy domowej pod wpływem alkoholu

Występowanie aktów przemocy wielokrotnie współistnieje z nadużywaniem alkoholu. Używki często wyzwalają zachowania agresywne. Poniższa tabela zawiera informacje o liczbie kobiet, mężczyzn oraz nieletnich, podejrzanych o stosowanie przemocy będąc pod wpływem alkoholu w okresie 2013 – 2015.

Tabela 17 - Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej pod wpływem alkoholu

Osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej pod wpływem alkoholu			
Rok	Kobiety	Mężczyźni	Razem
2013	7	256	263
2014	17	204	221
2015	11	66	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Limanowej.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli wskazuje na liczbę potencjalnych sprawców przemocy domowej, będących w trakcie zatrzymania pod wpływem alkoholu. W 2013 r. 7 kobiet potencjalnie dopuściło się aktów przemocy i kolejno 256 mężczyzn, żaden nieletni. Natomiast w roku 2014 liczba kobiet wzrosła do 17, a mężczyzn zmalała do 204. Żaden nieletni nie był podejrzany o dopuszczanie się czynów o charakterze przemocowym będąc pod wpływem alkoholu. Natomiast w 2015 r. o stosowanie przemocy domowej pod wpływem alkoholu podejrzewano 77 osób w tym 66 mężczyzn i 11 kobiet. Żaden nieletni nie był podejrzany. Dane te jednoznacznie wskazują na znaczącą przewagę mężczyzn nad kobietami i nieletnimi w kwestii stosowania przemocy wobec innych i czynienia tego w stanie nietrzeźwości.

Spożywanie napojów „wyskokowych" czy innych substancji psychoaktywnych niewątpliwie zwiększa ryzyko występowania konfliktów w relacjach z innymi. W konsekwencji może prowadzić do utraty kontroli zachowania oraz zakończyć się użyciem siły i aktem przemocy w stosunku do innej osoby.

Tabela 18 - Osoby będące pod wpływem alkoholu doprowadzone do Izby Wytrzeźwień lub innych tego typu placówek

Przewiezieni do Izby Wytrzeźwień lub innych tego typu placówek			
Rok	Kobiety	Mężczyźni	RAZEM
2013	4	166	170
2014	6	105	111
2015	0	19	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Limanowej.

Z danych Powiatowej Komendy Policji w Limanowej zamieszczonych w powyższym zestawieniu tabelarycznym wynika, iż na przełomie 2 ostatnich lat to mężczyźni byli najczęściej przewożeni do Izby Wytrzeźwień. W 2013 r. – 166 mężczyzn zostało skierowanych do Izby

Wytrzeźwień. W roku 2014 zaobserwowano znaczny spadek liczby mężczyzn korzystających z Izby Wytrzeźwień do 105 osób. Natomiast w 2015 r. do Izby Wytrzeźwień doprowadzono 19 mężczyzn. Kobiet korzystających z opieki w Izbie Wytrzeźwień było znacznie mniej niż mężczyzn – w 2013 r. odnotowano 4 przypadki, w 2014 r. – 6 a w 2015 r. żadna kobieta nie została doprowadzona do Izby Wytrzeźwień.

Przedstawione powyżej dane liczbowe wskazują na istnienie związku między nadużywaniem alkoholu, a późniejszym stosowaniem przemocy wobec partnera/członków rodziny. Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach, nie tylko wiąże się z ryzykiem uzależnienia, ale również zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia lub jest elementem związanym ze zjawiskiem przemocy, gdyż powoduje większą swobodę w stosowaniu przemocy.

1.2. Formy stosowanej przemocy domowej

Dokonując dalszej analizy zebranych danych opisujących charakter i rozległość zjawiska przemocy wstępującej na obszarze Powiatu Limanowskiego w okresie trzech ostatnich lat, warto przyjrzeć się bliżej formom jej występowania, uwzględniając fakt, iż sprawca może stosować kilka form przemocy. Najczęstsze formy przemocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 - Formy stosowanej przemocy

ROK	Przemoc fizyczna	Przemoc psychiczna	Przemoc seksualna	Przemoc ekonomiczna	Przemoc innego rodzaju	RAZEM
2013	261	488	4	0	229	982
2014	227	426	3	0	190	846
2015	182	298	4	0	165	649

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Limanowej.

Dane Komendy Powiatowej Policji w Limanowej dotyczące form zgłoszonych aktów przemocy, zawarte w powyższej tabeli jednoznacznie wskazują, iż w latach 2013 i 2014 najczęściej dochodziło do stosowania przemocy psychicznej. Najmniej przypadków było związanych z przemocą seksualną. Nie zanotowano zgłoszeń dotyczących przemocy ekonomicznej. Porównując rok 2015 do dwóch poprzednich lat stwierdza się nieznaczny spadek form przemocy.

Łącznie na przełomie trzech ostatnich lat zaobserwowano 2 477 przypadków stosowania różnych form przemocy.

2. Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą

Dokonując analizy zjawiska przemocy na terenie Powiatu Limanowskiego należy zwrócić szczególną uwagę na osoby doświadczające przemocy w rodzinie. Dane z Powiatowej Komendy Policji w Limanowej wskazują na rodzaj i liczbę osób, które doznawały przemocy w latach 2013 – 2015.

Tabela 20 - Zestawienie liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą

Osoby co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą				
Rok	**Kobiety**	**Mężczyźni**	**Małoletni**	**RAZEM**
2013	423	81	521	1025
2014	378	55	308	741
2015	274	56	68	398

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Limanowej.

Dane zawarte w powyższej tabeli otrzymane z Komendy Powiatowej Policji w Limanowej wskazują na największą liczbę małoletnich pokrzywdzonych przez sprawców przemocy w latach 2013 – 2014, kolejno liczbę kobiet i mężczyzn. Szczegółowa analizy danych wskazuje, iż w roku 2013 zaobserwowano widoczny spadek liczby mężczyzn, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięci przemocą. W roku 2015 zaobserwowano znaczny spadek liczby kobiet i małoletnich doświadczających przemocy i nieznaczny wzrost liczby mężczyzn doznających przemocy.

Powyższa analiza wskazuje, iż zjawisko przemocy na terenie Powiatu Limanowskiego jest wciąż aktualne. Wymaga podkreślenia fakt, iż w/w dane nie ujmują w pełni występowania zjawiska przemocy na omawianym obszarze. Natomiast dotyczą tych aktów przemocy, które zostały ujawnione. Obserwowany spadek stosowania aktów przemocy winien być interpretowany z pewną dozą ostrożności, ponieważ wciąż pozostaje nieznana liczba przypadków stosowania przemocy będąca tzw. „czarną strefą" zjawiska przemocy.

W związku z powyższym trzeba pamiętać, iż brak zgłoszeń przypadków przemocy nie oznacza, iż ten problem nie występuje.

3. Procedura „Niebieskiej Karty"

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" została wprowadzona w życie „Niebieska Karta" w obowiązującym kształcie od dnia 18 października 2011 r.

Stanowi ona ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane udostępnione przez Powiatową Komendę Policji w Limanowej dotyczące przypadku wstrzymania procedury Niebieskiej Karty na przełomie trzech ostatnich lat.

Tabela 21 - Liczba sporządzonych formularzy "Niebieska Karta – A" w podziale na miejsce zamieszkania osób dotkniętych przemocą

Liczba sporządzonych formularzy "Niebieska Karta – A" w podziale na miejsce zamieszkania osób dotkniętych przemocą			
Rok	Miasto	Wieś	RAZEM
2013	77	365	442
2014	64	357	421
2015	59	244	303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Limanowej.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli wskazuje, iż na przełomie ostatnich trzech lat wszczynano najczęściej procedurę „Niebieskiej Karty" na obszarze wiejskim. W 2013 r. – 365 razy, w roku 2014 – 357, a w 2015 roku wszczęto 244 razy procedurę „Niebieskiej Karty". Łącznie w ciągu omawianego okresu sporządzono na obszarze wiejskim 1 025 razy procedurę „Niebieskiej Karty".

Praca z osobami doświadczającymi przemocy oraz z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc jest działaniem długoterminowym. Wymaga nakładu sił i czasu pracowników ośrodków pomocy społecznej udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także sprawcami przemocy.

VII. BEZROBOCIE W POWIECIE LIMANOWSKIM

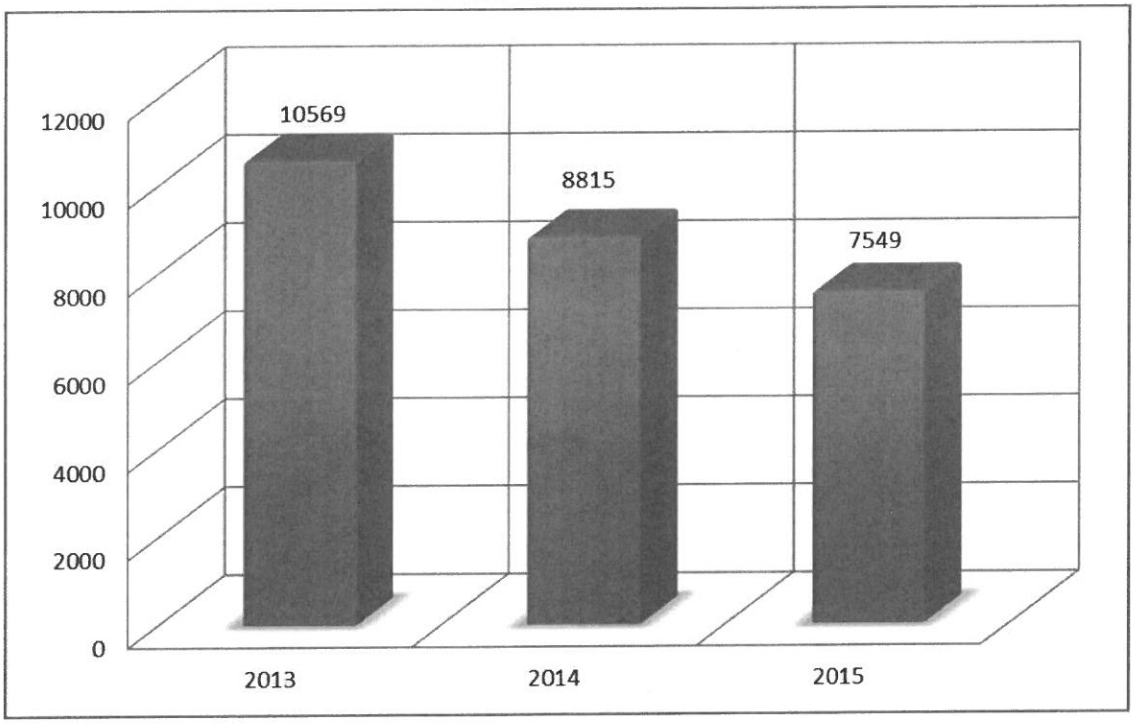
Problem społeczny, jakim jest bezrobocie jest najtrudniejszym i jednym z najdotkliwszych jakie istnieją w dzisiejszych czasach. Bezrobocie pociąga za sobą izolację społeczną, frustrację, pesymizm, obniżenie samooceny, brak wiary we własne siły. Z kolei zjawiska te wpływają negatywnie na funkcjonowanie rodziny, czyli najważniejszej, podstawowej grupy społecznej, na której opiera się całe społeczeństwo. Rodzina nie jest w stanie wówczas zaspokoić podstawowych potrzeb. To z kolei wywołuje powstawanie w niej napięcia, stresu. Niejednokrotnie doprowadza do konieczności przeformułowania zadań, obowiązków i planów.

Osoby długotrwale bezrobotne są podatne na działanie wielu zjawisk patologicznych tj. alkoholizm, przestępczość. Jeśli dodatkowo towarzyszy temu niepełnosprawność i ubóstwo, może to być przyczyną marginalizacji, wykluczenia społecznego, pogorszenia stanu zdrowia psychofizycznego osoby bezrobotnej, rozpadu więzi rodzinnych, demoralizacji mniej odpornych psychicznie jednostek. Problemy te mogą się pogłębiać wraz z trwaniem okresu bezrobocia.

Definicję bezrobotnego w sposób dokładny i rozbudowany podaje nam Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Za osobę bezrobotną uznaje się jednostkę pełnoletnią, niezatrudnioną i niewykonującą pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy.

Problem bezrobocia występuje także na terenie Powiatu Limanowskiego. Poddając analizie lata 2013 – 2015 można jednak zauważyć znaczne, pozytywne zmiany.

Wykres 31 - Liczba bezrobotnych na terenie Powiatu Limanowskiego w latach 2013 – 2015

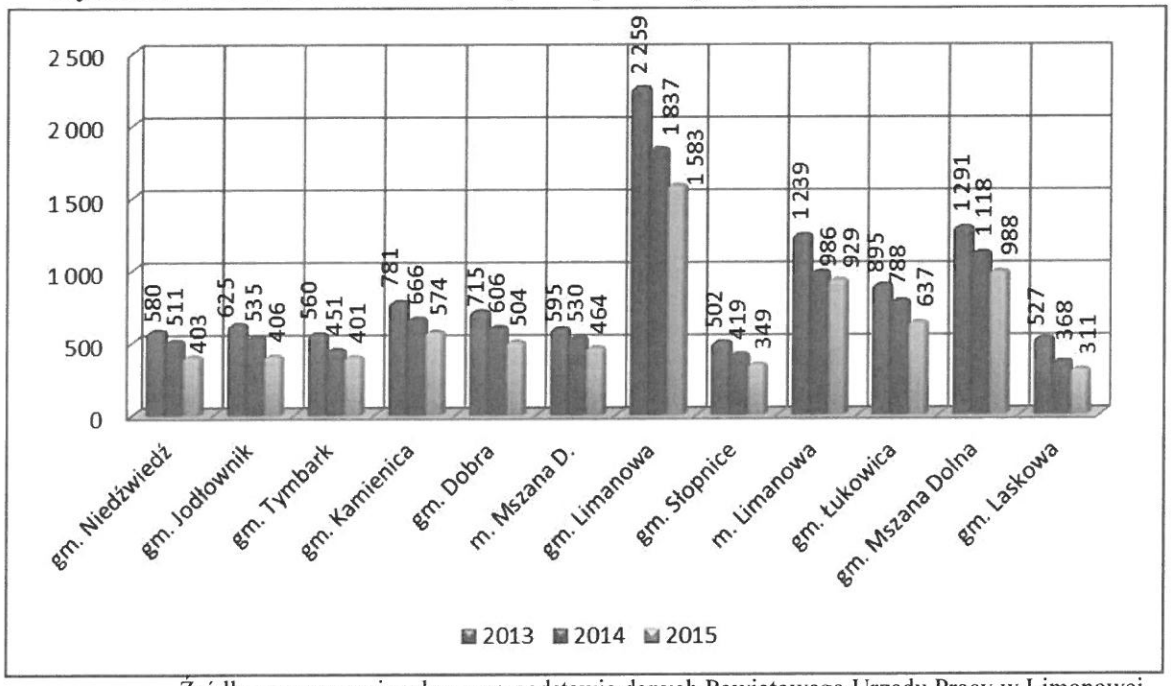


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

Na przestrzeni lat 2013 – 2015 liczba osób bezrobotnych zamieszkałych w Powiecie Limanowskim zmieniała się. Według danych na koniec grudnia: w roku 2013 wynosiła – 10 569, 2014 r. – 8 815 osób, a w 2015 r. liczba ta spadła do 7 549 osób.

Liczbę osób bezrobotnych w poszczególnych gminach w latach 2013 – 2015 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32 - Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach w latach 2013 – 2015

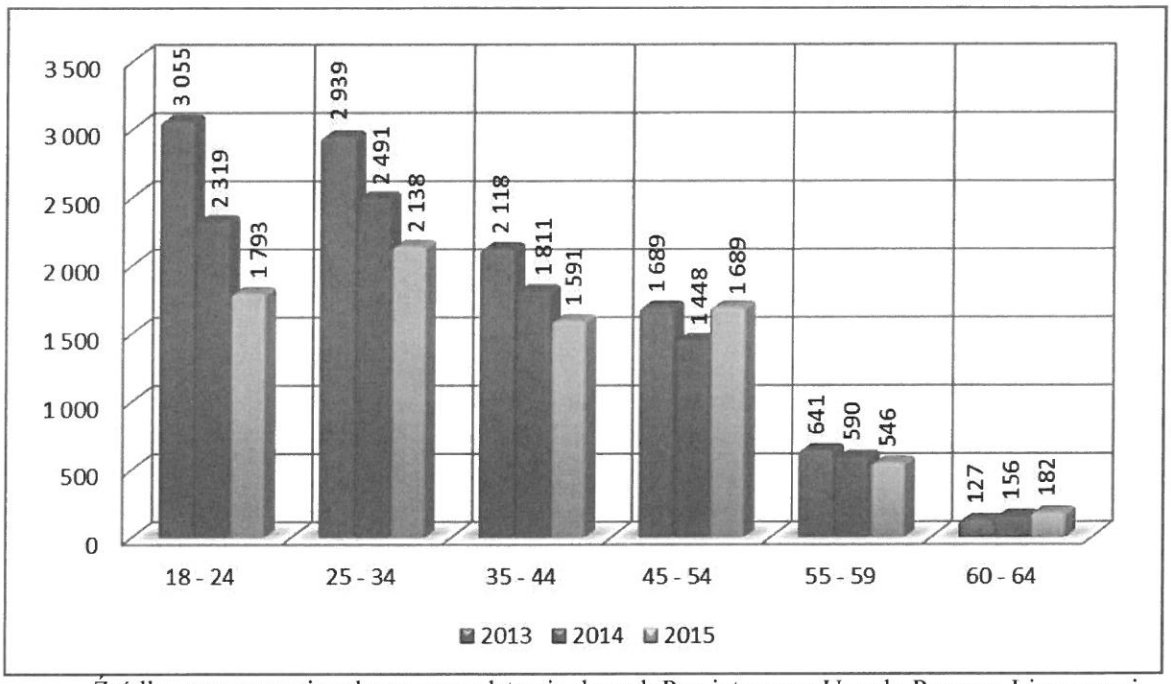


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

W roku 2013 najmniejszą liczbę bezrobotnych zanotowano w Gminie Słopnice – 502 osoby. W kolejnych latach Gmina Laskowa posiadała najniższy odsetek osób bezrobotnych – w roku 2014 – 368, natomiast w 2015 roku – 311. W latach 2013 – 2015 największa ilość osób bezrobotnych zamieszkiwała Gminę Limanowa.

Z analizy danych wynika, że w poszczególnych grupach wiekowych w 2013 r. najwięcej osób bezrobotnych było w wieku 18 – 24 lata, natomiast w latach 2014 i 2015 najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25 – 34 lat. Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

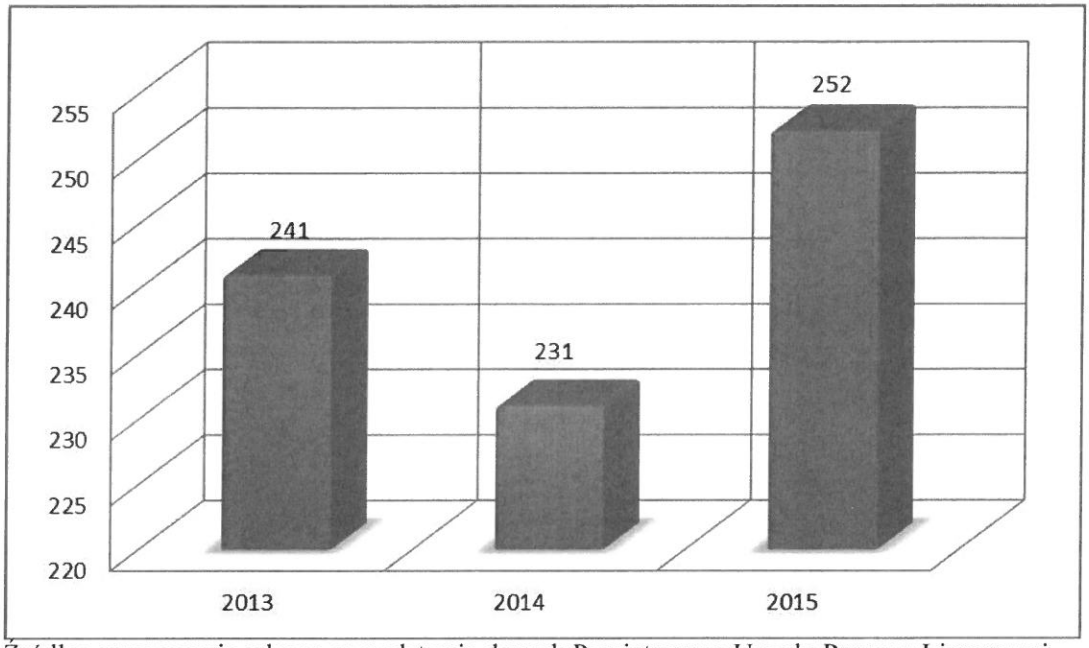
Wykres 33 - Liczba osób bezrobotnych w podziale na kategorie wiekowe w latach 2013 – 2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy mówi także o osobach w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Do takich osób zaliczamy niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP. Charakteryzuje je niska aktywność zawodowa, a co za tym idzie brak doświadczenia zawodowego, często niskie kwalifikacje, brak sprecyzowanych planów dotyczących przyszłości, niepewność oraz lęk. Liczbę niepełnosprawnych osób bezrobotnych w Powiecie Limanowskim w latach 2013 – 2015 przedstawia poniższy wykres.

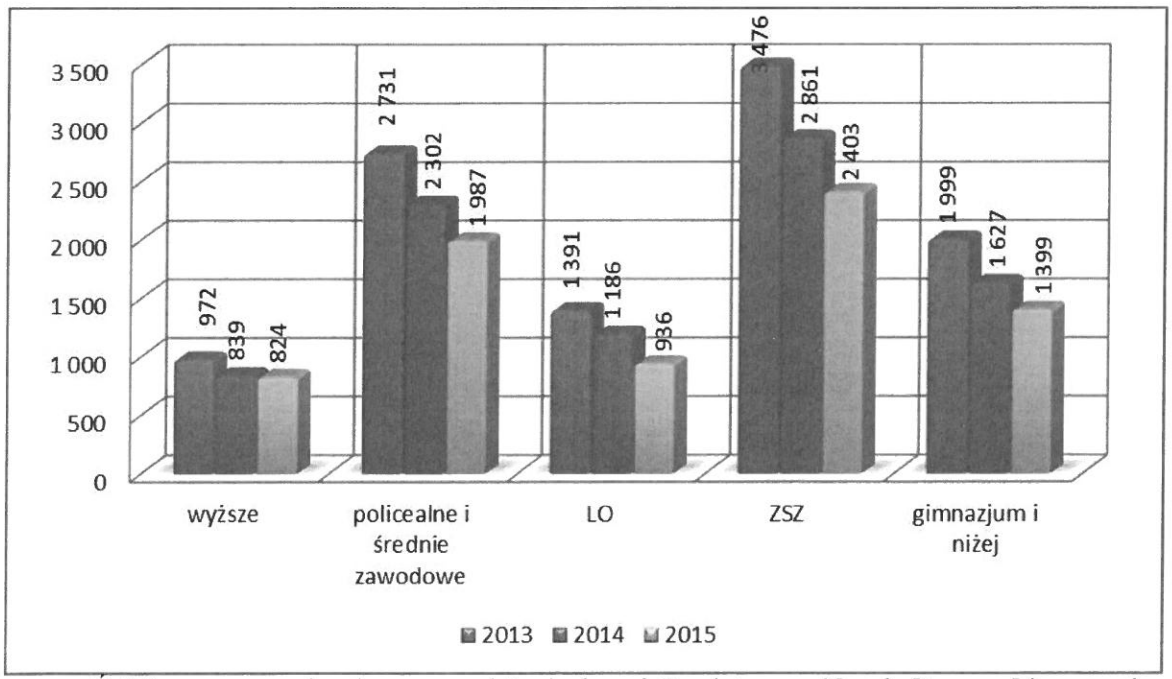
Wykres 34 - Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych w latach 2013 – 2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

Wykształcenie to kolejna kategoria, która znacząco wpływa na znalezienie pracy – poniższy wykres ukazuje szczegóły.

Wykres 35 - Liczba osób bezrobotnych wg posiadanego wykształcenia w latach 2013 – 2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej

Największa ilość osób bezrobotnych w latach 2013 – 2015 ukończyła nauczanie na

poziomie szkoły zawodowej. Grupa z drugą co do ilości osób, ukończyła szkoły policealne lub średnie zawodowe. Najmniej osób bezrobotnych znajdziemy w grupie osób z wyższym wykształceniem.

Koszty zjawiska, jakim jest bezrobocie mogą dotyczyć wielu wymiarów, m.in. indywidualnego, rodzinnego, lokalnego, krajowego. Ponadto koszty takiego stanu są wielodziedzinowe, ujawniają się zarówno w strefie ekonomicznej, społecznej, psychologicznej, a także politycznej. Mogą one wpływać zarówno na utratę dochodów, ograniczenie życia kulturalnego i prowadzić do ogólnego wzrostu niezadowolenia społecznego.

Szczegółową diagnozę problemu bezrobocia, rynku pracy oraz opis działań w tym zakresie opisano w *Powiatowym Programie Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2017 – 2023* stanowiącym część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Mapa Powiatu Limanowskiego.....7

SPIS TABEL

Tabela 1- Liczba ludności Powiatu Limanowskiego w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w latach 2013 – 2015 procentowo.....10

Tabela 2 - Struktura mieszkańców Powiatu Limanowskiego w latach 2013 – 2015..... 10

Tabela 3 - Liczba miejsc statutowych oraz mieszkańców w poszczególnych domach pomocy społecznej w powiecie limanowskim w latach 2013 – 2015..... 30

Tabela 4 - Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Limanowskim według Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 i 2011 roku..... 33

Tabela 5 - Sport, kultura i rekreacja osób niepełnosprawnych – liczba zawartych umów i wartość przyznanego dofinansowania..... 42

Tabela 6 - Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd" edycja 2013 – 2015 w ramach Modułu I i II..... 44

Tabela 7 - Realizacja „Programu wyrównywania różnic między regionami II"..... 48

Tabela 8 - Struktura rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Limanowskim.....54

Tabela 9 - Zmiany w rodzinnych formach opieki nad dzieckiem w latach 2013 – 2015..... 54

Tabela 10 - Koszty funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015..... 56

Tabela 11 - Wysokość wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla rodzin zastępczych..... 57

Tabela 12 - Miesięczne koszty utrzymania wychowanek w Domu Dziecka w Łukowicy..... 59

Tabela 13 - Rzeczywista liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych59

Tabela 14 Usamodzielniani wychowankowie w latach 2013 – 2015..... 61

Tabela 15 - Wysokość pomocy pieniężnej dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych w latach 2013 – 2015..... 62

Tabela 16 - Zestawienie liczbowe obejmujące osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie 64

Tabela 17 - Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej.....65

Tabela 18 - Osoby będące pod wpływem alkoholu doprowadzone do Izby Wytrzeźwień lub innych tego typu placówek.....65

Tabela 19 - Formy stosowanej przemocy 66

Tabela 20 - Zestawienie liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą.. 67

Tabela 21 - Liczba sporządzonych formularzy "Niebieska Karta – A" w podziale na miejsce zamieszkania osób dotkniętych przemocą 68

Tabela 22 - Ogólna analiza 85

Tabela 23 - Obszar tematyczny - przemoc w rodzinie 86

Tabela 24 - Obszar tematyczny - piecza zastępcza 86

Tabela 25 - Obszar tematyczny - niepełnosprawność 87

Tabela 26 - Wydatki na pomoc społeczną w latach 2013 - 2015 102

Tabela 27 - Ramy finansowe Strategii na lata 2017 – 2023 103

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 - Struktura demograficzna mieszkańców Powiatu Limanowskiego 2013 – 2015 8

Wykres 2 - Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach w 2015 r. 8

Wykres 3 - Liczba mieszkańców Powiatu Limanowskiego w latach 2013 – 2015 9

Wykres 4 - Przyrost naturalny w Powiecie Limanowskim w latach 2013 – 2015 11

Wykres 5 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa 14

Wykres 6 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia 15

Wykres 7 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności 15

Wykres 8 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 16

Wykres 9 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności 17

Wykres 10 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy 18

Wykres 11 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych 19

Wykres 12 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii 20

Wykres 13 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego 21

Wykres 14 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.....22

Wykres 15 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.....23

Wykres 16 - Liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne.....24

Wykres 17 - Liczba osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne.....25

Wykres 18 - Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej (stan na 31.12.2015 r.).....26

Wykres 19 - Liczba osób, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej.....27

Wykres 20 - Średnie miesięczne koszty utrzymania mieszkańca w DPS w latach 2013 – 2015.....29

Wykres 21 - Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Limanowej w latach 2013 – 2015.....35

Wykres 22 - Turnusy rehabilitacyjne – liczba złożonych i rozpatrzonych wniosków.....36

Wykres 23 - Turnusy rehabilitacyjne – kwota przyznanego dofinansowania.....37

Wykres 24 - Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – liczba złożonych i rozpatrzonych wniosków.....38

Wykres 25 - Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – kwota wypłaconego dofinansowania.38

Wykres 26 - Sprzęt rehabilitacyjny – liczba złożonych i rozpatrzonych wniosków.....39

Wykres 27 - Sprzęt rehabilitacyjny – kwota wypłaconego dofinansowania.....40

Wykres 28 - Likwidacja barier – liczba złożonych wniosków.....41

Wykres 29 - Likwidacja barier – kwota wypłaconego dofinansowania i liczba wniosków.....41

Wykres 30 – Dofinansowanie działalności WTZ.....43

Wykres 31 - Liczba bezrobotnych na terenie Powiatu Limanowskiego.....71

Wykres 32 - Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach w latach 2013 – 2015.....72

Wykres 33 - Liczba osób bezrobotnych w podziale na kategorie wiekowe.....73

Wykres 34 - Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych w latach 2013 – 2015.....74

Wykres 35 - Liczba osób bezrobotnych wg posiadanego wykształcenia.....74

Wykres 36 - Beneficjenci pomocy społecznej.....83

II.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA STRATEGII

Spis treści

I. WPROWADZENIE 82

II. STRESZCZENIE DIAGNOZY SPOŁECZNEJ 83

III. ANALIZA SWOT 85

IV. MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ, CELE I ZADANIA 88

V. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ 101

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I RAMY FINANSOWE STRATEGII 102

VII. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ 104

I. WPROWADZENIE

Świadczenia społeczne rozumiane jako obustronne zobowiązania członków społeczeństwa, posiadające instytucjonalny charakter, stały się ważną cechą rozwoju dzisiejszych społeczeństw. Precyzuje to związek realizowania świadczeń społecznych z funkcjonowaniem i zakresem instytucji, która jest najważniejsza dla społeczeństwa, to jest państwem. Fakt wywiązywania się państwa z podjętych funkcji z zakresu zabezpieczenia bytu obywatela definiuje się jako politykę socjalną. Podstawowym zadaniem polityki społecznej staje się zapewnienie obywatelowi pomyślnej ciągłości rozwoju.[14]

Polityka społeczna skupia uwagę na problemach społecznych, a także na tym w jaki sposób je ograniczyć i rozwiązać. Jest działalnością na rzecz usuwania przeszkód, które blokują poprawę jakości życia. [15]

Biorąc pod uwagę definicje polityki społecznej, dotyczy ona w szczególności warunków bytowych, rozwoju, a także współdziałania wszelkiego rodzaju podmiotów, które stworzone są do realizacji tych celów. Działalność takich podmiotów jak państwo, samorząd czy organizacje pozarządowe służy realizacji celów głównych polityki społecznej. [16]

Ustawa o pomocy społecznej określa pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych w sytuacji kiedy nie są oni w stanie ich pokonać wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia.

Lokalna polityka społeczna biorąc pod uwagę aktualne potrzeby i problemy społeczne takie jak bezrobocie, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność czy wykluczenie społeczne, powinna skupiać się na tych obszarach i kompleksowo w nich działać. Narzędziem do realizacji tych działań w powiecie jest strategia rozwiązywania problemów społecznych, której konieczność opracowania i realizacji narzuca ustawa o pomocy społecznej.

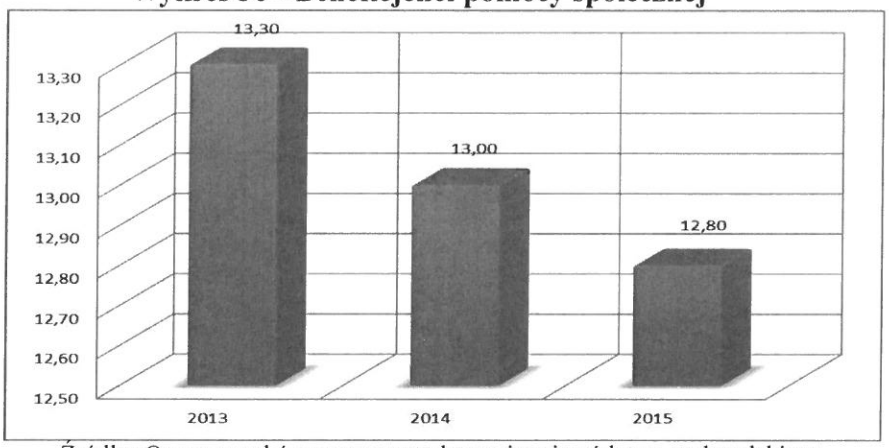
II. STRESZCZENIE DIAGNOZY SPOŁECZNEJ

Powiat Limanowski pod względem wielkości zajmuje 6 miejsce w województwie małopolskim wśród wszystkich powiatów. W 2015 r. Powiat zamieszkiwało 129 699 mieszkańców (8 miejsce w porównaniu z innymi powiatami województwa), z czego niemal po połowie kobiet i mężczyzn. W Powiecie Limanowskim większość populacji stanowili mieszkańcy wsi. Najwięcej osób zamieszkuje w gminie Limanowa, gminie Mszana Dolna oraz w mieście Limanowa. W latach 2013 – 2015 obserwuje się wzrost ogólnej liczby mieszkańców Powiatu jednak obserwuje się

niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej. Z roku na rok nieznacznie, ale jednak zmniejsza się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, natomiast zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Powiat Limanowski cechuje się wysokim odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej w porównaniu z innymi powiatami województwa małopolskiego. Liczba beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2013 – 2015 utrzymuje się na podobnym poziomie. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Wykres 36 - Beneficjenci pomocy społecznej



Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego za lata 2013, 2014, 2015; Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Jednym z powodów udzielania pomocy społecznej jest bezrobocie. W 2015 r. stopa bezrobocia w Powiecie Limanowskim wyniosła 13,8 %. Dane Powiatowego Urzędu Pracy wykazują, iż w 2015 r. 68% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne, 43% - osoby do 30 r.ż., 20% - powyżej 50 r.ż. a 3,7% to osoby niepełnosprawne.

Bezrobocie w znacznym stopniu wpływa na kondycję ekonomiczną i społeczną rodzin, a co za tym idzie również ma wpływ na konieczność korzystania z systemu pomocy społecznej.

Na terenie Powiatu Limanowskiego funkcjonuje wiele jednostek działających w różnych kierunkach pomocy społecznej, co pozytywnie wpływa na poprawę funkcjonowania mieszkańców Powiatu. Należą do nich m.in. domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, warsztat terapii zajęciowej czy placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego.

Ponadto niemal każda gmina dysponuje mieszkaniem chronionym, a Powiat Limanowski dysponuje mieszkaniem chronionym z przeznaczeniem w szczególności dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób opuszczających pieczę zastępczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemców.

Istotnym problemem istniejącym w Powiecie jest niepełnosprawność mieszkańców. Co

prawda zgodnie z Narodowym Spisem Społecznym, liczba osób niepełnosprawnych w roku 2011 spadła niemal o połowę w stosunku do 2002 r., jednak zgodnie z danymi z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Limanowej wynika, że liczba osób, którym wydano orzeczenie o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności wzrasta. Potwierdza się to również w ilości składanych wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON, która utrzymuje się na podobnym poziomie.

Kolejnym istotnym zadaniem realizowanym przez Powiat jest organizacja pieczy zastępczej. W Powiecie Limanowskim, w latach 2013 – 2015, liczba rodzin zastępczych utrzymuje się na porównywalnym poziomie, podobnie jak liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Jednak pomimo działań informacyjnych PCPR, na terenie Powiatu Limanowskiego wciąż jest zbyt mała liczba zgłaszających się kandydatów na rodziny zastępcze.

Ważną kwestią i problemem społecznym jest występowanie zjawiska przemocy domowej. Dane Komendy Powiatowej Policji w Limanowej wskazują, iż na przełomie trzech ostatnich lat nastąpił spadek występowania aktów przemocy na terenie Powiatu Limanowskiego. Jednak jest to problem, który wymaga długoterminowego i kompleksowego działania.

III. ANALIZA SWOT

W trakcie tworzenia strategii wykorzystano najpopularniejszą metodę analizy potencjału oraz barier w realizacji zadań polityki społecznej w Powiecie Limanowskim – analizę SWOT.

Celem przeprowadzenia analizy SWOT jest jak najlepsze wykorzystanie szans i mocnych stron, przedstawienie najlepszego rozwiązania oraz wskazanie kierunku działań aby osiągnąć cel jednocześnie minimalizując zagrożenia i ograniczając słabe strony.[17]

Analizę podzielono na poszczególne obszary tematyczne związane z głównymi problemami społecznymi występującymi na terenie Powiatu Limanowskiego.

Tabela 22 - Ogólna analiza

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• szereg instytucji działających w obszarze polityki społecznej: ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, rozbudowana sieć	• zbyt niski poziom wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy instytucjami polityki społecznej • zbiurokratyzowane działania • problem z przepływem informacji

placówek oświatowych • wykwalifikowana kadra instytucji działających w obszarze polityki społecznej • działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku • funkcjonowanie mieszkania chronionego	między instytucjami
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych • realizacja programów adresowanych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • możliwość udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje kadry polityki społecznej • dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się	• częste zmiany przepisów prawa • zbyt małe środki finansowe • dziedziczenie biernych postaw i uzależnienia od pomocy społecznej • skomplikowane procedury realizacji i rozliczania projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych • zwiększająca się liczba osób starszych

Tabela 23 - Obszar tematyczny - przemoc w rodzinie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego • chęć współpracy policji z innymi instytucjami • gotowość współpracy międzyinstytucjonalnej • poradnictwo specjalistyczne • edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (publikacje, konferencje) • grupy wsparcia	• trudność w odizolowaniu sprawców od ofiar • nadmiernie zbiurokratyzowane procedury
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• realizacja programów • pozyskiwanie środków zewnętrznych (dotacji) • promowanie metod wychowawczych bez przemocy	• mała świadomość społeczna w zakresie przemocy domowej • niechęć ujawniania przemocy przez ofiary • bierność świadków przemocy

Tabela 24 - Obszar tematyczny - piecza zastępcza

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• realizacja programów rozwoju pieczy zastępczej • wsparcie dla osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej • udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej • zaplecze i program do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze • funkcjonowanie placówki opiekuńczo – wychowawczej, która posiada wymagane standardy w zakresie opieki • funkcjonowanie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodziny zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego • grupa wsparcia dla rodzin zastępczych • zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej • pomoc i współpraca z wolontariuszami, a tym samym rozwój wolontariatu	• mała ilość lokalnych organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie • wysoki koszt utrzymania wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem • brak placówek opiekuńczo – wychowawczych dla chłopców • brak rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych • zbyt długa procedura dotycząca regulacji sytuacji prawnej dziecka w pieczy zastępczej
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• rozwój rodzinnych form opieki nad dziećmi • zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny	• wzrost kosztów utrzymania pieczy zastępczej • brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu pod ich opiekę dzieci • zbyt mała liczba kandydatów na nowe rodziny zastępcze • wypalenie zawodowe rodzin zastępczych

Tabela 25 - Obszar tematyczny - niepełnosprawność

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością • działalność trzech publicznych oraz dwóch niepublicznych DPS-ów • działalność WTZ • grupa wsparcia • działalność SOSW • funkcjonowanie Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu	• zbyt duża biurokracja w zakresie udzielanego wsparcia • niewystarczające rozpoznanie potrzeb osób z niepełnosprawnością na terenie Powiatu

Rehabilitacyjnego i Ortopedycznego	
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• pozyskiwanie środków zewnętrznych • programy PFRON • programy na rzecz osób z niepełnosprawnością	• zbyt małe środki finansowe • wykluczenie społeczne • stereotypy dotyczące osób z niepełnosprawnością • bariery architektoniczne • ograniczony rynek pracy dla osób z niepełnosprawnością • bierna i roszczeniowa postawa osób z niepełnosprawnością

IV. MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ, CELE I ZADANIA

Biorąc pod uwagę istniejące obecnie problemy społeczne na terenie Powiatu Limanowskiego określono następującą misję polityki społecznej Powiatu:

Polityka społeczna Powiatu Limanowskiego

kluczem do lepszych perspektyw.

Aby można realizować misję polityki społecznej konieczne jest określenie na podstawie diagnozy społecznej obszarów działań, celów strategicznych, a także szczegółowych zadań strategii.

W związku z powyższym wyznaczono następujące obszary działań polityki społecznej Powiatu:

Rysunek 2 - Obszary działań polityki społecznej Powiatu Limanowskiego na lata 2017 - 2023

1. Wsparcie osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

3. Rozwój sytemu opieki nad dzieckiem.

4. Przeciwdziałanie dysfunkcjom wychowawczym w rodzinie.

5. Rozwój kompetencji kadry pomocy społecznej.

Realizowanie działań w wyżej wymienionych obszarach będzie miało wpływ na zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego w Powiecie, a także na zwiększenie jakości udzielanego wsparcia. Będzie to możliwe dzięki realizacji następujących **celów strategicznych:**

1. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością i osób starszych wymagających wsparcia.
2. Zwiększenie świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnością i osób starszych.
3. Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie
4. Zmiana negatywnych postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.
5. Wysoka świadomość społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie.
6. Pozyskanie jak największej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
7. Wzmocniony system opieki nad dzieckiem i rodziną.
8. Zaangażowanie rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w pracę umożliwiającą powrót dziecka do rodziny.
9. Usamodzielnienie się osób opuszczających pieczę zastępczą.
10. Nabycie przez rodziców zgłaszających trudności wychowawcze podstawowych umiejętności komunikacyjnych i dydaktycznych.
11. Wyposażenie dzieci i młodzieży przeżywającej trudności w wiedzę dotyczącą sytemu pomocy w zakresie radzenia sobie w sytuacjach problemowych.
12. Profesjonalizacja kadry pomocy społecznej.

1. OPIS CELÓW I ZADAŃ

Obszar nr 1. Wsparcie osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

Struktura i sytuacja społeczna mieszkańców Powiatu Limanowskiego ulega ciągłym zmianom. Z jej analizy wynika, że wzrasta ilość osób starszych. Ponadto istnieje w Powiecie duży odsetek osób z niepełnosprawnością. W związku z tym ważne jest aby podejmować działania nie tylko odpowiadające ich aktualnym potrzebom ale również zabezpieczające ich codzienne funkcjonowanie. Realizacja zadań nadal skupiać się będzie na przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, podejmowaniu i promowaniu działań, które pomogą usprawnić funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom w życiu codziennym, a także osobom starszym. Obejmą one nie tylko likwidację barier architektonicznych czy technicznych ale przede wszystkim likwidację barier społecznych, budowanie pozytywnego odbioru tych osób wśród społeczeństwa.

Cel strategiczny nr 1	**Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością i osób starszych wymagających wsparcia.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba osób, którym udzielono dofinansowania. Kwota wydatkowana na zadanie.
2. Pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny oraz w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba osób, którym udzielono dofinansowania. Kwota wydatkowana na zadanie.
3. Przyznawanie dofinansowania osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba osób, którym udzielono dofinansowania. Kwota wydatkowana na zadanie.
4. Wspieranie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba instytucji, którym udzielono dofinansowania.

		Liczba osób, które uczestniczyły w zadaniu.
5. Prowadzenie Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego i Ortopedycznego.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba osób wypożyczających sprzęt.
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych w procesie edukacji.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba osób, którym udzielono pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.
7. Prowadzenie Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego.	Podmiot odpowiedzialny: Powiat Limanowski	Liczba prowadzonych szkół specjalnych.
8. Prowadzenie grup wsparcia dla środowisk związanych z niepełnosprawnością.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba prowadzonych grup wsparcia.
9. Realizacja programów/projektów na rzecz osób niepełnosprawnych.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba realizowanych programów/projektów.
10. Rozwój infrastruktury służącej osobom starszym i chorym (np. DPS).	Podmiot odpowiedzialny: Powiat Limanowski	Liczba placówek działających na rzecz osób starszych i chorych.

Cel strategiczny nr 2	**Zwiększenie świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnością i osób starszych.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Rozpowszechnianie informacji na stronie internetowej na temat niepełnosprawności i osób starszych.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: DPS	Liczba zamieszczonych informacji.
2. Organizowanie spotkań, imprez integracyjnych, konkursów dotyczących niepełnosprawności.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba zorganizowanych spotkań/imprez integracyjnych.

	Partnerzy: Powiat Limanowski, WTZ, DPS	Liczba zorganizowanych konkursów.
3. Organizowanie konferencji/szkoleń/seminariów na temat niepełnosprawności oraz osób starszych.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Powiat Limanowski	Liczba zorganizowanych konferencji/szkoleń/seminariów.

Obszar nr 2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Problem przemocy ma wieloaspektowy wymiar i może przybierać różne formy. Istotne jest opracowanie systemu rozwiązań, które będą obejmowały nie tylko możliwość natychmiastowej i profesjonalnej pomocy i wsparcia ofiarom, ale także profilaktykę umożliwiającą skuteczne zapobieganie sytuacjom przemocy. W związku z powyższym w Powiecie Limanowskim realizowane są programy skierowane zarówno do ofiar przemocy jak i sprawców. Dzięki współpracy z innymi instytucjami możliwe jest udzielanie kompleksowej pomocy, a także zwiększenie społecznej świadomości na temat problemu przemocy i jego skutków.

Cel strategiczny nr 3	**Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Udzielanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, prawnego, rodzinnego, medycznego i socjalnego osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS, OIK	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.
2. Prowadzenie działań wspierająco – terapeutycznych (np. prowadzenie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie).	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS	Liczba prowadzonych działań.
3. Prowadzenie działań informacyjno	Podmiot	Liczba zrealizowanych

– edukacyjnych o realizowanej działalności pomocowej w stosunku do osób doznających przemocy w rodzinie.	odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji	działań informacyjno – edukacyjnych.
4. Zapewnienie specjalistycznej pomocy i schronienia osobom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Komenda Powiatowa Policji, Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, OPS	Liczba osób korzystających z pomocy OIK.
5. Prowadzenie działań szkoleniowych dla kadry realizującej działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba zrealizowanych szkoleń, seminariów, konferencji.

Cel strategiczny nr 4	**Zmiana negatywnych postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Prowadzenie programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS, Komenda Powiatowa Policji	Liczba osób uczęszczających na program korekcyjno – edukacyjny. Liczba spotkań zorganizowanych w ramach programu.
2. Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych o realizowanej działalności pomocowej w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba zrealizowanych działań informacyjno – edukacyjnych.

3. Opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informujących na temat zjawiska przemocy.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba opracowanych ulotek, plakatów i/lub informatorów.

Cel strategiczny nr 5	**Wysoka świadomość społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS, Komenda Powiatowa Policji	Liczba zrealizowanych kampanii.
2. Przeprowadzanie w szkołach działań profilaktyczno – edukacyjnych, promowanie zachowań wolnych od przemocy.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Komenda Powiatowa Policji	Liczba przeprowadzonych działań.

Obszar nr 3. Rozwój sytemu opieki nad dzieckiem

W celu zapewnienia opieki dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej ale też przede wszystkim warunków do prawidłowego rozwoju, koniecznym jest stworzenie zintegrowanego systemu opieki nad dzieckiem. Rodzina powinna pełnić funkcję opiekuńczą, wychowawczą i społeczną, a w przypadku rodzin zastępczych jest to jeszcze bardziej odpowiedzialne zadanie. Dlatego bardzo ważne jest wspieranie rodziny przez instytucje działające w tym zakresie. Działania podejmowane przez Powiat Limanowski zawarto m.in. w „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Limanowskiego na lata 2015 – 2017" i będą one kontynuowane oraz dostosowane do aktualnych potrzeb by udzielać odpowiedniego wsparcia.

Cel strategiczny nr 6	Pozyskanie jak największej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS, Powiat Limanowski	Liczba kampanii informacyjnych/artykułów /materiałów promocyjnych.
2. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: ośrodek adopcyjny	Liczba przeszkolonych kandydatów.

Cel strategiczny nr 7	Wzmocniony system opieki nad dzieckiem i rodziną

Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie umiejętności i kwalifikacji rodzin zastępczych.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: przedstawiciele instytucji pracujących z rodziną i dzieckiem, podmioty zajmujące się szkoleniami, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	Liczba zorganizowanych szkoleń.
2. Organizowanie i prowadzenie poradnictwa psychologicznego, socjalnego, rodzinnego, pedagogicznego oraz prawnego dla rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Poradnia Psychologiczno –	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.

	Pedagogiczna, OPS	
3. Wypłacanie świadczeń pieniężnych rodzinom zastępczym (w tym również wypłacanie wynagrodzenia rodzinom zastępczym zawodowym, finansowanie świadczeń pieniężnych fakultatywnych i obligatoryjnych dla rodzin zastępczych).	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Wysokość wypłaconych świadczeń. Liczba rodzin, którym przyznawane są świadczenia.
4. Integracja środowiska rodzin zastępczych poprzez spotkania okolicznościowe (np. Dzień Rodzicielstwa Zastępczego oraz coroczne Integracyjne Spotkanie).	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba zorganizowanych spotkań.
5. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: szkoły z terenu Powiatu Limanowskiego (uczniowie), OHP	Liczba wolontariuszy.
6. Realizacja programów rozwoju pieczy zastępczej.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba realizowanych programów.

Cel strategiczny nr 8	**Zaangażowanie rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w pracę umożliwiającą powrót dziecka do rodziny.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Umożliwienie rodzicom biologicznym spotkań z dziećmi, w tym w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba zorganizowanych spotkań.
2. Umożliwienie rodzicom biologicznym uczestnictwa w posiedzeniach zespołu ds. oceny	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie

sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.		zastępczej.

Cel strategiczny nr 9	**Usamodzielnienie się osób opuszczających pieczę zastępczą.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Udzielanie wsparcia psychologicznego, socjalnego i prawnego usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.
2. Tworzenie i realizacja programów usamodzielnienia.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba realizowanych programów usamodzielnienia.
3. Wsparcie finansowe (np. pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie).	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Wartość przyznanej pomocy. Liczba osób, którym przyznano pomoc finansową.

Obszar nr 4. Przeciwdziałanie dysfunkcjom wychowawczym w rodzinie.

Coraz częściej zaobserwować można, że współczesny postęp cywilizacyjny niekorzystnie wpływa na funkcjonowanie rodziny. Zwiększa się ilość rodzin, które w wyniku ograniczeń ekonomicznych nie są w stanie zaspakajać często podstawowych potrzeb życiowych. Wpływa to na relacje w rodzinie, jest źródłem m.in. stresu i frustracji.

Kolejnym czynnikiem mogącym powodować zachowania patologiczne w rodzinie jest brak umiejętności budowania relacji i więzi emocjonalnej, co z kolei przekłada się na brak poczucia bezpieczeństwa. Długotrwałe problemy z jakimi borykają się rodziny rodzą kryzysy zagrażające stabilności i właściwym wzorcom zachowań. Ponieważ dzieci często powielają w życiu dorosłym postepowanie rodziców ważne jest przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym i promowanie właściwych wzorców zachowań.

Aby zapobiegać niewłaściwym zachowaniom, zaburzającym funkcjonowanie rodziny

konieczne jest zidentyfikowanie pojawiających się problemów i ich eliminowanie poprzez podejmowanie działań edukacyjnych, promowanie dobrych wzorców i wartości, współpracę z rodzinami dysfunkcyjnymi, zapewnienie właściwego wsparcia itp.

Cel strategiczny nr 10	**Nabycie przez rodziców zgłaszających trudności wychowawcze podstawowych umiejętności komunikacyjnych i dydaktycznych.**

Zadania	**Realizatorzy**	**Wskaźniki**
1. Przeprowadzenie pogadanek, zajęć edukacyjnych z rodzicami w szkołach.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Komenda Powiatowa Policji, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	Liczba pogadanek, spotkań z rodzicami. Liczba osób biorących udział w spotkaniach.
2. Wspieranie rodzin zmagających się z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi poprzez świadczenie pomocy psychologicznej, rodzinnej i socjalnej.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.

Cel strategiczny nr 11	**Wyposażenie dzieci i młodzieży przeżywającej trudności w wiedzę dotyczącą sytemu pomocy w zakresie radzenia sobie w sytuacjach problemowych.**

Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Zajęcia psychoedukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży przeprowadzone w szkołach.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, szkoły	Liczba przeprowadzonych zajęć. Liczba osób biorących udział w zajęciach.
2. Indywidualne poradnictwo psychologiczne skierowane do dzieci i młodzieży.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, psycholodzy szkolni	Liczba udzielonych konsultacji psychologicznych. Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego.

Obszar nr 5. Rozwój kompetencji kadry pomocy społecznej.

Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej jest niezwykle istotnym aspektem pozwalającym na efektywną realizację określonych zadań. Specyfika pracy wymaga ciągłego rozwoju aby w pełni zapewnić profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów, rozpoznawaniu pojawiających się zagrożeń w celu skutecznego ich eliminowania oraz zapobiegania.

Ponadto Ustawa o pomocy społecznej określa szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej jako zadanie własne powiatu.

Cel strategiczny nr 12	Profesjonalizacja kadry pomocy społecznej.

Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki

1. Prowadzenie działań szkoleniowych dla kadry pomocy społecznej	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba przeprowadzonych szkoleń/ konferencji/ seminariów.
2. Udział pracowników PCPR w szkoleniach, kursach, konferencjach.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR	Liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach. Liczba szkoleń w których brali udział pracownicy PCPR.

V. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Prognozowane zmiany w obszarach objętych niniejszą Strategią przyczynią się do poprawy funkcjonowania lokalnej społeczności i ograniczenia wyłączenia społecznego. Dzięki wdrożeniu działań określonych w niniejszej Strategii przewiduje się osiągnięcie niżej opisanych zmian w zakresie polityki społecznej w Powiecie Limanowskim:

1. poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością i osób starszych wymagających wsparcia,
2. zwiększenie świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnością, osób starszych, przemocy w rodzinie,
3. zmiana negatywnych postaw osób stosujących przemoc w rodzinie,
4. wzmocniony system pieczy zastępczej,
5. zminimalizowanie dysfunkcji wychowawczych w rodzinie,
6. profesjonalna kadra pomocy społecznej.

Osiągnięcie przewidywanych rezultatów będzie możliwe dzięki kompleksowemu działaniu wszystkich instytucji i organizacji z terenu Powiatu Limanowskiego działających w zakresie polityki społecznej. Ponadto bardzo istotne jest również zaangażowanie społeczności lokalnej i chęć zmian i osiągnięcia zamierzonych celów.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I RAMY FINANSOWE STRATEGII

Warunkiem skutecznej i prawidłowej realizacji celów Strategii jest określenie ich

w czasie, a także wyznaczenie ram finansowych. Powiat Limanowski w celu realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Limanowskim na lata 2017 – 2023* zapewnia środki finansowe ujęte w budżecie Powiatu, które przeznacza m.in. na szeroko rozumianą pomoc społeczną i politykę społeczną. Środki te pochodzą z różnych źródeł – m.in. z dochodów własnych powiatu, dotacji budżetu państwa, a także ze środków pozyskiwanych w ramach projektów realizowanych ze środków zewnętrznych (np. Unia Europejska).

Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, a także dofinansowanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej Powiat Limanowski wydatkuje corocznie środki przyznawane według algorytmu z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (nie ujmowane w wydatkach budżetu Powiatu). Ze środków PFRON realizowany jest także Program Wyrównywania Różnic Między Regionami oraz Program Aktywny Samorząd.

Wydatki na pomoc społeczną w Powiecie Limanowskim w latach 2013 – 2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26 - Wydatki na pomoc społeczną w latach 2013 - 2015

Zadanie	Kwota w zł		
	2013	2014	2015
Placówki opiekuńczo – wychowawcze	556 286,44	655 301,94	661 366,48
Domy pomocy społecznej	6 813 307,69	6 623 345,67	9 242 610,68
Rodziny zastępcze	1 497 049,84	1 614 868,43	1 775 825,61
Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	3 000,00	16 200,00	17 700,00
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	1 092 479,50	1 123 952,38	844 985,37
Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	6 000,00	10 000,00	27 195,49
Łącznie	**9 968 123,47**	**10 043 668,42**	**12 569 683,63**

Źródło: Sprawozdanie finansowe Powiatu Limanowskiego wraz ze sprawozdaniem rocznym Zarządu Powiatu Limanowskiego z wykonania budżetu Powiatu Limanowskiego za lata 2013 – 2015

Na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i polityki społecznej wydatkowane są środki finansowe pochodzące z różnych źródeł – środki własne, dotacje budżetu państwa czy środki pochodzące z Unii Europejskiej. Natomiast zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i

zawodowej finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Określając ramy finansowe Strategii na lata 2017 – 2023 za kwotę bazową wzięto pod uwagę wydatki wykonane w 2015 r. na zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej w Powiecie Limanowskim. Prognozowane wydatki obliczono na podstawie kwoty bazowej powiększonej w poszczególnych latach o średnioroczną dynamikę wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych – CPI. Zgodnie z *„Wieloletnim planem finansowym państwa na lata 2016 – 2019"* wskaźnik CPI w 2017 r. będzie wynosił 1,3%, w 2018 – 1,8% a w 2019 r. – 2,2%. Na lata 2020 – 2023 przyjęto wskaźnik CPI wzrastający o 0,5 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego.

Przewidywane wydatki związane z realizacją działań w ramach Strategii w poszczególnych latach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27 - Ramy finansowe Strategii na lata 2017 – 2023

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kwota	12 733 089	12 795 937	12 846 216	12 909 064	12 971 912	13 034 761	13 097 609
Razem	**90 388 588**						

Źródło: opracowanie własne

VII. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ

Zgodnie z artykułem 112 ust. 9 Ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Limanowskiego na lata 2017 – 2023 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej.

Określone w Strategii cele i zadania wytyczają kierunki działań instytucji z terenu Powiatu działających w zakresie polityki społecznej.

Ocena realizacji Strategii będzie dokonywana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej co najmniej raz w roku. PCPR zobowiązane będzie w razie konieczności do zbierania informacji od podmiotów realizujących poszczególne zadania ujęte w Strategii. Na podstawie uzyskanych informacji oraz wniosków wyciągniętych ze stałego monitoringu Strategii przygotowywane będzie sprawozdanie z realizacji zadań. Sprawozdanie będzie przedstawiane Zarządowi Powiatu Limanowskiego oraz Radzie Powiatu Limanowskiego. Monitorowanie realizacji Strategii służyć będzie identyfikowaniu i ocenie osiąganych wskaźników, które zostały ustalone w celu określenia efektywności realizacji zadań i osiągania założonych celów. W trakcie realizacji i monitorowania Strategii mogą zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które będą charakteryzowały podejmowane działania.

W przypadku pojawienia się istotnych zmian społecznych, regulacji prawnych bądź narastania poszczególnych problemów społecznych cele i zadania określone w Strategii będą zmieniane i dostosowywane do bieżących potrzeb.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Limanowskiego będzie realizowana w szczególności poprzez niżej wymienione programy:

1. *program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy oraz promującego prawidłowe metody wychowawcze w rodzinach zagrożonych przemocą,*
2. *program rozwoju pieczy zastępczej,*
3. p*rogram korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie,*
4. *powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych.*

Okres realizacji Strategii określono na lata 2017 – 2023. Rozpoczęcie realizacji Strategii nastąpi z chwilą podjęcia uchwały przez Radę Powiatu Limanowskiego o przyjęciu Strategii do realizacji.

Zgodnie z misją niniejszej Strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do otwarcia nowych, lepszych perspektyw dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 - Beneficjenci pomocy społecznej.....83

SPIS TABEL

Tabela 1 - Ogólna analiza.....85

Tabela 2 - Obszar tematyczny - przemoc w rodzinie.....86

Tabela 3 - Obszar tematyczny - piecza zastępcza.....86

Tabela 4 - Obszar tematyczny - niepełnosprawność.....87

Tabela 5 - Wydatki na pomoc społeczną w latach 2013 - 2015..... 102

Tabela 6 - Ramy finansowe Strategii na lata 2017 – 2023.....103

III.

POWIATOWY PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY NA LATA 2017 – 2023

Spis treści

I. Charakterystyka rynku pracy w powiecie limanowskim 110

II. Diagnoza problemów lokalnego rynku pracy 116

III. ANALIZA SWOT 129

IV. Program na lata 2017 - 2023 130

V. Źródła finansowania Programu 137

VI. Realizatorzy Programu 138

VII. Monitoring 139

Opracowanie „Powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017 – 2023" jest wykonaniem postanowień art.9 ust. 1 pkt.1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Program ten stanowi integralną część „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Limanowskim na lata 2017 – 2023".

Powiatowy program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017 – 2023 określa główne kierunki działań, mające na celu wyrównanie szans mieszkańców powiatu limanowskiego na rynku pracy. Definiuje również zadania w zakresie ograniczenia bezrobocia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu zatrudnienia, zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców, rozwoju zasobów ludzkich oraz tworzenia klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości.

Powiatowy program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017 – 2023 jest powiązany ze Strategią Rozwoju Powiatu Limanowskiego. W Programie zostały uwzględnione wytyczne w/w Strategii. Ponadto, w Programie zawarto pozostające w zgodzie z lokalnymi potrzebami wytyczne wynikające z Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015 – 2017 oraz Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2016.

Jednocześnie przyjęte w Programie priorytety, zadania oraz działania są spójne z założeniami polityki rozwojowej kraju oraz województwa małopolskiego zawarte w następujących dokumentach strategicznych: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011 – 2020 „Małopolska 2020", Strategia Unii Europejskiej na lata 2010 – 2020 – kontekst polityki zatrudnienia: „Europa 2020", Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020".

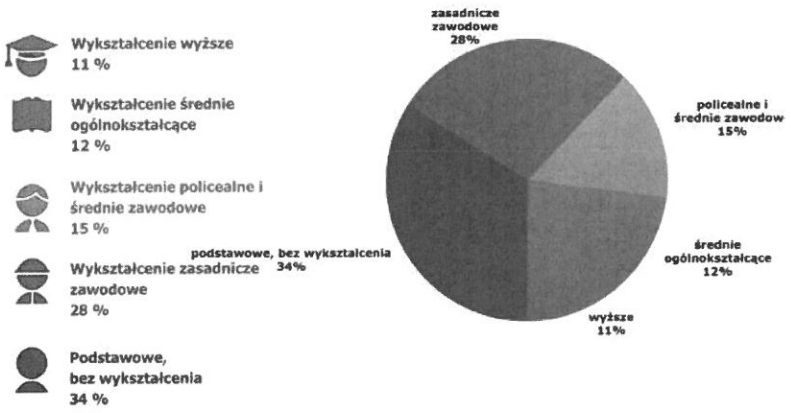
I. Charakterystyka rynku pracy w powiecie limanowskim

Struktura demograficzna

Powiat limanowski zamieszkuje 129 332 mieszkańców (stan z końca 2015r.), co stanowi 3,8% ludności całego województwa małopolskiego. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 136 osób na km^2 (w województwie jest to 222 osób na km^2). Powiat składa się z 12 gmin: 2 miejskich – Limanowa i Mszana Dolna oraz 10 gmin wiejskich – Dobra, Jodłownik, Kamienica, Laskowa, Limanowa, Łukowica, Mszana Dolna, Niedźwiedź, Słopnice, Tymbark. 82% wszystkich mieszkańców zamieszkuje obszary gmin wiejskich. W skład powiatu wchodzi ogółem 171 miejscowości.

Gminą o najwyższym odsetku mieszkańców jest miejska gmina Limanowa, której ludność stanowi ponad 19% wszystkich mieszkańców powiatu. Kobiety stanowią połowę mieszkańców powiatu stanowią kobiety. Najwięcej mieszkańców powiatu jest w przedziale wiekowym od 20 do 24 lat – **10 436 osób**. Liczba mieszkańców powiatu limanowskiego w wieku produkcyjnym na koniec 2015 roku wynosiła 80 041.
Dane dotyczące struktury ludności ze względu na wykształcenie pokazują, że największa liczba mieszkańców posiada wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe (odpowiednio 34% i 28%). Tylko około 11% mieszkańców powiatu stanowią osoby posiadające wykształcenie wyższe. Strukturę wykształcenia wśród mieszkańców powiatu limanowskiego przedstawia rysunek nr 1.

Rysunek 1- Struktura mieszkańców powiatu limanowskiego wg wykształcenia.[18].



Odsetek ludności w wieku produkcyjnym (tj. w przedziale wieku 18-59 lat w przypadku kobiet, 18 – 65 lat w przypadku mężczyzn) w ogólnej liczbie ludności wyniósł pod koniec 2015 roku 61,5%, co stanowi o 0,8% więcej niż w roku wcześniejszym. Wskaźnik ten na przestrzeni ostatnich pięciu lat wykazuje stałą tendencję rosnącą. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadły 63 osoby w

wieku nieprodukcyjnym[19].
W przedziale wiekowym obejmującym wiek produkcyjny wyróżnia się przedział 18 – 44 lat zwany wiekiem mobilnym, dotyczący osób zdolnych do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. W powiecie limanowskim pod koniec 2015 roku liczba osób w wieku mobilnym wyniosła 52 780, co stanowi 66,5% ogółu ludności w wieku produkcyjnym.

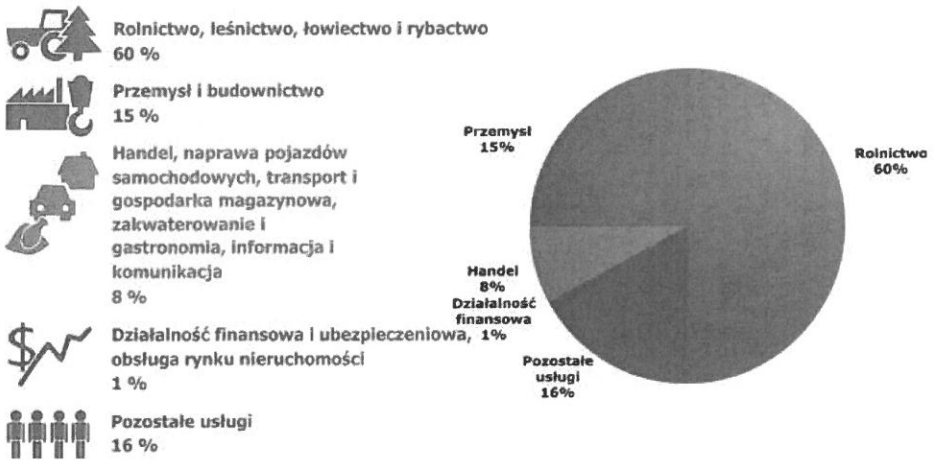
Rynek pracy

Według stanu z końca września 2016 roku w rejestrze REGON powiatu limanowskiego zarejestrowanych było **9849** podmiotów gospodarki narodowej, co stanowi 2,7% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w województwie małopolskim. Liczba ta uległa w skali roku zwiększeniu o 3,5**%**. Na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadło 1176 zarejestrowanych podmiotów, podczas gdy w całym województwie wskaźnik ten wyniósł 1686 podmiotów.
Z liczby 9849 podmiotów:

- ✓ 9422 podmioty zatrudniają do 9 pracowników. Jest to 96% ogółu podmiotów,
- ✓ 365 podmiotów zatrudnia od 10 do 49 pracowników. W tej grupie na tle województwa powiat sytuuje się na 7 miejscu na 22 powiaty
- ✓ 56 podmiotów zatrudnia od 50 do 249 pracowników,
- ✓ 6 podmiotów zatrudnia powyżej 249 pracowników.

Zdecydowaną większość ogólnej liczby podmiotów stanowią jednostki sektora prywatnego, w którym to skupionych było 96% firm. W skali roku w sektorze tym odnotowano ogółem wzrost liczby podmiotów o 6,3%. Tylko 4% stanowią w rejestrze podmioty sektora publicznego. Najczęściej deklarowaną działalność stanowią: handel hurtowy i detaliczny w liczbie 1890 zarejestrowanych podmiotów, a w następnej kolejności budownictwo (sekcja F) w liczbie 1814 zarejestrowanych podmiotów. Strukturę podmiotów według sekcji PKD przedstawiono na rysunku nr 2.

Rysunek 2 - Podmioty gospodarki narodowej według obszaru działalności[20]

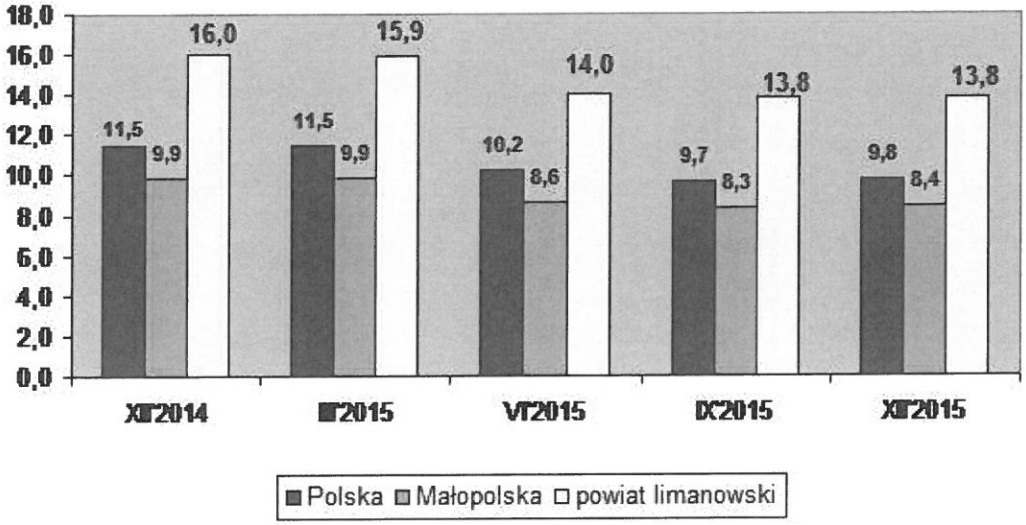


Wśród znaczących pracodawców na terenie powiatu są: Tymbark MWS sp. z o.o. sp.k, należący do grupy Maspex producent napojów i przetworów owocowo-warzywnych, Szpital Powiatowy w Limanowej, a także firmy: IMA - produkcja odzieży roboczej, Limatherm – produkcja komponentów do aparatury kontrolno-pomiarowej, rodzimy producent lodów Koral, Zakład Usługowo Produkcyjny Emiter - produkcja obudów i rozdzielnic elektrycznych, P.P.U.H. "WOLIMEX"- produkcja prefabrykatów i mas betonowych oraz usługi z zakresu budownictwa lądowego i wodnego, Zakłady Mięsne Laskopol, Gold Drop Sp. z o.o. – produkcja środków czystości oraz Bank Spółdzielczy w Limanowej.

Bezrobocie

Stopa bezrobocia to procentowy udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo. Poniżej przestawiono stopę bezrobocia w kraju, województwie małopolskim, oraz powiecie limanowskim w końcu 2014 i 2015 roku.

Wykres 1 - Stopa bezrobocia Polska, woj. małopolskie i powiat limanowski, grudzień 2014r.-grudzień 2015 r.



Na koniec grudnia 2015 roku stopa bezrobocia w powiecie limanowskim wynosiła 13,8% natomiast na koniec grudnia 2014 roku 16,0 %. W okresie tym nastąpił spadek stopy bezrobocia o 2,2 %, w województwie małopolskim o 1,5 punktu procentowego natomiast w kraju o 1,7%.

Liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w poszczególnych gminach i miastach powiatu limanowskiego według stanu na 31.12.2015r. w porównaniu do 31.12.2014 r., 31.12.2013r. i 31.12.2012r. przedstawia poniższa tabela:

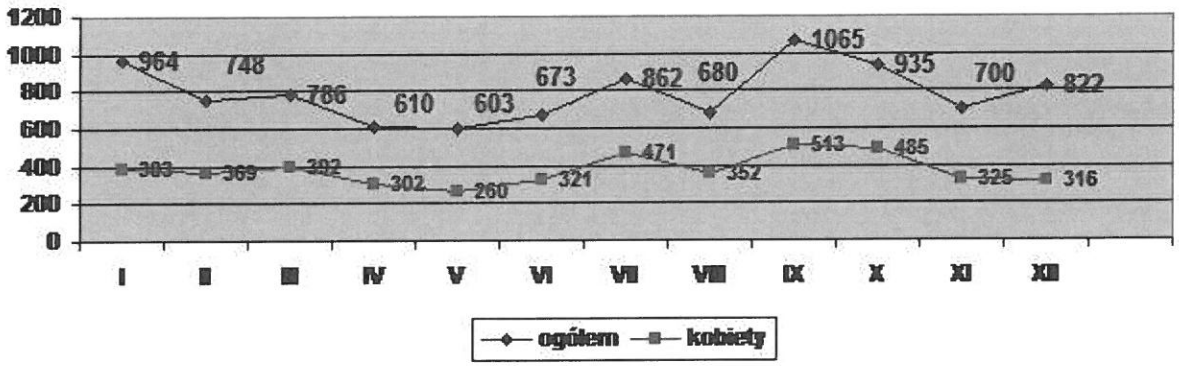
Tabela 1 - Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach i miastach powiatu limanowskiego, stan na 31.12.2012r do 2015r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych, stan na koniec				Dynamika w %		
	2012	2013	2014	2015			
	2	*3*	*4*	*5*	*5:2*	*5:3*	*5:4*
Limanowa Gmina	2249	2259	1837	**1583**	70,4	70,1	86,2
Mszana Dolna Gmina	1251	1291	1118	**988**	79,0	76,5	88,4
Limanowa Miasto	1232	1239	986	**929**	75,4	75,0	94,2
Łukowica	865	895	788	**637**	73,6	71,2	80,8
Kamienica	768	781	666	**574**	74,7	73,5	86,2
Mszana Dolna Miasto	580	595	530	**464**	80,0	78,0	87,5
Tymbark	560	560	451	**401**	71,6	71,6	88,9

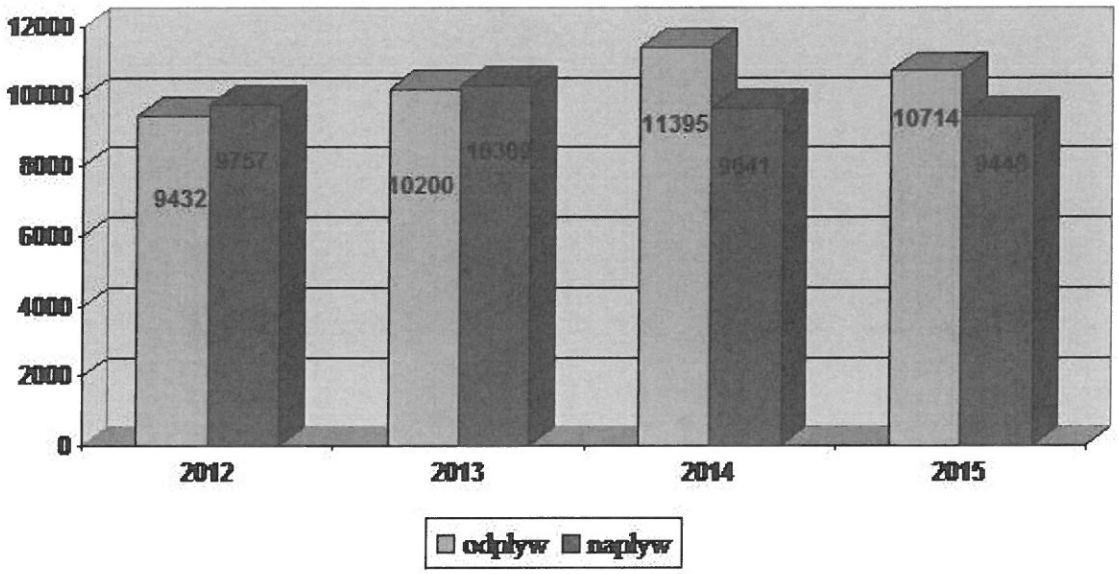
Dobra	725	715	606	**504**	69,5	70.5	83,2
Jodłownik	598	625	535	**406**	67,9	65,0	75,9
Niedźwiedź	583	580	511	**403**	69,1	69,5	78,9
Słopnice	537	502	419	**349**	65,0	69,5	83,3
Laskowa	512	527	368	**311**	60,7	59,0	84.5
Powiat Limanowski	**10460**	**10569**	**8815**	**7549**	**72,2**	**71,4**	**85,6**

W ciągu 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej zarejestrowało się 9448 osób, z tego 82% rejestrowało się po raz kolejny. Wśród rejestrujących się było 47,5% kobiet (4489 kobiet). Liczbę osób bezrobotnych rejestrujących się w poszczególnych miesiącach 2015 r. przedstawia wykres 2. Napływ i odpływ osób bezrobotnych w latach 2012 – 2015 przedstawia wykres 3.

Wykres 2 - Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych miesiącach 2015 r.



Wykres 3 - Napływ i odpływ osób bezrobotnych 2012-2015 r.



W ciągu roku 2015r. z ewidencji wyłączono ogółem 10 714 osób (2014 r. – 11 395 osób, 2013 r. – 10 200 osób 2012 r. – 9432 osoby bezrobotnych), Najwięcej osób wyłączono z powodu: podjęcia pracy – 5775 osób tj. 53,9% ogółu wyłączonych. Pracę niesubsydiowaną podjęło 4386 osób tj. prawie 76% wszystkich podejmujących pracę, natomiast pracę subsydiowaną środkami Funduszu Pracy podjęło 1389 osób tj. 24,1 %). Z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy w 2015 roku wyłączono 1716 osób – 16 %, rozpoczęcie stażu – 678 osób (w tym 26 bonów stażowych) tj. 6,3%, rozpoczęcie szkolenia – 660 osób – 6,1 %. Dobrowolnie zrezygnowało ze statusu osoby bezrobotnej – 1021 osób – 9,5%. Na dużą liczbę osób podejmujących zatrudnienie w 2015 roku miały wpływ skuteczne działania aktywizacyjne podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy oraz znaczna ilość środków finansowych pozyskanych przez PUP na aktywizację osób bezrobotnych.
Łącznie w 2015 roku pozyskano na ten cel ponad 21,8 mln zł. Aktywizacją zawodową w różnych formach objęto blisko 2800 osób bezrobotnych.

II. Diagnoza problemów lokalnego rynku pracy

Struktura osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy

w Limanowej na 31.12.2015r. wg wybranych kryteriów

Wiek

Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Limanowej stanowią bezrobotni w wieku 25 do 34 lat, a najmniej 728 osób jest powyżej 55 roku życia. Strukturę osób bezrobotnych wg wieku przedstawiają wykres 4, a także tabela 2

Wykres 4 - Struktura bezrobotnych wg wieku (stan na koniec 2013, 2014 i 2015 roku)

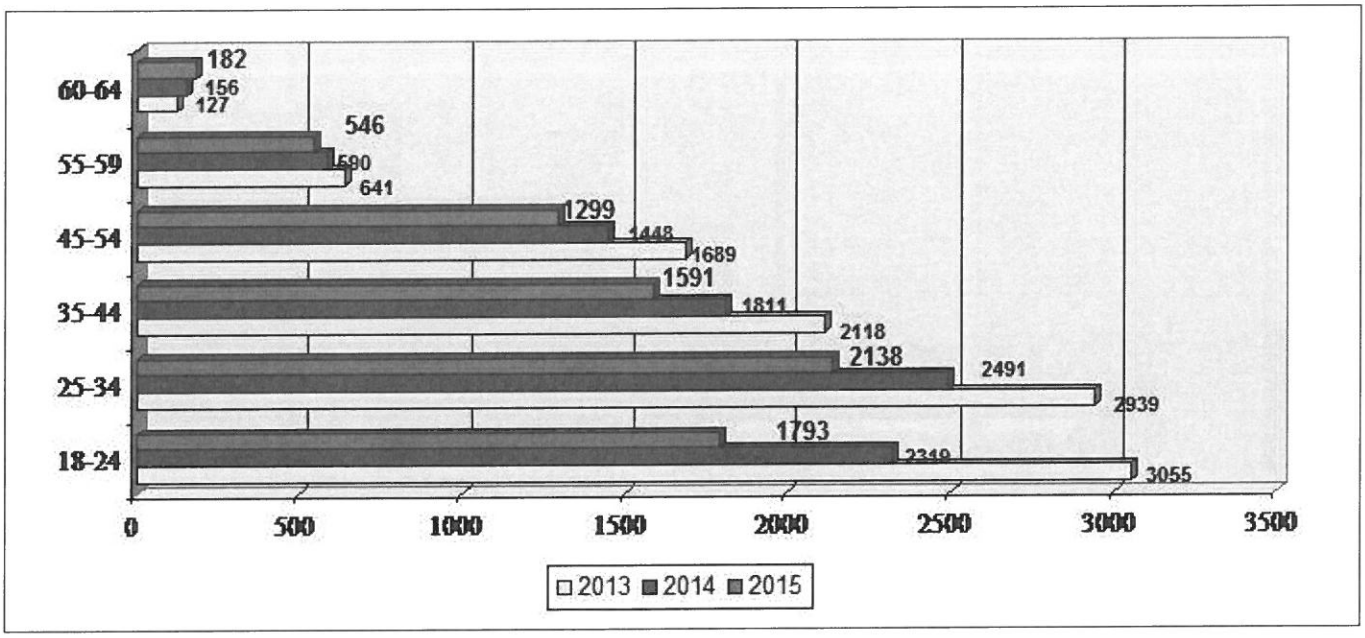


Tabela 2 - Struktura bezrobotnych wg wieku – stan na 31.12.2013r. do 31.12.2015 r.

Wiek (w latach)	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych stan na 31.12.2015 r.	% udział bezrob. wg wieku w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych stan na 31.12.2014 r.	% udział bezrob. wg wieku w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych stan na 31.12.2013	% udział bezrob. wg wieku w ogólnej liczbie bezrobotnych
18 - 24	**1793**	23,8	**2319**	26,3	**3055**	28,9
25 - 34	**2138**	28,3	**2491**	28,3	**2939**	27,8
35 - 44	**1591**	21,1	**1811**	20,5	**2118**	20,0
45 - 54	**1299**	17,2	**1448**	16,4	**1689**	16,0
55 - 59	**546**	7,2	**590**	6,7	**641**	6,1
60 i więcej	**182**	2,4	**156**	1,8	**127**	1,2
Razem	**7549**	**100**	**8815**	**100**	**10569**	

Analizując dane zawarte w tabeli 2 oraz przedstawione na wykresie 4 stwierdzić należy, że w przeciągu roku 2015 o 22,4% (879 osób) spadła liczba osób w przedziale wiekowym 18-34 lat. W związku z podniesieniem wieku emerytalnego systematycznie wzrasta liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych powyżej 60 roku życia o 14,3% (26 osób).

Wykształcenie

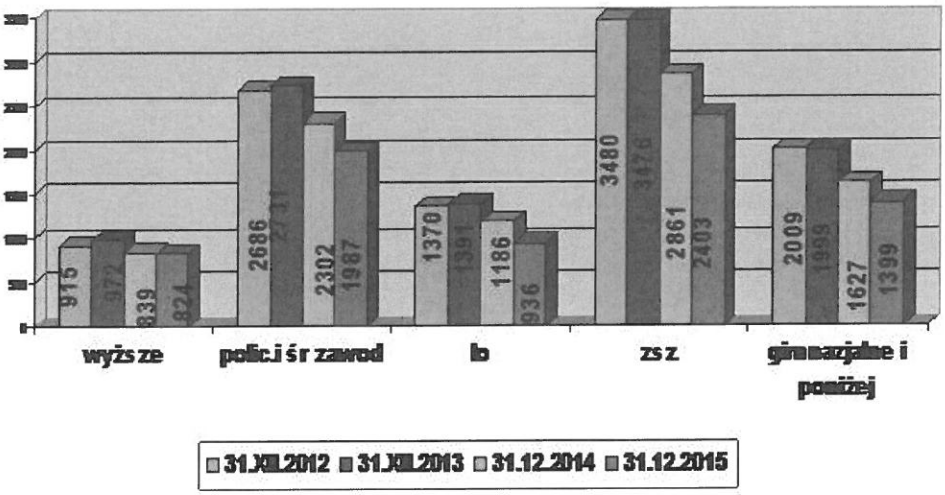
Strukturę bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej według wykształcenia przedstawia tabela 3 oraz wykres 5.

Tabela 3 - Struktura bezrobotnych wg wykształcenia, stan na 31.12.2014r. i 31.12.2015 r.

Wykształcenie	*Liczba bezrobotnych ogółem*		*Kobiety*		*% udział bezrobotnych wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie zarejestrowanych*		*% udział kobiet wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie zarejestrowanych kobiet*	
	2015	**2014**	**2015**	**2014**	**2015**	**2014**	**2015**	**2014**
Wyższe	**824**	839	**624**	662	**10,9**	9,5	**14,1**	13,5
Policealne i średnie zawodowe	**1987**	2302	**1312**	1475	**26,4**	26,1	**29,7**	30,1
Średnie ogólnokształcące	**936**	1186	**679**	822	**12,4**	13,5	**15,3**	16,8
Zasadnicze zawodowe	**2403**	2861	**1103**	1172	**31,8**	32,4	**24,9**	23,9
Gimnazjalne i poniżej	**1399**	1627	**707**	772	**18,5**	18,5	**16,0**	15,7
Razem	**7549**	**8815**	**4425**	**4903**	**100**	**100**	**100**	**100**

Dane statystyczne wskazują, że wśród bezrobotnych figurujących w rejestrze PUP przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 2403 (w tym 1103 kobiety). Wielu bezrobotnych posiada jedynie wykształcenie gimnazjalne i poniżej (1399), w tym 707 to kobiety. Osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym stanowią 50,4% ogółu bezrobotnych. Wyższe wykształcenie posiada 10,9% bezrobotnych (824 osób, w tym 624 kobiet). Wyższym wykształceniem legitymuje się 14,1% kobiet i 6,4% mężczyzn, co wskazuje, że bezrobotne kobiety zarejestrowane w PUP Limanowa są zdecydowanie lepiej wykształcone od mężczyzn. Wykres 5 przedstawia poziom wykształcenia zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2012 do 2015.

Wykres 5 - Struktura bezrobotnych wg poziomu wykształcenia, stan na 31.12.2015r., 31.12.2014 r., 31.12 2013r. i 31.12.2012 r.



Jak wskazuje powyższy wykres, na przestrzeni analizowanych lat wzrasta odsetek osób z wyższym wykształceniem z 8,7% w 2012 r. do 10,9% w 2015 r.(w przypadku kobiet udział ten wzrósł o 2,2%, mężczyzn o 1,1%).

Staż pracy

Kolejnym wskaźnikiem, według którego bada się zjawisko bezrobocia jest długość stażu pracy zarejestrowanych bezrobotnych. Tabela 4 oraz wykres 6 przedstawiają strukturę bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej wg stażu pracy.

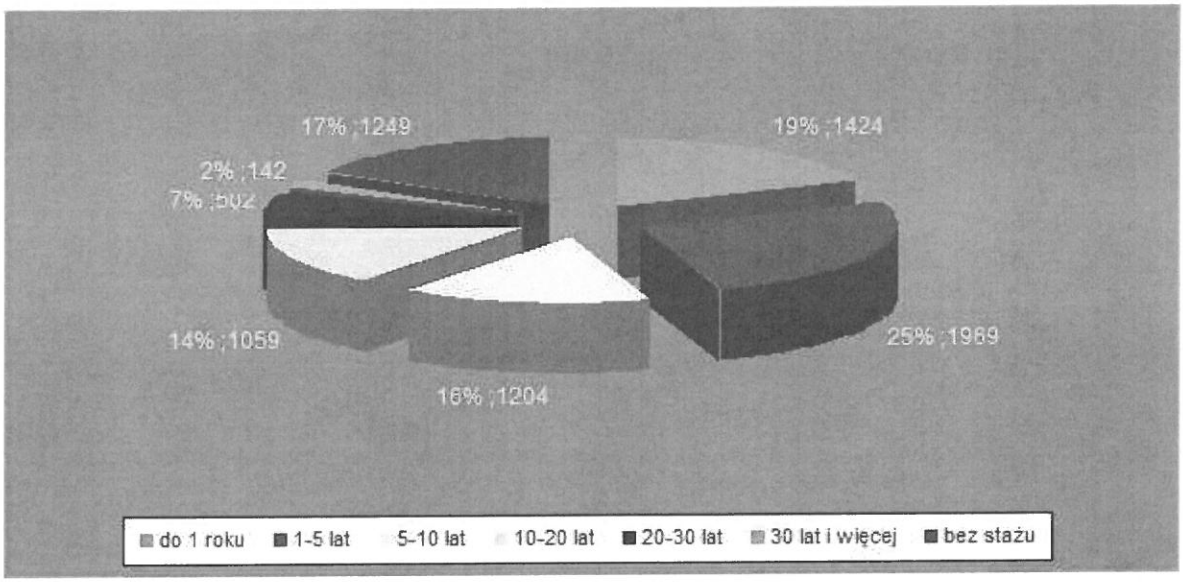
Tabela 4 - Struktura bezrobotnych według stażu pracy, stan na 31.12.2015 r.

Staż pracy	Ogółem	Udział bezrobotnych wg stażu pracy do ogólnej liczby bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni	% udział kobiet wg stażu pracy do ogólnej liczby zarejestrowanych kobiet
do 1 roku	1424	18,9	913	511	20,6
1 do 5	1969	26,2	1137	832	25,7
5 do 10	1204	15,9	730	474	16,5
10 do 20	1059	14,0	631	428	14,3
20 do 30	502	6,6	217	285	4,9
30 lat i więcej	142	1,9	42	100	0,9
bez stażu	1249	16,5	755	494	17,1
Razem	**7549**	**100**	**4425**	**3124**	**100**

Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych – 45,1% legitymuje się krótkim, do 5 lat stażem pracy, a 16,5% nie posiada żadnego stażu pracy. Na koniec grudnia 2015 r. zarejestrowanych było 1249 osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego, z czego 61,5% to osoby długotrwale bezrobotne. Z danych statystycznych wynika, że poziom wykształcenia kobiet nie idzie w parze z

doświadczeniem zawodowym. Bez stażu pracy lub ze stażem minimalnym, tj. poniżej 1 roku było 1668 kobiet, czyli 38% wszystkich zarejestrowanych kobiet. Problemy z brakiem odpowiedniego stażu pracy stawiają kobiety w gorszej sytuacji na rynku pracy niż mężczyzn.

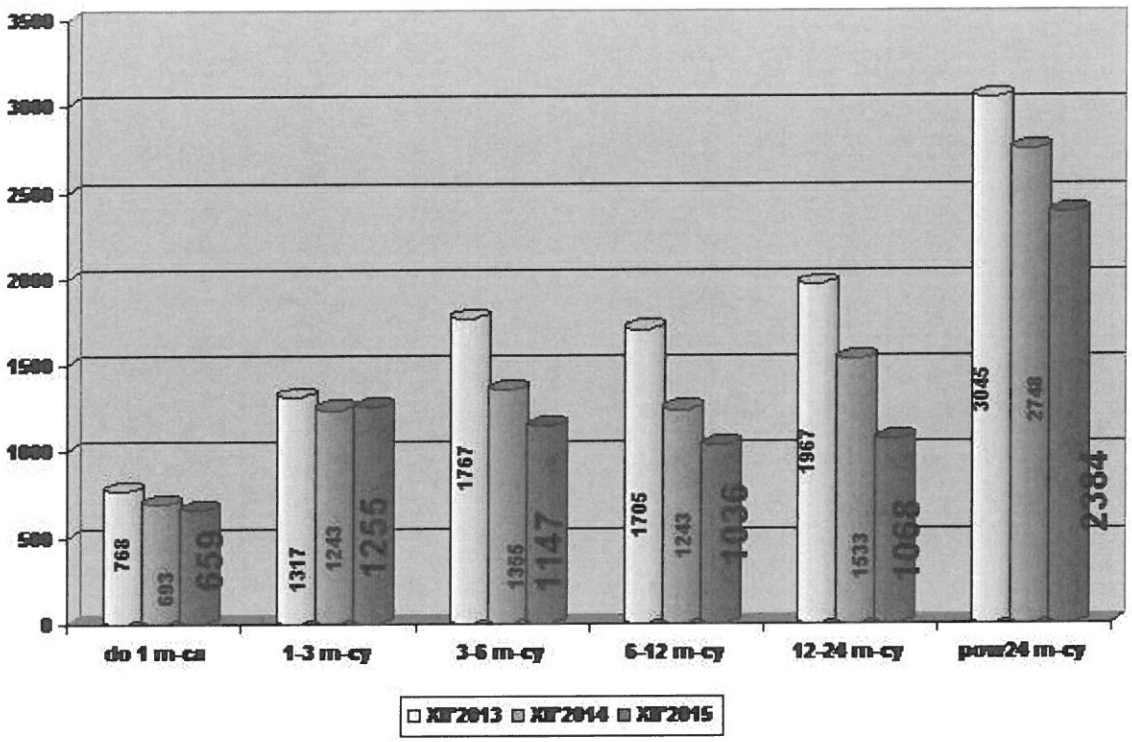
Wykres 6 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy, stan na 31.12.2015r.



Czas pozostawania bez pracy

W strukturze osób wg czasu pozostawania bez pracy najliczniej reprezentowaną grupą (2384 osób) były osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy. Stanowiły one 31,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych W analizowanym okresie czterech lat zaobserwowano wzrost udziału tych osób o 5,2%.

Wykres 7 - Bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy, stan na koniec 2012r. do 2015 roku.



W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są osoby pozostające w ewidencji PUP powyżej 24 miesięcy, a tych osób jest najwięcej na terenie powiatu limanowskiego. Stanowią oni 22,9% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Do tej grupy w szczególności kierowane są programy aktywizacyjne realizowane przez PUP oraz usługi pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.

W tabeli 5 przedstawiono porównanie struktury bezrobocia wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2015 i 2014, z uwzględnieniem kobiet.

Tabela 5 - Struktura bezrobocia według czasu pozostawania bez pracy z uwzględnieniem kobiet, według stanu na 31.12.2015 r. oraz 31.12.2014 r.

Czas pozostawania bez pracy	Stan na 31.12.2015 r.			Stan 31.12.2014 r.		
	Ogółem	Kobiety	Udział kobiet %	Ogółem	Kobiety	Udział kobiet %
	1	2	2:1	3	4	4:3
do 1 miesiąca	659	237	36,0	693	255	36,8
1-3	1255	620	49,4	1243	584	47,0
3-6	1147	624	54,4	1355	709	52,3
6-12	1036	604	58,3	1243	652	52,5
12-24	1068	667	62,5	1533	849	55,4
pow. 24	2384	1673	70,2	2748	1854	67,5
Razem	7549	4425	58,6	8815	4903	55,6

Na podstawie powyższej tabeli można zauważyć, że udział kobiet rośnie wraz z czasem pozostawania bez pracy. Kobiety znacznie dłużej niż mężczyźni pozostają bez pracy. Wśród osób pozostających w ewidencji powyżej 24 miesięcy kobiety stanowiły w 2014 roku 67,5 % ogółu, natomiast w 2015 roku udział ten wzrósł do 70,2 %. Biorąc pod uwagę najkrótszy czas pozostawania bez pracy do 1 miesiąca udział kobiet w 2014 roku był znacznie niższy niż mężczyzn – stanowił 36,8 %. W 2015 roku wskaźnik ten zmniejszył się o 0,8%.

Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

W ogólnej liczbie bezrobotnych wyróżnia się grupy znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zgodnie z treścią art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, kwalifikują się do nich:

- ✓ osoby bezrobotne do 30 roku życia,
- ✓ osoby długotrwale pozostające bez pracy (tj. pozostające w urzędowych rejestrach bezrobotnych łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat),
- ✓ bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- ✓ bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- ✓ bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku ż lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia
- ✓ osoby niepełnosprawne.

Strukturę bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy przedstawiono w tabeli nr 6.

Tabela 6 - Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy wg stanu na 31.12.2015r.

	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
Kategoria	**Liczba osób**	**%**	**Liczba osób**	**%**	**Liczba osób**	**%**
Do 30 roku życia	1659	37,5	1269	40,6	**2928**	**38,8**
Długotrwale bezrobotni	2974	67,2	1633	52,3	**4607**	**61,0**
Powyżej 50 roku życia	599	13,5	756	24,2	**1355**	**17,9**
Bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	10	0,2	1	0,01	**11**	**0,1**
Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 r. ż.	1066	24,1	153	4,9	**1219**	**16,1**
Niepełnosprawni	129	2,9	123	3,9	**252**	**3,3**
Bezrobotni ogółem	**4425**	**58,6**	**3124**	**41,4**	**7549**	**100**

Analiza struktury osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej prowadzi do następujących wniosków:

- ✓ bezrobocie w znacznym stopniu dotyczy ludzi młodych; osoby w wieku 18 – 24 lata stanowią 23,7% ogółu zarejestrowanych, a łącznie z osobami w wieku 25 – 34 lata – 52,1%. Problemy ze znalezieniem pracy mają też osoby w wieku powyżej 50 roku życia, które stanowią 17,9% ogółu zarejestrowanych w PUP;

- ✓ wzrasta liczba rejestrujących się osób bezrobotnych legitymujących się wyższym wykształceniem w ogólnej populacji osób bezrobotnych. W dniu 31.12.2014 roku stanowiły one 9,5%. W przeciągu roku udział ten wzrósł o 1,4% i wyniósł na koniec 2015r 10,9%, co oznacza, że osoby z wyższym wykształceniem mają wciąż trudności ze znalezieniem pracy;

- ✓ znaczna część osób zarejestrowanych w PUP – 22,9% nie posiada żadnego doświadczenia zawodowego;

- ✓ udział osób długotrwale pozostających bez pracy (tj. powyżej 12 miesięcy) stanowi 61%

ogółu osób zarejestrowanych w PUP (wśród kobiet wskaźnik ten jest o 6,2% wyższy).

Tabela 7 - Liczby osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy rejestrujących się (w ciągu roku) w latach 2012- 20015 /wybrane kategorie/

	31.12.2012		31.12.2013		31.12.2014		31.12.2015	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
młodzież do 25 roku życia	1813	2131	1948	2103	1778	1952	1804	1872
długotrwale bezrobotni	2473	2275	2246	2415	2330	2183	2057	1762
powyżej 50 roku życia	479	785	590	842	510	773	482	771
Niepełnosprawni	194	145	208	146	231	195	159	68
Liczba osób zarejestrowanych w roku ogółem	**4257**	**5900**	**4649**	**5660**	**4487**	**5154**	**4489**	**4959**

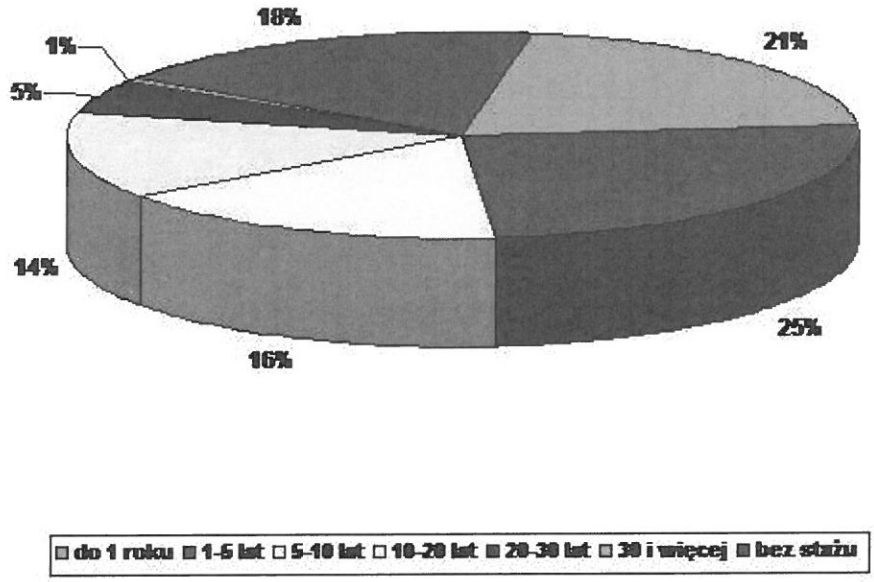
Bezrobotne kobiety

Wśród 129 332 mieszkańców powiatu limanowskiego połowę stanowią kobiety. Do najczęstszych obszarów zatrudnienia w przypadku kobiet należą handel, oświata i edukacja, administracja oraz gastronomia. Częsta w obrębie tej płci jest praca na stanowisku sprzedawcy lub pedagoga. Nieco inaczej wygląda rozkład wskazań w przypadku mężczyzn. Najczęściej zatrudnienie dotyczy branży budowlanej, a w następnej kolejności handlu, bankowość i finanse, transport.

Wg danych PUP Limanowa wśród 7549 osób bezrobotnych, zarejestrowanych na koniec 2015 roku 58,6% stanowią kobiety. Ich poziom wykształcenia jest znacznie wyższy niż zarejestrowanych mężczyzn. I tak stanowią one 78 % zarejestrowanych w PUP osób z wyższym wykształceniem i 68% z wykształceniem policealnym i średnim. Kobiety z większą determinacją poszukują pracy, ale mimo wyższego przeciętnie niż mężczyźni wykształcenia mają większe problemy ze znalezieniem zatrudnienia i z reguły znacznie dłużej pozostają bez pracy.

Jak wskazuje poniższy wykres wysoki jest odsetek kobiet wśród osób bezrobotnych bez stażu pracy oraz ze stażem do 1 roku – aż 62,4 %. Natomiast udział kobiet wśród bezrobotnych z dłuższym stażem pracy jest niższy niż wśród mężczyzn.
Strukturę bezrobotnych kobiet wg stażu pracy przedstawia wykres 8.
Liczba kobiet długotrwale bezrobotnych w dniu 31.12.2015r. wyniosła 2974, co stanowi 64,6% ogółu osób długotrwale bezrobotnych. Udział kobiet w danej grupie osób bezrobotnych rośnie wraz z czasem pozostawania bez pracy.

Wykres 8 - Struktura bezrobotnych kobiet wg dotychczasowego stażu pracy, stan na 31.12.2015 r.



Kobiety znacznie dłużej niż mężczyźni pozostają bez pracy. Wśród osób pozostających w ewidencji powyżej 24 miesięcy kobiety stanowiły w 2014 roku 67,6 % ogółu, natomiast w 2015 roku udział ten wzrósł do 70,2 %. Biorąc pod uwagę najkrótszy czas pozostawania bez pracy do 1 miesiąca udział kobiet był niższy – w 2015 roku stanowił 36 %, a w 2014 roku 36,8 %.

Bezrobotni niepełnosprawni

Na koniec 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej były zarejestrowane 252 osoby niepełnosprawne i w porównaniu ze stanem z końca 2014 roku jest to wzrost o 21 osób. Wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP przeważają kobiety – 129 osób stanowiące 51,4% ogółu zarejestrowanych. W stosunku do ubiegłego roku udział kobiet w analizowanej strukturze zwiększył się o 4,6%. Najliczniejszą grupą wśród osób niepełnosprawnych są osoby w wieku 45 – 54 lata 67 osób. 149 osób z analizowanej grupy posiadało lekki stopień niepełnosprawności, 99 – umiarkowany, a 4 – znaczny. Poniższa tabela przedstawia strukturę bezrobocia wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych.

Tabela 8 - Struktura bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych, stan na 31.12.2015r. oraz 31.12.2014 r.

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2015 r.		Stan na 31.12.2014 r.	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Zamieszkali na wsi	**201**	129	**184**	108
Bez kwalifikacji	**53**	24	**53**	26
Niepełnosprawni według wieku				
18 – 24 lat	**25**	15	**25**	11
25 –34 lat	**42**	21	**32**	17
35 – 44 lat	**44**	20	**38**	22
45 – 54 lat	**67**	45	**69**	34
55-59	**55**	27	**45**	23
60 i więcej	**19**	1	**22**	1
Ogółem	**252**	**129**	**231**	**108**

Podsumowanie i wnioski

Analiza stanu bezrobocia wskazuje na systematyczny spadek liczby zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych, na koniec 2015 r. o 16,8% (w stosunku rocznym). Nie mnie jednak zjawisko bezrobocia jest nadal jednym z największych problemów o charakterze społecznym na obszarze powiatu. Ma ono znacznie większe natężenie niż na obszarze województwa małopolskiego oraz kraju. Na koniec grudnia 2015 r. stopa bezrobocia w powiecie wyniosła 13,8% (w województwie małopolskim stopa wynosiła 8,4%; w Polsce 9,8%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań lokalnego rynku pracy jest on stosunkowo mało chłonny, ponieważ spośród wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, 79% stanowią podmioty sektora prywatnego, mające formę zakładów prowadzonych przez osoby fizyczne, należące do kategorii mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników lub nie zatrudniających ich wcale, często mające charakter rodzinny. Przeprowadzone w 2015 r. kwestionariuszowe badanie przedsiębiorstw wykazało, że w ciągu najbliższych miesięcy prywatne przedsiębiorstwa skoncentrują się na utrzymaniu zatrudnienia (74% badanych przedsiębiorców działających na terenie powiatu limanowskiego zadeklarowało, że zatrudnienie w ciągu najbliższego roku nie zmieni się, 20% - że zatrudnienie wzrośnie, a 6% badanych zapowiedziało jego spadek, przy czym większość pracodawców wyraziła chęć współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, co oznacza, że zwiększenie zatrudnienia będzie warunkowane otrzymaniem wsparcia finansowego ze strony urzędu pracy.

Statystyki wskazują, że nawet do 45% podjęć pracy za pośrednictwem PUP to zatrudnienie subsydiowane. Pracodawcy w szczególności zainteresowani są stażami, refundacją kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, a w dalszej kolejności refundacją wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych a także częściową refundacją przez okres 12 miesięcy kosztów zatrudnienia osób bezrobotnych do 30 roku życia.
Stanowiska na jakich pracodawcy zamierzają zatrudnić nowych pracowników to głównie: sprzedawca, pracownicy fizyczni, ślusarz, stolarz, kierowca samochodu ciężarowego, mechanik pojazdów samochodowych.

Ograniczony rynek pracy jest chyba najistotniejszym czynnikiem wpływającym na skuteczność poszukiwania zatrudnienia przez osoby bezrobotne aczkolwiek nie jedynym.

Z badań wśród osób bezrobotnych, wynika, że najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami są: brak odpowiednich ofert pracy w swoim zawodzie. Wynika z tego, że wśród respondentów powszechne jest przekonanie, że najistotniejsze przeszkody w znalezieniu zatrudnienia mają charakter obiektywny i wynikają ze specyfiki lokalnego rynku pracy. Takie przekonanie, choć nie bezpodstawne może prowadzić do zbyt łatwego samousprawiedliwienia, a tym samym do zaniku własnej aktywności, mobilności i akceptacji statusu osoby bezrobotnej. Czynnikami utrudniającymi znalezienie pracy są też: nieodpowiedni poziom wykształcenia, nieodpowiedni kierunek wykształcenia, zbyt słaba znajomość języków obcych, brak umiejętności obsługi komputera, brak doświadczenia zawodowego, brak prawa jazdy, brak umiejętności poszukiwania pracy. Przyczyną niepodejmowania zatrudnienia przez kobiety jest również, jak wskazuje badanie brak czasu spowodowany koniecznością wychowywania dzieci. Matki wychowujące dzieci równocześnie brak opieki nad dziećmi określiły jako najpoważniejszą w ich przypadku barierę w podjęciu zatrudnienia.

Oprócz badań doskonałym źródłem informacji o problemach bezrobotnych w poszukiwaniu pracy są pracownicy urzędów pracy, a w szczególności doradcy klienta. Jak wynika z obserwacji pracowników PUP w Limanowej problemem w skutecznym znalezieniu zatrudnienia jest też nieznajomość rynku pracy oraz zasad poruszania się po nim. Dotyczy to prawie wszystkich osób bezrobotnych, przede wszystkim jednak osób długotrwale bezrobotnych. Wśród tej grupy osób bezrobotnych można wyróżnić też osoby mające do pracy stosunek patologiczny. Osoby takie przyzwyczaiły się do swojej sytuacji, nie poszukują zatrudnienia, a status bezrobotnego wykorzystują do ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. Osoby te cechują się też brakiem mobilności w poszukiwaniu zatrudnienia i niechęcią do zmiany miejsca zamieszkania, a tym samym podejmowania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania.

Analiza danych statystycznych wskazuje, iż struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP jest wciąż niekorzystna. Osoby długotrwale bezrobotne, znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, stanowią 61% ogółu bezrobotnych, 38,8% bezrobotnych to osoby do 30 roku życia, 18% – w przypadku osób w wieku powyżej 50 roku życia. Dane te wskazują na konieczność dalszego podejmowania zintensyfikowanych, indywidualizowanych

i kompleksowych działań aktywizujących w szczególności do w/w grup osób bezrobotnych. Do tych też grup w szczególności skierowany będzie Program promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy.
Badania lokalnego rynku pracy, o których mowa wcześniej objęły również badanie zainteresowania pracodawców zatrudnieniem osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Większość firm byłaby zainteresowana zatrudnieniem osób młodych do 30 roku życia. Podobne szanse na zatrudnienie mają osoby długotrwale bezrobotne, zaś osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia oraz bezrobotni powyżej 50 roku życia mają zdecydowanie mniejsze szanse na znalezienie zatrudnienia.
Analiza wykazała też, że powodem braku zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy nie jest niespełnienie przez nich wymagań stawianych przez firmę, lecz brak możliwości i potrzeb zatrudniania kogokolwiek.

Zmniejszenie skali problemów występujących na lokalnym rynku pracy może być osiągnięte m.in. poprzez rozwój usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, doskonalenie usług związanych z rozwojem zawodowym (wszystkie dostępne formy usług w ramach organizacji szkoleń) oraz rozwój pozostałych form aktywizacji, tzn: staże, doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy, subsydiowane zatrudnienie w formie prac interwencyjnych, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Uwzględniając specyfikę lokalnego rynku pracy związaną z jego niską chłonnością oraz małą liczbą ofert pracy należy szczególną uwagę poświecić wzmacnianiu indywidualnej przedsiębiorczości wśród mieszkańców powiatu. Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej od lat aktywnie pozyskuje fundusze na realizację programów zwianych z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości oraz efektywnie je wykorzystuje. Skuteczność danych programów jest bardzo wysoka. 98% firm utworzonych po otrzymaniu wsparcia finansowego funkcjonuje min. przez 2 lata, po czym ten wskaźnik obniża się do ok. 70%, ale wciąż większość firm nadal rozwija się.
W związku z powyższym w celu ograniczenia bezrobocia i jego negatywnych skutków należy dążyć do zwiększania zakresu stosowania programów o wysokiej efektywności zatrudnieniowej przy równoczesnym zmniejszaniu skali programów o niskiej efektywności. Dużą szansą dla Powiatowego Urzędu Pracy oraz innych instytucji działających na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych jest możliwość pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej, w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego.

Określanie kierunków rozwoju polityki rynku pracy w powiecie limanowskim powinno następować przy czynnym udziale partnerów lokalnego rynku pracy. Ważną determinantą rozwoju lokalnego rynku pracy skutkującą poprawą efektywności aktywnej polityki rynku pracy będzie dążenie do doskonalenia instytucjonalnej obsługi rynku pracy. Realizacji tego celu ma służyć utworzone Centrum Aktywizacji Zawodowej w Limanowej, wyspecjalizowanej jednostki organizacyjnej PUP realizującą zadania w zakresie usług oraz instrumentów rynku pracy, Lokalnego Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego w Mszanie Dolnej działającego na terenie gmin: Mszana Dolna i Niedźwiedź – wyspecjalizowaną komórką organizacyjną PUP, realizującą ustawowe zadania samorządu powiatu z zakresu polityki rynku pracy tj. udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie oraz rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy a także wprowadzenie

w 2014 roku, w związku z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia, funkcji doradcy klienta indywidualnego i instytucjonalnego.

**badanie lokalnego rynku pracy do celów opracowania „Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie limanowskim" oraz do celów określenia „Potrzeb szkoleniowych i Diagnozy zapotrzebowania na zawody i specjalności na lokalnym rynku pracy.*

III. ANALIZA SWOT

mocne strony	słabe strony
• *Wysoki potencjał zasobów ludzkich – pod względem ilościowym i jakościowym: w zakresie wykształcenia, kwalifikacji oraz umiejętności* • *Przedsiębiorczość i pracowitość mieszkańców - duża aktywność mieszkańców w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej* • *Wysoka aktywność Urzędu Pracy w pozyskiwaniu dodatkowych środków służących aktywizacji osób bezrobotnych – Fundusz Pracy, EFS, PFRON* • *Wzrost zaangażowania partnerów społecznych w działania na rzecz rozwiązywania problemów lokalnego rynku pracy* • *Dobrze przygotowana kadra publicznych służb zatrudnienia (pod względem merytorycznym i praktycznym) gotowa do profesjonalnego świadczenia usług na rzecz osób pozostających bez pracy oraz pracodawców* • *Wysokie walory krajobrazowe regionu, duży potencjał turystyczny*	• *Wyższy niż w województwie i kraju poziom bezrobocia* • *Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych* • *Odpływ ludzi młodych do innych państw Unii Europejskiej* • *Brak inwestorów strategicznych, brak dużych zakładów pracy* • *Niski stopień perspektyw rozwojowych przedsiębiorstw, mała różnorodność istotnych branż gospodarczych* • *Stosunkowo duży zakres zatrudnienia nierejestrowanego* • *Mała atrakcyjność pracy, niskie wynagrodzenia, dysproporcja w wynagrodzeniach kobiet oraz mężczyzn* • *System kształcenia niedostosowany do realiów lokalnego rynku pracy* • *Nieatrakcyjne położenie geograficzne powiatu (oddalenie od aglomeracji miejskich i większych ośrodków gospodarczych, ograniczenia komunikacyjne związane z górzystym ukształtowaniem terenu, brak dróg szybkiego ruchu)*
Szanse	**zagrożenia**
• *Zwiększenie ilości działań na rzecz poprawy sytuacji osób bezrobotnych, rozszerzenie wachlarzu usług i instrumentów oferowanych przez publiczne służby zatrudnienia* • *Dostępność funduszy celowych służących aktywizowaniu osób bezrobotnych – Fundusz Pracy, EFS, PFRON* • *Zainteresowanie tworzeniem nowych miejsc pracy przez pracodawców przy wsparciu*	• *System opieki społecznej ograniczający motywację do podejmowania legalnego zatrudnienia* • *Duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz związane z tym nasilanie się negatywnych społecznych skutków związanych z długotrwałym pozostawaniem bez pracy* • *Wysokie koszty pracy, niski poziom*

lokalnych instytucji rynku pracy • *Wspieranie indywidualnej przedsiębiorczości oraz rozwoju sektora MŚP* • *Potencjał rozwoju leżący w atrakcyjności turystycznej regionu* • *Wykorzystanie potencjału osób powracających z zagranicy (doświadczenie zawodowe, znajomość języków obcych)* • *Rozwój dialogu społecznego i partnerstwa na rzecz aktywizacji rynku pracy*	*wynagrodzeń* • *Odpływ wykwalifikowanej kadry w celu poszukiwania bardziej atrakcyjnych miejsc pracy* • *Niskie tempo przyrostu nowych miejsc pracy* • *System edukacji niedostatecznie dostosowany pod względem jakości i kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy* • *Rozwój strefy zatrudnienia nierejestrowanego*

IV. Program na lata 2017 -2023

Powiatowy program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy określa główne kierunki działań, mające na celu wyrównanie szans mieszkańców powiatu limanowskiego na rynku pracy. Definiuje również zadania w zakresie ograniczenia bezrobocia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu zatrudnienia, zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców, rozwoju zasobów ludzkich oraz tworzenia klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości.

Założenia programu są zgodne z kierunkami polityki rynku pracy zawartymi w dokumentach programowych:

na poziomie krajowym – *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020"*, która uwzględnia problemy polskiego rynku pracy, określa wskaźniki służące osiągnięciu celów Strategia Unii Europejskiej na lata 2010 - 2020 – kontekst polityki zatrudnienia: „Europa 2020": wzrost zatrudnienia, ograniczenie bezrobocia, poprawy jakości zatrudnienia *oraz Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2017,* którego priorytetami są: wzrost aktywności, sprawny rynek pracy, doskonalenie aktywnej polityki rynku pracy, a także *Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój oraz,* wyznaczające cele w zakresie wspierania osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia w obecnym okresie programowania 2014-2020;

na poziomie wojewódzkim - *Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2016,* który kładzie nacisk m.in. na: wsparcie pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i modernizacyjne, wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, promowanie postaw przedsiębiorczych, poprawa dostępu do kształcenia ustawicznego, przeciwdziałanie dezaktywizacji zawodowej kobiet, zatrzymanie na rynku osób starszych, przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu, wsparcie na rynek pracy osób młodych, partnerstwo na rzecz zatrudnienia, *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 „Małopolska 2020",* która wyznacza następujące cele: w Obszarze I: Gospodarka wiedzy i aktywności – lepiej wykształceni, twórczy i przedsiębiorczy mieszkańcy, w Obszarze V: Rozwój miast i terenów wiejskich – konkurencyjna, otwarta i innowacyjna gospodarka oraz *Regionalny*

Program Operacyjny Województwa Małopolskiego, wyznaczające cele w zakresie wspierania osób bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia w obecnym okresie programowania 2014-2020.

na poziomie powiatowym: *Strategia Rozwoju Powiatu Limanowskiego* w Obszarze III – Promocja zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Cel strategiczny programu to:

Ograniczanie bezrobocia na terenie powiatu limanowskiego oraz łagodzenie jego negatywnych skutków poprzez podejmowanie aktywnych działań na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy, promocji zatrudnienia, rozwoju kapitału ludzkiego oraz wspieranie przedsiębiorczości.

Cel ten ma być realizowany poprzez realizację celów szczegółowych: stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju nowych miejsc pracy, skierowanie kompleksowego wsparcia do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, inicjowanie działań na rzecz równości szans na rynku pracy, dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, rozwijanie instytucji partnerstwa i dialogu społecznego, wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy.

PRIORYTET 1 WSPIERANIE ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ OSÓB POZOSTAJACYCH BEZ PRACY, ZWŁASZCZA Z GRUP ZNAJDUJACYCH SIĘ W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY

Zadania	Planowane działania
1.1 Wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych do 30 roku życia.	1. Realizacja programów rynku pracy na rzecz osób w wieku do 30 roku życia finansowanych ze środków Funduszu Pracy i środków Unii Europejskiej, w tym projektu pozakonkursowego p.n. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie limanowskim" w ramach Działania 1.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020
	2. Realizacja instrumentów rynku pracy wspierających zatrudnienie osób do 30 roku życia (m.in. staże, bony stażowe, bony szkoleniowe, bony zatrudnieniowe, bony na zasiedlenie, refundowanie przez okres 12 miesięcy pracodawcom zatrudniającym bezrobotnych do 30 roku życia części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne)
	3. Wspieranie przedsiębiorczości wśród osób młodych zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą poprzez działania informacyjne, szkoleniowe i doradcze oraz udzielanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej
	4. Aktywizacja ludzi młodych będących na początku kariery zawodowej poprzez umożliwienie im nabywania umiejętności poszukiwania pracy, planowania kariery zawodowej, nabywania praktycznych umiejętności w miejscu pracy oraz realizacji szkoleń indywidualnych pozwalających na podjęcie zatrudnienia bezpośrednio po szkoleniu.
1.2 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych po 50 roku życia.	1. Realizacja projektów zwiększających aktywność zawodową osób w wieku powyżej 50 lat, finansowanych z Funduszu Pracy i środków Unii Europejskiej, w tym projektu pozakonkursowego p.n. „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie limanowskim" w ramach Działania 8.1 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.
	2. Wspieranie powrotu na rynek pracy poprzez nabywanie nowych kwalifikacji zawodowych oraz doświadczenia w miejscu pracy (organizacja szkoleń indywidualnych i grupowych oraz staży u pracodawcy).
	3. Wspieranie aktywności zawodowej osób po 50 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości ich zatrudnienia poprzez organizację prac interwencyjnych, robót publicznych, refundację pracodawcom kosztów wyposażenia stanowisk pracy, dofinansowanie wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia skierowanych osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia).
1.3 Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	1. Realizacja programów rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków Funduszu Pracy, PFRON i środków Unii Europejskiej, w tym projektów pozakonkursowych: „Aktywizacja osób

bezrobotnych i poszukujących pracy	młodych pozostających bez pracy w powiecie limanowskim" w ramach Działania 1.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 oraz „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie limanowskim" w ramach Działania 8.1 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020
	2. Rozpoznanie potrzeb i możliwości zawodowych osób niepełnosprawnych - obejmowanie osób z niepełnosprawnością usługą poradnictwa zawodowego w celu określenia predyspozycji do pracy, wzbudzenia motywacji do podjęcia aktywności zawodowej oraz rozwiązania problemu zawodowego
	3. Dobór form wsparcia adekwatnych do sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych – organizacja staży i szkoleń, przyznawanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, kierowanie na miejsca pracy utworzone dla osób niepełnosprawnych.
1.4 Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	1. Realizacja programów rynku pracy na rzecz osób długotrwale bezrobotnych i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym finansowanych ze środków Funduszu Pracy, PFRON i środków Unii Europejskiej, w tym projektów pozakonkursowych: „ Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie limanowskim" w ramach Działania 1.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 oraz „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie limanowskim" w ramach Działania 8.1 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020
	2. Organizowanie i realizowanie programów specjalnych dla osób bezrobotnych, dla których ustalono II lub III profil pomocy
	3. Objęcie Programem Aktywizacja i Integracja (PAI) osób długotrwale bezrobotnych z III profilem pomocy, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
	4. Zacieśnianie współpracy PUP z ośrodkami pomocy społecznej działającymi na terenie powiatu w zakresie działań dotyczących wspólnych klientów.
	5. Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Krakowie w zakresie zlecania działań aktywizacyjnych na rzecz osób bezrobotnych.

Wskaźniki realizacji celu:

- ✓ liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS
- ✓ liczba osób objętych wsparciem w ramach programów na rzecz lokalnego rynku pracy finansowanych ze środków innych niż EFS
- ✓ liczba osób objętych wsparciem ze środków PFRON
- ✓ liczba osób objętych programami specjalnymi
- ✓ ilość pozyskanych dodatkowych środków na finansowanie aktywnej polityki rynku pracy w powiecie limanowskim

PRIORYTET 2 STYMULOWANIE POWSTAWANIA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW ORAZ WSPIERANIE TWORZENIA NOWYCH MIEJSC PRACY

Zadania	Planowane działania
2.1 Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia	1. Organizacja spotkań informacyjnych dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej – dostarczanie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy wiedzy z zakresu przedsiębiorczości
	2. Organizacja corocznych konkursów dla mikroprzedsiębiorców w ramach Limanowskiej Gali Przedsiębiorczości
	3. Organizację konferencji i spotkań mających na celu popularyzację i kształtowanie postaw przedsiębiorczych i samozatrudnienia
	4. Informowanie o możliwościach starania się o wsparcie finansowe na założenie własnej działalności gospodarczej z innych źródeł, promocja projektów realizowanych przez partnerów rynku pracy
2.2 Udzielenie kompleksowego wsparcia osobom bezrobotnym w podejmowaniu działalności gospodarczej	1.Prowadzenie poradnictwa zawodowego wspomagającego podejmowanie decyzji o założeniu własnej działalności gospodarczej
	2.Finansowanie szkoleń lub doradztwa prawnego i ekonomicznego związanego z rozpoczynaniem działalności gospodarczej
	3.Udzielenie wsparcia finansowego w postaci jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej
2.3 Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy	1. Promocja i upowszechnienie usług wspierających tworzenie nowych miejsc pracy oraz prowadzenie akcji informacyjnej w zakresie pomocy udzielanej przez urząd pracy przedsiębiorcom zatrudniającym nowych pracowników
	2. Udzielenie wsparcia pracodawcom tworzącym nowe miejsca pracy poprzez m.in.: ✓ Dofinansowanie kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy ✓ Organizacja prac interwencyjnych ✓ Szkolenie według zgłoszonego przez pracodawców zapotrzebowania ✓ Jednorazową refundację składek na ubezpieczenie społeczne skierowanego bezrobotnego ✓ Częściową refundację wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne w związku z zatrudnieniem skierowanego bezrobotnego

Wskaźniki realizacji celu:

- ✓ liczba zorganizowanych spotkań i inicjatyw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości
- ✓ liczba osób skierowanych na szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej
- ✓ liczba osób, które otrzymały jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- ✓ ***liczba osób skierowanych do pracy w ramach dofinansowania kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy***
- ✓ liczba osób skierowanych do pracy w ramach umów o organizację prac interwencyjnych
- ✓ liczba pozyskanych ofert pracy

PRIORYTET 3 WSPIERANIE KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO I KSZTAŁCENIA ZGODNEGO Z POTRZEBAMI RYNKU PRACY

Zadania	Planowane działania
3.1 Analiza zapotrzebowania pracodawców na kształcenie osób bezrobotnych i opracowywanie planu szkoleń	1. Bieżące badanie potrzeb lokalnego rynku pracy poprzez: o kontakty pośredników pracy, doradców zawodowych i innych kluczowych pracowników PUP z przedsiębiorcami o badania rynku pracy zlecane firmom zewnętrznym
	2. Diagnozowanie potrzeb w zakresie organizacji szkoleń – tworzenie listy zawodów specjalności na które występuje zapotrzebowanie na rynku pracy, wykazu potrzeb szkoleniowych oraz sporządzanie corocznych planów szkoleń
3.2 Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy w zakresie dostosowania ich kwalifikacji do zmieniających się potrzeb pracodawców	1. Organizacja szkoleń: o indywidualnych i grupowych o dofinansowanie studiów podyplomowych o finansowanie kosztów egzaminów i uzyskania licencji zawodowych o finansowanie stypendiów w okresie nauki
	2. Współpraca z instytucjami organizującymi bezpłatne szkolenia dla osób bezrobotnych w zakresie przekazywania informacji osobom bezrobotnym o możliwości odbycia szkoleń oraz pomocy w rekrutacji kandydatów
3.3 Wsparcie kształcenia ustawicznego pracodawców i pracowników	1. Upowszechnianie informacji o Krajowym Funduszu Szkoleniowym
	2. Finansowanie kosztów kształcenia ustawicznego dla pracowników i pracodawców ze środków Krajowego Funduszu Społecznego
3.4 Upowszechnianie kierunków kształcenia zgodnych z potrzebami lokalnego rynku pracy	1. Podejmowanie działań służących upowszechnieniu informacji na temat zawodów deficytowych i nadwyżkowych.
	2. Współpraca ze szkołami w zakresie upowszechniania wśród uczniów ostatnich klas gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych wiedzy nt. sytuacji na lokalnym rynku pracy niezbędnej do podejmowania decyzji zawodowych.

Wskaźniki realizacji celu:

- ✓ liczba osób bezrobotnych lub poszukujących pracy objętych szkoleniami
- ✓ liczba pracodawców i pracowników, którzy skorzystali z dofinansowania w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego

PRIORYTET 4 ROZWÓJ DIALOGU SPOŁECZNEGO I PARNTERSTWA NA RZECZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY ORAZ DOSKONALENIE INSTYTUCJONALNEJ OBSŁUGI RYNKU PRACY

Zadania	Planowane działania
4.1 Rozwijanie współpracy z instytucjami rynku pracy w zakresie realizacji usług rynku pracy i działań aktywizacyjnych	1. Inicjowanie i zawieranie partnerstw tworzonych na rzecz opracowywania i realizacji programów i projektów mających na celu aktywizację lokalnego rynku pracy
	2. Współpraca z agencjami zatrudnienia, w tym rekrutacja osób bezrobotnych do działań aktywizacyjnych
	3. Rozwijanie współpracy z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu limanowskiego w ramach Partnerstwa na Rzecz Aktywizacji Społecznej i Zawodowej Osób Bezrobotnych z Terenu Powiatu Limanowskiego
4.2 Analiza procesów zachodzących na lokalnym rynku pracy	1. Dokonywanie analizy zmian zachodzących na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zmian w strukturze osób zarejestrowanych – w celu wykorzystania wyników analizy podczas planowania działań aktywizujących
	2. Upowszechnianie wyników badań i analiz sytuacji na lokalnym rynku pracy poprzez umieszczanie informacji na stronie internetowej powiatowego urzędu pracy.
	3. Badanie zapotrzebowania rynku pracy na nowych pracowników i oczekiwań pracodawców w zakresie finansowania zatrudnienia osób bezrobotnych – ankieta dla pracodawców.
	4. Przyjmowanie informacji o przewidywanych zwolnieniach pracowników z przyczyn niedotyczących pracowników i obejmowanie szczególnym wsparciem osoby zwolnione z pracy z przyczyn pracodawcy wskutek likwidacji zakładów pracy bądź z powodu redukcji zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych.
	5. Prowadzenie badań rynku pracy i opracowywanie wyników będących podstawą do opracowywania planów szkoleń bezrobotnych i programów pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania aktywizacji osób bezrobotnych.
4.3 Podnoszenie jakości usług świadczonych przez PUP na rzecz osób bezrobotnych, poszukujących	1.Rozwój i modernizacja usług i instrumentów rynku pracy – wdrażanie nowych rozwiązań ustawowych, zwiększenie dostępności form i metod świadczonych usług i instrumentów rynku pracy
	2.Doskonalenie metod i narzędzi pracy, w tym doskonalenie standardów realizacji podstawowych usług rynku pracy – indywidualizacja działań, kompleksowość wsparcia, wczesna identyfikacja potrzeb

pracy i pracodawców	3.Ciągłe doskonalenie kwalifikacji i rozwój zawodowy pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej – udział w szkoleniach, spotkaniach, konferencjach oraz studiach podyplomowych

Wskaźniki realizacji celu:

- ✓ liczba przygotowanych opracowań na temat sytuacji na lokalnym rynku pracy
- ✓ liczba zorganizowanych spotkań i inicjatyw partnerskich
- ✓ liczba pracowników PUP, którzy podnieśli swoje kwalifikacje zawodowe

V. Źródła finansowania Programu

- ✓ Fundusz Pracy
- ✓ Europejski Fundusz Społeczny
- ✓ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- ✓ Budżet Jednostek Samorządu Terytorialnego
- ✓ Środki Unii Europejskiej
- ✓ Środki krajowe
- ✓ Środki własne partnerów
- ✓ Środki prywatne

Ramy finansowe Programu:

Rok 2017 - prognoza:

Źródło finansowania	Pochodzenie środków	Działania	Limit środków
Fundusz Pracy	FP	wymienione w części IV niniejszego Programu	8.797,0 tys. zł.
Program Operacyjny Wiedza Społeczeństwo Rozwój – projekt systemowy	FP/EFS	wymienione w części IV niniejszego Programu	3.967,0 tys. zł.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego – projekt systemowy	FP/EFS	wymienione w części IV niniejszego Programu	2.894,0 tys. zł.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego – projekty konkursowe	FP/EFS	wymienione w części IV niniejszego Programu	943,7 tys. zł.
			16.601,7 tys. zł.

Rok 2018 - prognoza:

Źródło finansowania	Pochodzenie środków	Działania	Limit środków
Fundusz Pracy	FP	wymienione w części IV niniejszego Programu	*
Program Operacyjny Wiedza Społeczeństwo Rozwój	FP/EFS	wymienione w części IV niniejszego Programu	1.709,0 tys. zł.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego	FP/EFS	wymienione w części IV niniejszego Programu	25,4 tys. zł.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego – projekty konkursowe	FP/EFS	wymienione w części IV niniejszego Programu	437,2 tys. zł
			2.171,6 tys. zł.

***Lata 2018-2023:** wysokość środków Funduszu Pracy przeznaczonych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, w tym przeznaczonych na realizację w ramach projektów systemowych ustalana jest corocznie przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

VI. Realizatorzy Programu

Realizatorem Programu będzie Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej oraz partnerzy społeczni funkcjonujący w powiecie limanowskim:

- ✓ samorządy gminne
- ✓ jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, w tym: ośrodki pomocy społecznej,
- ✓ instytucje szkoleniowe,
- ✓ pracodawcy oraz organizacje pracodawców,
- ✓ agencje zatrudnienia,
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ OHP,
- ✓ Szkolne Ośrodki Kariery,
- ✓ inni partnerzy rynku pracy.

VII. Monitoring

Realizacja Powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017 – 2023 będzie na bieżąco monitorowana. Na podstawie kontaktów z pracodawcami działającymi na terenie powiatu limanowskiego oraz analizy statystyki PUP, a przede wszystkim struktury zarejestrowanych bezrobotnych będzie prowadzony monitoring procesów zachodzących na lokalnym rynku pracy. Raz w roku będzie sporządzane sprawozdanie z realizacji Programu, a następnie przedstawiane Powiatowej Radzie Rynku Pracy. Informację z przebiegu realizacji Programu raz w roku będzie otrzymywała też Rada Powiatu Limanowskiego.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1- Struktura mieszkańców powiatu limanowskiego wg wykształcenia..... 110

Rysunek 2 - Podmioty gospodarki narodowej według obszaru działalności..... 112

SPIS TABEL

Tabela 1 - Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach i miastach powiatu limanowskiego, stan na 31.12.2012r do 2015r..... 113

Tabela 2 - Struktura bezrobotnych wg wieku – stan na 31.12.2013r. do 31.12.2015 r..... 116

Tabela 3 - Struktura bezrobotnych wg wykształcenia, stan na 31.12.2014r. i 31.12.2015 r..... 117

Tabela 4 - Struktura bezrobotnych według stażu pracy, stan na 31.12.2015 r..... 118

Tabela 5 - Struktura bezrobocia według czasu pozostawania bez pracy z uwzględnieniem kobiet, według stanu na 31.12.2015 r. oraz 31.12.2014 r..... 121

Tabela 6 - Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy wg stanu na 31.12.2015r..... 122

Tabela 7 - Liczby osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy rejestrujących się (w ciągu roku) w latach 2012- 20015 /wybrane kategorie/..... 123

Tabela 8 - Struktura bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych, stan na 31.12.2015r. oraz 31.12.2014 r..... 126

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 - Stopa bezrobocia Polska, woj. małopolskie i powiat limanowski, grudzień 2014r.- grudzień 2015 r..... 113

Wykres 2 - Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych miesiącach 2015 r..... 114

Wykres 3 - Napływ i odpływ osób bezrobotnych 2012-2015 r..... 115

Wykres 4 - Struktura bezrobotnych wg wieku (stan na koniec 2013, 2014 i 2015 roku)..... 116

Wykres 5 - Struktura bezrobotnych wg poziomu wykształcenia, stan na 31.12.2015r., 31.12.2014 r., 31.12 2013r. i 31.12.2012 r..... 118

Wykres 6 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy, stan na 31.12.2015r..... 119

Wykres 7 - Bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy, stan na koniec 2012r. do 2015 roku..... 120

Wykres 8 - Struktura bezrobotnych kobiet wg dotychczasowego stażu pracy, stan na 31.12.2015 r.125

Przewodniczący Rady

Tomasz Krupiński

Dokument podpisany bezpiecznym podpisem elektronicznym

Podpis: Signature-2018940417
Imię: Tomasz
Nazwisko: Krupiński
Instytucja:
Województwo:
Miejscowość:
Data podpisu: 1 lutego 2017 r.
Zakres podpisu: Cały dokument